Sechestraţii din Altona

NOTĂ PRELIMINARĂ

Am crezut că Gerlach e un nume pe care l-am creat eu. M-am înşelat, era o reminiscenţă. Regret eroarea cu atât mai mult cu cât numele acesta aparţine unuia dintre cei mai curajoşi şi mai faimoşi adversari ai naţional-socialismului.

Helmuth von Gerlach şi-a închinat viaţa luptei pentru pace şi pentru apropierea dintre Franţa şi Germania. În 1933, numele lui se află în fruntea listei proscrişilor germani; i se confiscă averea, ca şi cea a familiei sale. Avea să moară în exil doi ani mai târziu, după ce-şi cheltuise ultimele resurse pentru a veni în ajutorul compatrioţilor săi refugiaţi.

E prea târziu ca să mai schimb numele personajelor mele, dar îi rog pe prietenii şi pe cei apropiaţi lui să primească scuzele şi regretele mele, cuprinse în rândurile de faţă.

Piesa SECHESTRAŢII DIN ALTONA

a fost reprezentată pentru prima dată la *Théâtre de la Renaissance*, la 23 septembrie 1959.

PERSONAJELE

În ordinea intrării în scenă:

LENI UN OFIŢER S.S.

JOHANNA UN AMERICAN

WERNER FEMEIA

TATĂL LOCOTENENTUL KLAGES

FRANTZ UNFELDWEBEL

Actul întâi

Un hol mare, încărcat de mobile pretenţioase şi urâte, datând, majoritatea, de la sfârşitul secolului XIX german. O scară interioară duce spre un palier, unde se află o uşă închisă; două uşi cu geamuri dau la dreapta, spre un parc întunecat; lumina de afară pare aproape verde, din pricina frunzelor arborilor prin care pătrunde. În fund, la dreapta şi la stânga, două uşi.

Pe peretele din fund, trei fotografii enorme ale lui Frantz, în rame cu panglică de doliu jos şi la dreapta.

Scena I

LENI, WERNER, JOHANNA

Leni în picioare, Werner aşezat într-un fotoliu, Johanna pe canapea. Nu vorbesc. Apoi, după câtva timp, pendula cea mare, germană, bate de trei ori. Werner se ridică brusc.

LENI (*izbucnind în râs*): Drepţi! (*Pauză.*) La treizeci şi trei de ani! (*Enervată.*) Stai jos odată!

JOHANNA: De ce? E momentul?

LENI: Care moment? Abia începem să aşteptăm, asta-i. (*Werner ridică din umeri. Către Werner.*) o să aşteptăm, doar ştii bine.

JOHANNA: De unde să ştie?

LENI: Pentru că aşa se întâmplă de obicei la toate consiliile de familie…

JOHANNA: Şi-au fost multe?

LENI: Astea erau sărbătorile noastre.

JOHANNA: Fiecare cu sărbătorile lui. Şi-atunci?

LENI (*continuând*): Werner venea prea devreme şi bătrânul Hindenburg prea târziu.

WERNER: Nimic nu-i adevărat din toate astea: tata a fost totdeauna de-o punctualitate militară.

LENI: Exact. Noi îl aşteptam aici, în timp ce el fuma un trabuc în biroul lui, uitându-se la ceas. La trei şi zece îşi făcea intrarea, milităreşte. Zece minute: niciunul în plus, niciunul în minus. Douăsprezece la adunările personalului. Opt, când prezida un consiliu de administraţie.

JOHANNA: De ce se străduia atâta?

LENI: Ca să avem timp să ne cuprindă frica.

JOHANNA: Şi la şantier?

LENI: Un şef soseşte totdeauna ultimul.

JOHANNA (*uimită*): Cum? Dar cine spune asta? (*Râde.*) Nimeni nu mai crede în aşa ceva.

LENI: Bătrânul Hindenburg însă a crezut. Cincizeci de ani din viaţa lui.

JOHANNA: Tot ce se poate, dar acum…

LENI: Acum nu mai crede în nimic. (*Pauză.*) Are să întârzie totuşi zece minute. Principiile se duc, obiceiurile rămân. Bis-marck mai trăia pe vremea când bietul nostru tată a început să deprindă propriile lui obiceiuri. (*Lui Werner.*) Tu nu-ţi aduci aminte de aşteptările noastre? (*Johannei.*) Tremura, întreba care dintre noi va fi pedepsit.

WERNER: Dar tu nu tremurai, Leni?

LENI (*râzând sec*): Eu? Muream de frică, dar îmi spuneam: o s-o plătească.

JOHANNA (*ironică*): Şi-a plătit?

LENI (*surâzând, dar foarte aspră*): Plăteşte. (*Se întoarce spre Werner.*) Cine va fi pedepsit, Werner? Care dintre noi doi o să-şi primească pedeapsa? Ah, cum ne întinereşte chestia asta! (*Cu o violenţă bruscă.*) Detest victimele când îşi respectă călăii.

JOHANNA: Dar Werner nu-i o victimă.

LENI: Uită-te la el.

JOHANNA (*arătând spre oglindă*): Priveşte-te.

LENI (*surprinsă*): Eu?

JOHANNA: Nu eşti chiar atât de tare! Şi vorbeşti cam mult…

LENI: Ca să vă distrez. De mult nu mă mai sperie tata. Şi-apoi, de data asta ştim ce-o să ne spună.

WERNER: Habar n-am.

LENI: Deloc? Ipocritule, fariseule, desfiinţezi tot ce nu-ţi place! (*Johannei.*) Johanna, bătrânul Hindenburg e gata să crape.

Ce, tu nu ştiai?

JOHANNA: Nu.

WERNER: Nu-i adevărat! (*începe să tremure.*) îţi spun că nu-i adevărat.

LENI: Nu tremura. (*Cu violenţă.*) o să crape, da, o să crape! Ca un câine! Şi tu o ştiai: dovadă că i-ai povestit totul Johannei.

JOHANNA: Te înşeli, Leni.

LENI: Ei, asta-i! Nu-ţi ascunde nimic.

JOHANNA: Ba da.

LENI: Şi-atunci de unde ştii?

JOHANNA: De la tine.

LENI (*încremenită*): De la mine?

JOHANNA: Acum trei săptămâni, după consultaţie, te-ai întâlnit cu unul dintre doctori în salonul albastru.

LENI: Da, cu Hilbert. Ei şi?

JOHANNA: V-am întâlnit pe coridor: îşi lua rămas bun.

LENI: Şi-apoi?

JOHANNA: Asta-i tot. (*Pauză.*) Chipul tău e foarte expresiv.

Leni.

LENI: Nu ştiam. Mulţumesc. Nu mai puteam de fericire, aşa e?

JOHANNA: Păreai înspăimântată.

LENI (*ţipând*): Nu-i adevărat. (*îşi revine*.)

JOHANNA (*încet*): Du-te la oglindă şi priveşte-ţi gura: groaza a rămas tot acolo.

LENI (*scurt*): Oglinzile, le las în seama ta.

WERNER (*izbind în braţul fotoliului*): Destul! (*Le priveşte cu mânie*.) Dacă e adevărat că tata trebuie să moară, simţiţi-vă şi tăceţi. (*Luileni*.) Ce are? (*Ea nu răspunde*.) Te întreb ce are?

LENI: Ştii şi tu.

WERNER: Nu-i adevărat!

LENI: Tu ai ştiut-o cu douăzeci de minute înaintea mea.

JOHANNA: Leni? Cum crezi că?…

LENI: Înainte de a veni în salonul albastru, Hilbert a trecut prin salonul roz. Acolo l-a întâlnit pe fratele meu şi i-a spus totul.

JOHANNA (*încremenită*): Werner! (*Se ghemuieşte în fotoliu, fără să răspundă*.) Eu nu înţeleg.

LENI: Nu-i cunoşti încă pe Gerlăchi, Johanna.

JOHANNA (*arătându-l pe Werner*): Am cunoscut pe unul dintre ei la Hamburg, sunt trei ani de atunci, şi chiar din clipa aceea l-am iubit: era sincer, era vesel. Cât de mult l-aţi schimbat!

LENI: La Hamburg, Gerlach al tău se temea de vorbe?

JOHANNA: Ţi-am spus că nu.

LENI: Ei bine, aici e el cel adevărat.

JOHANNA (*întorcându-se spre Werner, tristă*): M-ai minţit!

WERNER (*repede şi tare*): Niciun cuvânt mai mult! (*Arătând-o pe Leni*.) Priveşte-i surâsul: pregăteşte terenul.

JOHANNA: Pentru cine?

WERNER: Pentru tata. Noi suntem victimele alese, şi primul lor obiectiv este să ne despartă. Orice-ai gândi despre mine, nu mă învinui: le-ai face jocul.

JOHANNA (*tandră, dar serioasă*): Nu te învinuiesc cu nimic.

WERNER (*maniac şi distrat*): Atunci, cu atât mai bine! Cu atât mai bine!

JOHANNA: Ce vor de la noi?

WERNER: Nu-ţi fie teamă: o să ne spună.

Pauză.

JOHANNA: Ce are?

LENI: Cine?

JOHANNA: Tata.

LENI: Cancer la gât.

JOHANNA: E mortal?

LENI: De obicei. (*Pauză*.) S-ar putea s-o mai ducă. (*încet*.) Ţi-era simpatic, nu-i aşa?

JOHANNA: Mi-este şi-acum.

LENI: Plăcea tuturor femeilor. (*Pauză*.) Ce ispăşire! Gura asta care a fost atât de iubită… (*Vede că Johanna nu înţelege*.) Tu nu ştii, poate, dar cancerul la gât are acest inconvenient major…

JOHANNA (*înţelegând*): Taci.

LENI: Devii o Gerlach, bravo!

Se duce să caute Biblia, un volum mare şi greu din secolul al XVI-lea, pe care-l pune anevoie pe măsuţă.

JOHANNA: Ce-i asta?

LENI: Biblia. Când e consiliu de familie, o punem pe masă. (*Johanna o priveşte mirată, Leni adaugă, puţin plictisită*.) Ei bine, da: ca să fie aici dacă trebuie să jurăm.

JOHANNA: Nu-i vorba de niciun jurământ.

LENI: Mai ştii?

JOHANNA (*râzând, ca să se liniştească*): Nu credeţi nici în Dumnezeu, nici în dracu'.

LENI: E adevărat. Dar mergem la biserică şi jurăm pe Biblie. Ţi-am mai spus: familia asta şi-a pierdut raţiunea de a fi, dar şi-a păstrat bunele obiceiuri. (*Se uită la ceas*.) E trei şi zepe, Werner: poţi să te ridici.

Scena II ACEIAŞI.

TATĂL

În acelaşi moment Tatăl intră pe uşa cu geamuri. Werner aude uşa deschizându-se şi face stingă împrejur. Johanna ezită să se ridice; în sfârşit, are să se hotărască s-o facă, dar în silă. Tatăl străbate însă camera cu un pas vioi şi o sileşte să se aşeze la loc, punându-i mâinile pe umeri.

TATĂL: Te rog, copila mea. (*Ea se aşază la loc, el se apleacă, îi sărută mâna, se îndreaptă destul de brusc, se uită la Werner şilaleni*). În definitiv, n-am nimic nou să vă spun. Cu atât mai bine. Să intrăm în miezul subiectului. Şi fără ceremonii, nu-i aşa? (*O scurtă pauză*.) Sunt condamnat. (*Wernerâlia de braţ. Tatăl se desprinde, aproape brutal*.) Am spus: fără ceremonii. (*Werner, jignit, se întoarce şi se aşază. Pauză. Tatăl îi priveşte pe toţi trei. Cu o voce puţin răguşită*.) Şi cum mai

credeţi voi în moartea mea! (*Fără să-i slăbească din ochi, ca pentru a se convinge.*) Am să crăp. Am să crăp. E limpede ca bună ziua. (*Îşi revine. Aproape glumind.*) Copii, natura-mi joacă cea mai murdară farsă. Sunt aşa cum sunt, dar trupul ăsta n-a fost o povară pentru nimeni. Peste şase luni, voi avea toate neajunsurile unui cadavru, dar fără a avea şi avantajele lui. (*În urma unui gest al lui Werner, râzând.*) Stai jos: am să dispar decent.

LENI (*interesată şi curtenitoare*): Ai să…

TATĂL: Crezi tu că voi tolera extravaganţa câtorva celule, eu care fac să plutească oţelul pe mări? (*Scurtă tăcere.*) Şase luni sunt mai mult decât îmi trebuie pentru a-mi pune treburile la punct.

WERNER: Şi după şase luni?

TATĂL: După? Ce vrei să fie: nimic.

LENI: Absolut nimic?

TATĂL: O moarte industrială. Natura, pentru ultima dată corectată.

WERNER (*cu vocea sugrumată*): Corectată, de cine?

TATĂL: De tine, dacă eşti în stare de aşa ceva. (*Werner tresare, tatăl râde.*) Lasă, iau totul asupra mea: n-o să aveţi decât necazurile înmormântării. (*Tăcere.*) Şi acuma gata. (*O lungă pauză. Johannei, amabil.*) Copila mea, îţi mai cer încă puţină răbdare. (*Către Leni şi Werner, schimbând tonul.*) Veţi jura unul după altul.

JOHĂNNA (*îngrijorată*): Cât ceremonial! Şi spuneai că nu ţii la el. Ce trebuie să jurăm?

TATĂL (*cumsecade*): Mai nimic, noră dragă; în tot cazul, rudele prin alianţă sunt scutite de jurământ. (*Se întoarce către fiul său cu o solemnitate despre care nu poţi şti dacă este ironică sau sinceră.*) Scoală-te, Werner. Fiule, tu erai avocat. Când a murit Frantz, te-am chemat în ajutorul meu, şi tu ai părăsit baroul, fără a sta la îndoială. Asta merită o răsplată: tu vei fi stăpân în această casă şi conducătorul întreprinderii. (*Johannei.*) După cum vezi, nimic îngrijorător: fac din el un rege al acestei lumi. (*Johanna tace.*) Nu eşti de acord?

JOHANNĂ: Nu eu trebuie să-ţi răspund.

TATĂL: Werner! (*Nerăbdător.*) Refuzi?

WERNER (*întunecat şi tulburat*): Facă-se voia ta.

TATĂL: Bineînţeles. (*îl priveşte.*) Dar parcă nu-ţi prea face plăcere.

WERNER: Nu.

TATĂL: Ţi se oferă cea mai mare întreprindere de construcţii navale şi asta te mâhneşte. De ce?

WERNER: Eu… să zicem că nu o merit…

TATĂL: Tot ce se poate. Dar nu am încotro: eşti singurul meu moştenitor bărbat.

WERNER: Frantz avea toate calităţile pretinse.

TATĂL: Afară de una, de vreme ce a murit.

WERNER: Închipuieşte-ţi că eram un bun avocat şi că nu mă voi resemna uşor să fiu un şef de întreprindere prost.

TATĂL: Poate că n-ai să fii atât de prost.

WERNER: Când mă uit în ochii unui om nu sunt în stare să-i poruncesc.

TATĂL: De ce?

WERNER: Am senzaţia c-avem aceeaşi valoare.

TATĂL: Priveşte-l deasupra ochilor. (*Atingându-şi fruntea*.) Aici, de pildă: nu-i decât os.

WERNER: Ar trebui să am orgoliul dumitale.

TATĂL: Şinu-lai?

WERNER: De unde să-l fi luat? Pentru a-l modela pe Frantz după chipul dumitale, n-ai cruţat nimic. Nu e vina mea dacă pe mine nu m-ai învăţat decât să ascult orbeşte.

TATĂL: E acelaşi lucru.

WERNER: Ce e acelaşi lucru?

TATĂL: Să asculţi şi să comanzi. În amândouă cazurile transmiţi ordinele pe care le-ai primit.

WERNER: Primeşti şi dumneata ordine?

TATĂL: E foarte puţin timp de când nu le mai primesc.

WERNER: Cine-ţi comanda?

TATĂL: Nu ştiu. Eu, poate. (*Surâzând*.) îţi dau reţeta. Dacă vrei să comanzi, ia-te drept un altul.

WERNER: Nu mă iau drept nimeni.

TATĂL: Aşteaptă să mor şi după o săptămână o să te iei drept mine.

WERNER: Să iei o hotărâre! Să iei o hotărâre! Să iei totul asupră-ţi. Singur. În numele a o sută de mii de oameni. Şi-ai putut să trăieşti în felul ăsta!

TATĂL: E mult de când nu mai hotărăsc nimic. Semnez numai corespondenţa. La anul o vei semna tu.

WERNER: Şi nu mai faci nimic altceva?

TATĂL: Nimic, de aproape zece ani.

WERNER: Ce nevoie mai au atunci de dumneata? Oricare altul ar fi bun, nu-i aşa?

TATĂL: Oricare.

WERNER: Bunăoară, eu.

TATĂL: Păi sigur.

WERNER: Nu merge totul cum trebuie, sunt totuşi atâtea rotiţe. Dacă una dintre ele ar scârţâi…

TATĂL: Pentru orice reparaţie, Gelber are să fie lângă tine. Un om deosebit, tu ştii. Şi care este la noi de douăzeci şi cinci de ani.

WERNER: La urma urmelor, am noroc. El va comanda.

TATĂL: Gelber? Eşti nebun! E funcţionarul tău: tu îl plăteşti ca să-ţi aducă la cunoştinţă ordinele pe care trebuie să i le dai tu.

WERNER (*după un timp*): Oh, tată, niciodată în viaţa dumitale nu mi-ai fi acordat încredere. M-arunci în fruntea unei întreprinderi pentru că sunt singurul tău moştenitor bărbat, dar ai avut mai întâi prevederea să mă transformi într-o glastră de flori.

TATĂL (*lâzând trist*): într-o glastră de flori! Şi eu? Eu ce sunt? O pălărie în vârful unui catarg. (*Cu un aer trist*, *blând*, *aproape senil*.) Cea mai mare întreprindere din Europa… Este o întreagă organizaţie, nu-i aşa, o întreagă organizaţie…

JELAMI*KA 111 UIJ\ AH UN A* – 363

WERNER: Perfect. Dacă timpul mi se va părea lung, am să-mi recitesc pledoariile. Şi-apoi, o să călătorim.

TATĂL: Nu.

WERNER (*mirat*): E tot ce pot face mai discret.

TATĂL (*imperativ* şi *tăios*): Nici nu poate fi vorba de aşa ceva. (*Se uită la Leni şi la Werner*.) Şi acum ascultaţi-mă. Moştenirea rămâne în indiviziune. Vă interzic cu desăvârşire să vindeţi sau să cedaţi părţile voastre oricui ar fi. Vă interzic să vindeţi sau să închiriaţi casa asta. Vă interzic s-o părăsiţi: veţi trăi aici până la moarte. Juraţi. (*Către Leni*.) începe tu.

LENI (*surâzând*): Cinstit, îţi reamintesc că jurămintele nu mă angajează cu nimic.

TATĂL (*surâzând de asemeni*): Hai, hai, Leni, am încredere în tine: dă exemplu fratelui tău.

LENI (*se apropie de Biblie şi întinde mâna*): Eu… (*Se abţine să nu*

izbucnească în râs.) Oh! Şi în definitiv puţin îmi pasă: o să mă ierţi, tată, dar îmi vine să mor de râs. (*Johannei, aparte.*) Ca de fiecare dată.

TATĂL (*cumsecade*): Râzi, copila mea: nu-ţi cer decât să juri.

LENI (*surâzând*): Jur pe sfânta Biblie să ascult de ultimele dumitale dorinţe, tată. (*Tatăl o priveşte râzând. Către Werner.*) E rândul tău, cap de familie.

Werner pare absent.

TATĂL: Ei bine, Werner?

Werner ridică brusc capul şi se uită la Tatăl său cu un aer de om hăituit.

LENI (*serios*): Izbăveşte-ne, frate: jură şi totul se va sfârşi. *Werner se întoarce spre Biblie.*

JOHANNA (*cu o voce curtenitoare şi liniştită*): O clipă, vă rog. (*Tatăl o priveşte, prefăcându-se uimit, pentru a o intimida. Ea îi răspunde la privire fără să se emoţioneze.*) Jurământul făcut de Leni a fost o farsă: şi toată lumea râdea; acum, când a venit rândul lui Werner, nimeni nu mai râde: de ce?

LENI: Pentru că bărbatul tău le ia pe toate în serios.

JOHANNA: Un motiv în plus pentru a râde. (*Pauză.*) îl pândeai, Leni.

TATĂL (*cu autoritate*): Johanna…

JOHANNA: Şi dumneata, tată, îl pândeai.

LENI: Deci şi tu mă pândeai.

JOHANNA: Tată, aş vrea să dăm cărţile pe faţă.

TATĂL (*amuzat*): Tu şi cu mine?

JOHANNA: Dumneata şi cu mine. (*Tatăl surâde, Johanna ia Biblia, o duce cu greutate pe o mobilă îndepărtată.*) Mai întâi să discutăm: pe urmă să jure cine-o vrea.

LENI: Werner! Ai să te laşi apărat de nevastă-ta?

WERNER: Mă atacă cineva?

JOHANNA (*Tatălui*): Aş vrea să ştiu pentru ce dispuneţi de viaţa mea?

TATĂL (*arătându-l pe Werner*): Dispun de a lui, pentru că-mi aparţine, dar asupra ta nu am nicio putere.

JOHANNA: Credeţi că noi avem două vieţi? Ai fost însurat. O iubeai pe mama lor?

TATĂL: Aşa cum se cuvine.

JOHANNA (*sunând*): înţeleg. Din asta i s-a tras moartea. Noi, tată,

noi ne iubim mai mult decât se cuvine. Tot ce ne privea, hotărâm împreună. (*Pauză*.) Dacă jură sub constrângere, dacă se închide în această casă pentru a rămâne credincios jurământului lui, înseamnă că a hotărât fără mine; şi împotriva mea; dumneata ne desparţi pentru totdeauna.

TATĂL (*surâzând*): Nu-ţi place casa noastră?

JOHANNA: Deloc.

Tăcere.

TATĂL: De ce te plângi, noră dragă?

JOHANNA: M-am măritat cu un avocat din Hamburg, care nu avea decât talentul lui. După trei ani mă pomenesc în singuritatea acestei fortăreţe, măritată cu un constructor de vapoare.

TATĂL: E o soartă atât de mizerabilă?

JOHANNA: Pentru mine, da. îl iubeam pe Werner pentru independenţa lui, şi ştii bine că şi-a pierdut-o.

TATĂL: Cine i-a luat-o?

JOHANNA: Dumneata.

TATĂL: Cu un an şi jumătate în urmă, aţi hotărât împreună să veniţi să vă instalaţi aici.

JOHANNA: Dumneata ne-ai cerut-o.

TATĂL: Ei bine, chiar dacă este o greşeală, dumneata eşti complice.

JOHANNA: N-am vrut să-l pun în situaţia de-a alege între dumneata şi mine.

TATĂL: Ai greşit.

LENI (*amabilă*): Te-ar fi ales pe dumneata.

JOHANNA: O şansă din două. Sută la sută şanse să-şi deteste alegerea.

TATĂL: De ce?

JOHANNA: Pentru că te iubeşte. (*Tatăl dă din umeri cu un aer morocănos*.) Ştii dumneata ce este o dragoste fără speranţă?

Tatăl se schimbă la faţă. *Leni observă*.

LENI (*repede*): Tu ştii, Johanna?

JOHANNA (*rece*): Nu. (*Pauză*.) Werner însă ştie.

Werner se ridică; *se îndreaptă spre uşa cu geamuri*.

TATĂL (*lui Werner*): Unde te duci?

WERNER: Eu ies. O să vă simţiţi mai bine.

JOHANNA: Werner! Pentru *noi* mă lupt.

WERNER: Pentru noi? (*Scurt.*) în familia Gerlach, femeile tac.

Dă să plece.

TATĂL (*blând şi imperios*): Werner! (*Werner se opreşte brusc.*) întoarce-te şi aşază-te.

Werner se întoarce încet la locul lui şi se aşază întorcându-le spatele şi punându-şi capul în palme ca să le arate că refuză să ia parte la conversaţie.

WERNER: E rândul Johannei.

TATĂL: Bine! Ei bine, noră dragă?

JOHANNA (*cu o privire îngrijorată spre Werner*): Să amânăm discuţia. Sunt foarte obosită.

TATĂL: Nu, copila mea; tu ai început-o: trebuie s-o termini.

(*Pauză. Johanna, descumpănită, îl priveşte pe Werner, în tăcere.*) Trebuie să înţeleg că refuzi să mai trăieşti aici după moartea mea?

JOHANNA (*aproape implorându-l*): Werner! (*Werner tace. Ea îşi schimbă brusc atitudinea.*) Da, tată. Asta vreau să spun.

TATĂL: Unde veţi locui?

JOHANNA: În vechiul nostru apartament.

TATĂL: O să vă întoarceţi la Hamburg?

JOHANNA: Da, o să ne întoarcem.

LENI: Dac-o să vrea Werner.

JOHANNA: O să vrea.

TATĂL: Şi cu întreprinderea cum rămâne? Accepţi să fie şeful ei?

JOHANNA: Da, dacă asta-i plăcerea dumitale şi dacă Werner vrea să joace rolul unui patron de paie.

TATĂL (*ca şi cum ar sta pe gânduri*): Să locuiţi la Hamburg…

JOHANNA (*cu speranţă*): Nu-ţi cerem nimic altceva. N-o să ne faci, oare, această singură concesie?

TATĂL (*amabil, darhotărât*): Nu. (*Pauză.*) Fiul meu va locui aici, aici va trăi şi aici va muri, cum fac eu şi cum au făcut-o tatăl şi bunicul meu.

JOHANNA: De ce?

TATĂL: De ce nu?

JOHANNA: Casa trebuie să fie locuită?

TATĂL: Da.

JOHANNA (*cu o scurtă violenţă*): Atunci n-are decât să se prăbuşească!

Leni izbucneşte în râs.

LENI (*curtenitoare*): Vrei să-i dau foc? în copilărie, era unul din visurile mele.

TATĂL (*priveşte înjur amuzat*): Biată casă: oare merită atâta ură?... Pe Werner îl îngrozeşte?

JOHANNA: Şi pe Werner şi pe mine. Cât e de urât aici!

LENI: O ştim.

JOHANNA: Suntem patru: la sfârşitul anului vom fi trei. Ne trebuie oare treizeci şi două de camere supraîncărcate? când

Werner e la şantier, mi-e frică.

TATĂL: Şi pentru asta ai fi în stare să ne părăseşti? Nu-s motive serioase.

JOHANNA: Nu.

TATĂL: Mai sunt şi altele?

JOHANNA: Da.

TATĂL: Să le vedem.

WERNER (*aproape ţipând*): Johanna, îţi interzic...

JOHANNA: Atunci vorbeşte tu!

WERNER: La ce bun? Ştii bine că-l voi asculta!

JOHANNA: De ce?

WERNER: E tatăl meu! Ah! Dar să sfârşim odată cu asta. (*Se ridică*.)

JOHANNA (*aşezându-se în faţa lui*): Nu, Werner, nu!

TATĂL: Are dreptate, noră dragă. Să sfârşim. O familie înseamnă o casă. Şi-ţi cer să locuieşti în această casă, pentru că ai intrat în familia noastră.

JOHANNA (*lâzând*): Familia, câte nu se pun pe seama ei! Şi nu ei ne sacrifici.

TATĂL: Atunci cui?

WERNER: Johanna!

JOHANNA: Fiului dumitale cel mare.

Tăcere îndelungată.

LENI (*calmă*): Frantz a murit în Argentina de aproape patru ani. 1 (*Johanna îi râde în faţă*.) Am primit certificatul de deces în 56; du-te la primăria din Altona şi ţi-l vor arăta.

JOHANNA: Mort? Să admitem; dar cum se cheamă atunci viaţa pe care o duce? Căci un lucru e cert: mort sau viu, el locuieşte aici.

LENI: Nu!

JOHANNA (*arătând spre uşa de la etajul întâi*): Acolo sus. După

uşa aceea.

LENI: Ce nebunie! Cine ţi-a mai vârât în cap şi asta?

Pauză. Werner se ridică încet. Ori de câte ori e vorba de fratele său, ochii îi strălucesc, îşi recapătă siguranţa.

WERNER: Cine era s-o facă? Eu.

LENI: În pat?

JOHANNA: De ce nu?

LENI: Pfui!

WERNER: E nevasta mea. Are dreptul să ştie tot ce ştiu şi eu.

LENI: Dreptul dragostei? Ce anoşti sunteţi! Mi-aş da sufletul şi pielea pentru omul pe care l-aş iubi, dar l-aş minţi toată viaţa, dacă ar trebui.

WERNER (*violent*): Ascultaţi-o pe oarba asta care vorbeşte despre culori. Pe cine să minţi tu? Pe papagali?

TATĂL: Tăceţi cu toţii din gură. (*Mângâie părul lui Leni.*)

Ţeasta-i tare, dar părul e moale. (*Leni se desprinde deodată; el rămâne la pândă.*) Frantz trăieşte acolo de treisprezece ani; nu iese niciodată şi nimeni nu-l vede în afară de Leni, care are grijă de el.

WERNER: Şi în afară de dumneata.

TATĂL: În afară de mine? Cine ţi-a spus asta? Leni? Şi tu ai crezut-o? Cum vă mai înţelegeţi voi amândoi, când e vorba să-ţi faci un râu. (*Pauză.*) Sunt treisprezece ani de când nu l-am mai văzut.

WERNER (*uimit*): De ce?

TATĂL (*foarte natural*): Pentru că nu vrea să mă primească.

(*dezorientat*): Aha! (*Pauză.*) Bine! *Se întoarce la locul său.*

TATĂL (*Johannei*): îţi mulţumesc, copila mea. În familia noastră, vezi tu, nu ne temem de adevăr. Dar ori de câte ori e cu putinţă, facem în aşa fel încât să fie spus de un străin. (*Pauză.*) Deci, Frantz trăieşte acolo sus, bolnav şi singur. Ce se schimbă cu asta?

JOHANNA: Cam totul. (*Pauză.*) Fii mulţumit, tată: o rudă prin alianţă, o străină, va spune adevărul pentru dumneata. Iată ce ştiu: un scandal izbucneşte în 46 – nu ştiu care, pentru că bărbatul meu era încă prizonier în Franţa. Se pare că ar fi avut urmări judiciare. Frantz dispare în Argentina, spuneţi voi; în realitate, se ascunde aici. În 56, Gelber face o călătorie fulger în America de Sud şi aduce un certificat de deces. Puţin timp după aceea, îi porunceşti lui Werner să renunţe la cariera lui, să se instaleze aici, în calitate de viitor moştenitor. Mă înşel oare?

TATĂL: Nu, continuă.

JOHANNA: Nu mai am nimic de adăugat. Cine era Frantz, ce a făcut, ce s-a ales de el, habar n-am. Iată singura mea certitudine: Dacă rămânem, devenim sclavii lui.

LENI (*violentă*): Nu-i adevărat! Eu îi ajung.

JOHANNA: Vezi bine că nu.

LENI: Nu vrea să mă vadă decât pe mine!

JOHANNA: Tot ce se poate, dar tata îl apără de la distanţă şi mai târziu va trebui să-l apărăm noi, sau să-l supraveghem. Astfel vom deveni, probabil, şi sclavi şi temniceri.

LENI (*jignită*): Ce, eu sunt temnicera lui?

JOHANNA: Ştiu şi eu? Dacă cumva voi – voi doi – l-aţi închis?(*Pauză*. *Leni scoate o cheie din buzunar*.)

LENI: Suie scara şi bate! Dacă nu deschide, iată cheia.

JOHANNA (*luând cheia*): Mulţumesc. (*Se uită la Werner*.) Ce trebuie să fac, Werner?

WERNER: Fă ce vrei. Într-un fel sau altul, vei vedea că este o cursă…

Johanna ezită, *pe urmă urcă încet scara*. *Bate la uşă*.

O dată, *de două ori*. *O cuprinde un fel de furie nervoasă*: *bătăi repetate în uşă*, *ca o răpăială de ploaie*. *Se întoarce spre hol*, *gata să coboare*.

LENI (*liniştită*): Ai cheia. (*Pauză*. *Johanna ezită*, *îi e frică*.

Werner e neliniştit şi agitat. *Johanna se stăpâneşte*, *introduce cheia în broască şi încearcă în zadar să deschidă uşa*, *deşi cheia s-a întors*.) Ei bine?

JOHANNA: E un zăvor pe dinăuntru. Pesemne că a fost tras.

(*începe să coboare*.)

LENI: Cine l-a tras? Eu?

JOHANNA: Poate că mai este o uşă.

LENI: Ştii bine că nu. Acest pavilion e izolat. Dacă cineva a pus zăvorul, acela nu poate fi altul decât Frantz. (*Johanna a ajuns jos*.) Şi-atunci? Noi îl sechestrăm, sărmanul!

JOHANNA: Sunt multe feluri de-a sechestra un om. Cel mai bun sistem este să-l aduci în starea de a se autosechestra.

LENI: Prin ce mijloace?

JOHANNA: Minţindu-l.

O priveşte pe Leni, *care pare descumpănită*.

TATĂL (*lui Werner*, *repede*): Tu ai pledat în chestiuni de felul acesta?

WERNER: Ce fel de chestiuni?

TATĂL: Sechestrări.

WERNER (*sufocat de emoţie*): O dată.

TATĂL: Bine. Presupune că s-ar face aici o descindere: parchetul s-ar sesiza de această afacere?

WERNER: Pentru ce să facă o descindere? în treisprezece ani nu s-a întâmplat niciodată aşa ceva.

TATĂL: Fiindcă eram eu aici. (*Tăcere*.)

LENI (*Johannei*): Şi pe urmă, mi-ai spus tu singură, conduc prea repede. Pot să nimeresc într-un copac. Ce s-ar face Frantz?

JOHANNA: Dacă e în toate minţile, cheamă servitorii.

LENI: E în toate minţile, dar nu-i va chema. (*Pauză*.) Se va afla de moartea fratelui meu după miros! (*Pauză*.) Au să spargă uşa şi au să-l găsească pe parchet în mijlocul scoicilor.

JOHANNA: Care scoici?

LENI: Îi plac stridiile.

TATĂL (*Johannei*, *prietenește*): Ascultă, fetiţă! Dacă moare, va fi scandal nemaipomenit. (*Ea tace*.) Scandalul secolului, Johanna…

JOHANNA (*dură*): Ce-ţi pasă? O să fii sub pământ.

TATĂL (*surâzând*): Eu, da. Voi, nu. Să ne întoarcem la afacerea din 46. S-a prescris? Răspunde! E meseria ta.

WERNER: Nu cunosc delictul.

TATĂL: În cel mai bun caz: lovituri şi răni; în cel mai rău: tentativă de omor.

WERNER (*cu o voce strangulată*): Niciun fel de prescripţie.

TATĂL: Ei bine, tu ştii ce ne aşteaptă: complicitate într-o tentativă de omor, fals şi uz de fals, sechestrare.

WERNER: Un fals? Ce fel de fals?

TATĂL (*râzând*): Ei, asta-i! Certificatul de deces! M-a costat destul de scump. (*Pauză*.) Ce spui de asta, domnule avocat? Curtea cu juri? (*Werner tace*.)

JOHANNA: Werner, şi-au atins scopul! Avem de ales: ori îl slujim pe nebun, pe care-l socotesc mai presus decât tine, ori ne aşezăm pe banca acuzaţilor. Ce alegi? Eu am ales: Curtea cu juri. Mai bine închisoarea cu termen decât ocna pe viaţă. (*Pauză*.) Ei?

Werner tace. *Ea face un gest de descurajare*.

TATĂL (*călduros*): Copii, pic din nori. Un şantaj! Cursă! Totul sună fals! Totul e forţat. Fiule, nu-ţi cer decât puţină milă pentru fratele tău. Sunt împrejurări pe care Leni nu le poate înfrunta singură. În rest nu mă amestec, faceţi ce vreţi. Veţi vedea: totul se va sfârşi într-o noapte, îl veţi îngropa în parc; cu el va dispărea ultimul dintre *veritabilii* von Gerlach… (*Werner face un gest*.) …Adică ultimul monstru. Voi doi sunteţi sănătoşi şi normali. Veţi avea copii normali, care vor locui unde vor vrea. Rămâi, Johanna! Pentru copiii lui Werner. Vor moşteni întreprinderea. E o putere fabuloasă de care nu ai dreptul să-i lipseşti.

WERNER (*sărind*, *cu ochii tăioşi şi sclipitori*): Cum? (*Toată lumea îl priveşte*.) Am auzit bine: pentru copiii lui Werner? (*Tatăl*, *mirat*, *face un semn afirmativ*. *Triumfător*.) Uite, Johanna, cât sunt de proşti. De Werner şi de copiii lui puţin îţi pasă de ei, tată! Puţin îţi pasă! Puţin îţi pasă! (*Johanna se apropie de el*. *Pauză*.) Chiar dacă ai trăi s-ajungi să-mi vezi primul copil, ţi-ar fi scârbă de el, pentru că ar fi carne din carnea mea şi pentru că de fiinţa mea ţi-a fost silă din chiar ziua în care m-am născut! (*Johannei*.) Bietul tata! Toate au ieşit pe dos! Pe copiii lui Frantz i-ar fi adorat.

JOHANNA (*poruncitoare*): Opreşte-te! Te îmbeţi cu vorbe. Suntem pierduţi dacă ţi-e milă de tine.

WERNER: Dimpotrivă; mă eliberez. Ce vrei? Să-i trimit la dracu'?

JOHANNA: Da.

WERNER (*râzând*): Bravo! Aşa mai zic şi eu!

JOHANNA: Refuză. Fără strigăte, fără râsete. Foarte simplu: nu!

Werner se întoarce către tatăl său şi către Leni. *îi priveşte în tăcere*.

WERNER: Mă privesc.

JOHANNA: Ei şi? (*Werner dă din umeri şi se duce să se aşeze*. *Cu o profundă oboseală*.) Werner!

El nu se mai uită la ea. *Tăcere prelungă*.

TATĂL (*triumfător*): Ei bine, noră dragă?

JOHANNA: Nu ajurat.

Dar va jura. Cei slabi îi slujesc pe cei puternici: aşa e legea.

JOHANNA (*jignită*): După părerea dumitale cine e cel puternic? Cel aproape nebun de sus, mai slab decât un copil de ţâţă, sau soţul meu pe care l-ai părăsit şi care s-a descurcat singur?

TATĂL: Werner e cel slab, Frantz e puternic: n-ai ce-i face.

JOHANNA: Şi ce fac pe lume cei puternici?

TATĂL: În general, nu fac nimic.

JOHANNA: Înţeleg.

TATĂL: Sunt oameni care de felul lor trăiesc în intimitate cu moartea. Ţin în mână destinul altora.

JOHANNA: Frantz se numără printre ei?

TATĂL: Da.

JOHANNA: Ce ştii dumneata despre el, după treisprezece ani?

TATĂL: Suntem patru aici şi soarta noastră e în mâinile lui, fără ca el să bănuiască măcar.

JOHANNA: La ce se gândeşte el?

LENI (*ironică şi brutală*, *dar sinceră*): La crabi.

JOHANNA (*ironică*): Toată ziua?

LENI: E foarte absorbant.

JOHANNA: Ce vechituri! Sunt de o seamă cu mobilele voastre. Zău aşa! Nici voi nu credeţi în ele.

TATĂL (*surâzând*): Nu mai am de trăit decât şase luni, fetiţo; timpul e prea scurt ca să mai cred în ceva. (*Pauză*.) Să ştii însă că Werner crede.

WERNER: Te înşeli, tată. Erau ideile dumitale, nu ale mele, şi dumneata mi le-ai sugerat. Dar pentru că le-ai pierdut pe drum, n-o să te supere făptui că m-am lepădat de ele. Sunt un om ca toţi ceilalţi. Nici puternic, nici slab; un om oarecare, încerc să trăiesc. Cât despre Frantz, nu ştiu dacă l-aş mai recunoaşte. Dar sunt sigur că este şi el un oarecare. (*îi arată Johannei fotografiile lui Frantz*.) Ce are el mai mult decât mine? (*îl priveşte vrăjit*.) Şi nu este nici măcar frumos!

LENI (*ironică*): Ei bine, nu! Nici măcar atât!

WERNER (*tot vrăjit*, *deja slăbind*): Şi chiar dacă m-aş fi născut pentru a fi sluga lui? Sunt sclavi care se revoltă. Fratele meu n-are să însemne destinul meu.

LENI: Preferi să fie nevasta ta?

JOHANNA: Mă număraţi printre cei puternici?

LENI: Da.

JOHANNA: Ciudat! Şi pentru ce?

LENI: Erai actriţă, nu-i aşa? O stea?

JOHANNA: Într-adevăr. Şi pe urmă, mi-am ratat cariera. Ei şi?

LENI: Ei şi? Ei bine, te-ai căsătorit cu Werner; de atunci nu faci nimic şi te gândeşti la moarte.

JOHANNA: Dacă încercaţi să-l umiliţi, vă pierdeţi timpul. Când m-a întâlnit, părăsisem scena şi platoul pentru totdeauna, eram nebună: poate fi mândru că m-a salvat.

LENI: Mă prind că nu este.

JOHANNA (*către Werner*): E rândul tău să vorbeşti.

Tăcere. *Werner nu răspunde*.

LENI: În ce încurcături îl pui, săracul. (*Pauză*.) Johanna, l-ai fi ales dacă nu aveai acel eşec? Există căsătorii care sunt înmormântări.

Johanna vrea să răspundă. *Tatăl o întrerupe*.

TATĂL: Leni! (*îi mângâie capul*, *ea se apără cu furie*.) Te întreci pe tine, fetiţo. Dacă aş fi vanitos, aş crede că moartea mea te exasperează.

LENI (*cu vioiciune*): Nu te îndoi de asta, tată. Vezi bine că ea va complica lucrurile.

TATĂL (*începând să râdă*, *Johannei*): Nu fi supărată pe Leni, copila mea. Ea vrea să spună că suntem din aceeaşi rasă: tu, Frantz şi cu mine. (*Pauză*.) îmi placi, Johanna. Câteodată, mă bătea gândul că m-ai plânge. Ai fi singura. (*îi surâde*.)

JOHANNA (*brusc*): Dacă te mai preocupă încă cele lumeşti, şi dacă se întâmplă să-ţi plac, cum îndrăzneşti să-mi umileşti *lu'* bărbatul în prezenţa mea? (*Tatăl dă din cap*, *fără să răspundă*.) Sau nu mai eşti printre noi?

TATĂL: Printre voi sau nu, asta nu mai are nicio importanţă. Şase luni: nu mai sunt un bătrân de viitor. (*Priveşte în gol şi vorbeşte pentru el singur*.) întreprinderea va creşte fără încetare, investiţiile particulare nu vor mai fi de ajuns, va trebui ca statul să-şi vâre nasul; Frantz va sta acolo sus zece ani, douăzeci de ani. Va suferi…

LENI (*tăioasă*): Nu suferă.

TATĂL (*fără să audă*): Moartea mea, acum, înseamnă viaţa mea care continuă fără ca eu să mai particip la ea. (*Pauză*. *Se aşază greoi*, *cu privirea fixă*.) Va avea părul cărunt… buhăiăla prizonierilor…

LENI (*violent*): Taci!

TATĂL (*fără să audă*): E insuportabil. (*Pare că suferă*.)

WERNER (*încet*): Ai suferi mai puţin dacă am rămâne aici?

JOHANNA (*repede*): Ia seama!

WERNER: La ce? E tatăl meu şi nu vreau să sufere.

JOHANNA: Suferă pentru celălalt…

WERNER: Ei şi? (*Se duce*, *ia Biblia şi o readuce pe masa pe care o*

pusese Leni.)

JOHANNA (*acelaşi joc*): îşi bate joc de tine.

WERNER (*cu răutate, pe un ton plin de subînţeles*): Şi tu? Tu nu faci la fel? (*Tatălui*.) Răspunde… Vei suferi mai puţin…?

TATĂL: Nu ştiu.

WERNER (*Tatălui*): Vom vedea.

Pauză. Nici Tatăl, nici Leni nu fac niciun gest. Aşteaptă, la pândă.

JOHANNA: O întrebare. O singură întrebare, şi-apoi vei face ce vei voi.

Werner o priveşte cu un aer morocănos şi încăpăţânat.

TATĂL: Aşteaptă puţin Werner. (*Werner se îndepărtează de Biblie, cu un mormăit care poate trece drept învoire*.) Ce întrebare, fetiţo?

JOHANNA: Pentru ce s-a sechestrat Frantz?

TATĂL: Sunt multe de spus.

JOHANNA: Povesteşte-mi ce s-a întâmplat.

TATĂL (*cu ironie uşoară*): Ei bine, a fost război.

JOHANNA: Da, pentru toată lumea. Ceilalţi s-au ascuns şi ei?

TATĂL: Nu-i vezi pe cei care se ascund.

JOHANNA: Deci, s-a bătut.

TATĂL: Până la capăt.

JOHANNA: Pe care front?

TATĂL: În Rusia.

JOHANNA: Când s-a întors?

TATĂL: În toamna lui 46.

JOHANNA: Târziu. De ce?

TATĂL: Regimentul lui a fost nimicit. Frantz s-a întors pe jos, ascunzându-se, străbătând Polonia şi Germania ocupată, într-o zi sună cineva. (*Sonerie îndepărtată, slabă*.) Era el.

Frantz apare în fund, în spatele tatălui său, într-o zonă de penumbră. E în civil, pare tânăr: douăzeci şi trei sau douăzeci şi patru de ani. Johanna, Werner şi Leni în acest semiîntuneric şi în ceea ce urmează nu văd personajul evocat. Numai cei care fac evocarea. Tatăl în aceste două prime scene-amintiri.

Leni şi Tatăl în cea de a treia – se întorc spre cei pe care-i evocă atunci când trebuie să le vorbească. Tonul şi jocul personajelor care interpretează o scenă-amintire trebuie să comporte un fel de întoarcere înapoi, de distanţare" care, chiar în violenţă, distinge trecutul de

prezent. Pentru moment nimeni nu-l vede pe Frantz, nici chiar Tatăl. Frantz ţine în mâna dreaptă o sticlă de şampanie desfundată; care nu va fi observată decât atunci când va avea ocazia să bea. O cupă de şampanie, aşezată lângă el, pe o consolă, e ascunsă de bibelouri. O va lua când va trebui să bea.

51 I

JOHANNA: S-a închis imediat?

TATĂL: În casă, imediat; la el în cameră, un an mai târziu.

JOHANNA: Şi în anul acela l-ai văzut zilnic?

TATĂL: Aproape.

JOHANNA: Ce făcea?

TATĂL: Bea.

JOHANNA: Şi ce spunea?

PRANTZ (*cu o voce îndepărtată şi mecanică*): Bună ziua. Bună seara. Da. Nu.

JOHANNA: Hm! Atâta tot?

TATĂL: Atâta tot, cu excepţia unei zile. Când am auzit un potop de cuvinte din care n-am înţeles nimic. (*Râs amar.*) Eram în bibliotecă şi ascultam la radio.

Pârâitul aparatului de radio, semnal de post, repetat. Toate zgomotele astea par amortizate.

VOCEA UNUI SPICHER: Dragi ascultători, iată informaţiile noastre: La Nürnberg, Tribunalul Naţiunilor condamnă pe mareşalul Göring…

Frantz se duce să închidă aparatul. Rămâne în penumbră atunci când se deplasează.

TATĂL (*tresărind, se întoarce brusc*): Ce faci? (*Frantz îl priveşte cu ochi fără viaţă.*) Vreau să cunosc sentinţa.

FRANTZ (*de la un capăt la altul al scenei, voce cinică şi sumbră*): Moarte prin spânzurătoare. (*Bea.*)

TATĂL: De unde ştii? (*Frantz tace. Tatăl se întoarce spre Johanna.*) Nu citeai ziarele de atunci?

JOHANNA: Aveam doisprezece ani.

TATĂL: Erau toate în mâinile aliaţilor. „Suntem germani, deci suntem vinovaţi: suntem vinovaţi pentru că suntem germani", în fiecare zi, pe fiecare pagină. Ce obsesie! (*Lui Frantz.*) Optzeci de milioane de criminali: ce stupiditate! în cel mai rău caz, au fost trei duzini. Să-i spânzure şi să ne reabiliteze, se va termina şi cu coşmarul

ăsta. (*Autoritar*.} Fă-mi plăcerea şi deschide aparatul. (*Frantz bea*, *fără să se mişte*. *Sec*.) Bej prea mult. (*Frantz îl priveşte atât de aspru*, *încât Tatăl tace descumpănit*. *Pauză*, *pe urmă Tatăl reia*, *cu dorinţa pasionată de a înţelege*.) Ce interes au să aducă un popor întreg la disperare? Ce am făcut eu pentru a merita dispreţul lurtiii întregi? Opiniile mele sunt totuşi cunoscute. Şi tu, Frantz, tu care ai luptat până la capăt? (*Frantz râde grosolan*.) Tu eşti nazist?

FRANTZ: Pe dracu'.

TATĂL: Atunci alege: lasă-i pe cei răspunzători să fie condamnaţi, sau fă în aşa fel încât greşelile lor să se întoarcă asupra Germaniei întregi.

FRANTZ (*fără a se mişca*, *izbucneşte într-un râs sălbatic şi sec*).

— Ha! (*Pauză*.) E totuna.

TATĂL: Eşti nebun?

FRANTZ: Sunt două feluri de a distruge un popor: ori îl condamni în bloc, ori îl sileşti să-şi renege şefii pe care şi i-a ales. Al doilea fel e cel mai rău.

TATĂL: Nu reneg pe nimeni şi naziştii nu sunt şefii mei: i-am suportat.

FRANTZ: Tu i-ai suportat.

TATĂL: Ce dracu' ai fi vrut să fac?

FRANTZ: Nimic.

TATĂL: Cât despre GSring, sunt victima lui. Du-te şi plimbă-te pe şantierele noastre. Douăsprezece bombardamente, nu mai e niciun hangar în picioare; iată cum le-a apărat.

FRANTZ (*brutal*): Eu sunt Göring. Dacă-l spânzură pe el, eu sunt spânzuratul.

TATĂL: Parcă ţi-era silă de Göring!

FRANTZ: M-am supus ordinelor.

TATĂL: Şefilor tăi militari, da.

FRANTZ: De cine ascultau ei? (*Râzând*.) Pe Hitler, noi îl uram, alţii îl iubeau: atunci care-i deosebirea? Tu i-ai procurat vapoare de război şi eu i-am procurat cadavre. Spune ce-am fi făcut mai mult dacă l-am fi adorat?

e a, 7 *Z*

». cu i de at» ne1? Să iarăs Punp făcut din el? Tacf istoriei. Au făcuţi? Ei nu au jefuli iodar violat? Bomba de la HIT „T – judecă pe noi> cine crimele noastre pentru a pe ascuns; exterminarea (*S cupa de 71*

ti, dumneata eu C ne™°v-aţi în faţa

°? Dac* «VOT – besc de 1 PC Care °

toate astea. Dar tu? – i tot nimic din

TATĂL: El „un, egea *orbească*.) Ştiufivând 1 f ° – cau douăzeci de ani, erau soldl „Nevinovaţii ci, erau taţii lor % VUlovatli aveau

NAÎ;

LENI: Tată! Ştii bine că Frantz te urăşte.

TATĂL (*cu tărie*, *Johannei*): Frantz m-a iubit cum n-a iubit pe nimeni.

LENI: Înainte de război.

TATĂL: Şi înainte, şi după.

LENI: În cazul ăsta, pentru ce spui: m-a iubit?

TATĂL (*încurcat*): Păi bine, Leni… vorbeam de trecut.

LENI: Nu încerca s-o întorci, te-ai dat de gol. (*Pauză*.) Fratele meu s-a înrolat la optsprezece ani. Dacă tata binevoieşte să ne spună pentru ce, o să înţelegeţi mai bine istoria familiei noastre.

TATĂL: Spune-o tu, Leni; nu vreau să-ţi răpesc această plăcere.

WERNER (*încercând să fie calm*): Leni, te previn: dacă mai pomeneşti de ceva care nu-i face cinste tatii, părăsesc această încăpere imediat.

LENI: Ţi-e aşa de frică să mă crezi?

WERNER: Nu dau voie ca tata să fie insultat în faţa mea.

TATĂL (*lui Werner*): Linişteşte-te, Werner: voi vorbi eu. De la începutul războiului, statul ne dădea comenzi. Noi am făcut flota. În primăvara lui 41, guvernul m-a înştiinţat că ar dori să-mi cumpere nişte terenuri de care nu ne foloseam. Câmpul acela plin de nisip din spatele colinei: îl ştii.

LENI: Guvernul era Himmler. Căuta un loc pentru un lagăr de concentrare.

O tăcere grea.

JOHANNA: O ştiai?

TATĂL (*calm*): Da.

JOHANNA: Şi ai acceptat?

TATĂL (*cu acelaşi calm*): Da. (*Pauză*.) Frantz a descoperit lucrările. Mi s-a spus că dădea târcoale de-a lungul stanelor ghimpate.

JOHANNA: Şi pe urmă?

TATĂL: Nimic. El a rupt-o. Într-o zi de iunie, în 41. (*Tatăl se întoarce spre Frantz şi îl priveşte atent*, *continuând con*t-tJOI

versaţia cu Werner şi Johanna.) Mi-am dat seama că făcusem o gafă. Nici nu putea să pice mai prost. Goebbels şi amiralul Doenitz se aflau la Hamburg şi trebuiau să viziteze noile mele instalaţii.

FRANTZ (*cu o voce tinerească şi blândă*, *afectuoasă*, *dar neliniştită*): Tată, aş vrea să stau de vorbă cu dumneata.

TATĂL (*privindu-l*): Ai fost acolo?

FRANTZ: Da. (*Cu oroare*, *brusc*.) Tată, nu mai sunt oameni.

TATĂL: Gardienii?

FRANTZ: Deţinuţii. Mi-e silă, dar de ei mi-e groază. Cu murdăria, cu păduchii, cu rănile lor. (*Pauză*.) Par tot timpul înfricoşaţi.

TATĂL: Sunt ceea ce-au făcut din ei.

FRANTZ: Din mine n-ar fi făcut aşa ceva.

TATĂL: Nu?

FRANTZ: Aş rezista.

TATĂL: De unde ştii că ei nu rezista?

FRANTZ: Se vede din privirile lor.

TATĂL: Dacă ai fi în locul lor, ai avea aceleaşi priviri.

FRANTZ: Nu. (*Cu o certitudine sălbatică*.) Nu.

Tatăl îl priveşte atent.

TATĂL: Uită-te la mine. (*îi ridică bărbia şi se uită în ochii lui*.) De unde-ţi vine asta?

FRANTZ: Ce?

TATĂL: Frica de-a fi închis?

FRANTZ: Nu mi-e frică.

TATĂL: O doreşti?

FRANTZ: Eu… Nu.

TATĂL: Înţeleg. (*Pauză*.) N-ar fi trebuit să vând terenurile?

FRANTZ: Dacă le-ai vândut, asta înseamnă că nu puteai să faci altfel.

TATĂL: Ba puteam.

FRANTZ (*mirat*): Puteai să refuzi?

TATĂL: Desigur. (*Frantz are o mişcare violentă*.) Ei şi, ce?] Sfu mai ai încredere în mine?

FRANTZ (*act de supunere*, *dominându-se*): Ştiu că-mi vei explica.

TATĂL: Ce să-ţi explic? Himmler avea de cazat nişte prizonieri. Dacă refuzam terenurile mele, ar fi cumpărat altele.

FRANTZ: De la alţii.

TATĂL: Întocmai. Puţin mai la vest, puţin mai la est, aceiaşi

prizonieri ar fi suferit la fel şi mi-aş fi făcut duşmani în sânul guvernului.

FRANTZ (*încăpăţânat*): Nu trebuia să te bagi în treaba asta.

TATĂL: Şi de ce nu?

FRANTZ: Pentru că eşti dumneata.

TATĂL: Şi ca să-ţi dau ţie bucuria de fariseu să te speli tu pe mâini, samariteanule.

FRANTZ: Tată, mă înfricoşezi: nu simţi destul suferinţa celorlalţi.

TATĂL: O voi simţi când voi avea cu ce s-o înlătur.

FRANTZ N-o să ai niciodată cu ce.

TATĂL: Atunci n-am s-o simt. E timp pierdut. Nu cumva suferi tu din cauza asta? Să fim serioşi! (*Pauză*.) Tu nu-ţi iubeşti aproapele, Frantz, căci altfel n-ai îndrăzni să-i dispreţuieşti pe deţinuţii aceştia.

FRANTZ (*lovit*): Nu-i dispreţuiesc.

TATĂL: Ba îi dispreţuieşti. Pentru că sunt murdari şi pentru că le e frică. (*Se ridică şi vine spre Johanna*.) Mai credea încă în demnitatea umană.

JOHANNA: Şi se înşela?

TATĂL: Cât despre asta, fetiţo, nu ştiu nimic. Tot ce pot să-ţi spun este că Gerlachii sunt victimele lui Luther: profetul ăsta ne-a făcut să ni se urce orgoliul la cap. (*Revine încet la locul lui iniţial şi-l arată pe Frantz Johannei*.) Frantz se plimba pe dealuri vorbind, discutând cu el însuşi, şi când conştiinţa lui spunea da, puteai să-l tai în bucăţi şi tot nu i-ai fi schimbat părerea. Tot aşa eram şi eu la vârsta lui.

JOHANNA (*ironică*): Aveai o conştiinţă?

TATĂL: Da. Am pierdut-o: din modestie. Numai prinţii pot să-şi permită asemenea lux. Frantz putea să şi-l permită: când nu faci nimic, crezi că eşti răspunzător pentru tot. Eu munceam. (*Lui Frantz*.) Ce vrei să-ţi spun? Că Hitler şi Himmler sunt nişte criminali? Ei bine, iată: ţi-o spun. (*Râzând*.) Opinie strict personală şi complet nefolositoare.

FRANTZ: Şi-atunci? Suntem neputincioşi?

TATĂL: Da, dacă alegem neputinţa. Nu-i poţi ajuta cu nimic pe oameni, dacă-ţi petreci timpul condamnându-i în faţa tribunalului lui Dumnezeu. (*Pauză*.) Optzeci de mii de lucrători începând din martie. Mă-ntind! Mă-ntind! Şantierele mele cresc peste noapte. Am cea mai formidabilă putere.

FRANTZ: Bineînţeles: îi serveşti pe nazişti.

TATĂL: Pentru că şi ei mă servesc. Oamenii aceştia înseamnă domnia plebei. Dar fac război pentru a ne găsi nouă pieţe de desfacere, şi n-o să mă cert cu ei pentru o afacere de terenuri.

FRANTZ (*încăpăţânat*): Nu trebuia să te amesteci.

TATĂL: Prinţişorule! Prinţişorule! Vrei să duci lumea pe umerii tăi? Lumea e grea şi tu n-o cunoşti. Lasă. Ocupă-te de întreprindere: astăzi e a mea, mâine a ta; trupul şi sângele meu, puterea, forţa mea, viitorul tău. Peste douăzeci de ani vei fi stăpânul, cu vapoare pe toate mările, şi cine-şi va mai aminti atunci de Hitler? (*Pauză*.) Eşti un abstract.

FRANTZ: Nu chiar atâta cât crezi dumneata.

TATĂL: Ăh! (*îl priveşte cu atenţie*.) Ce-ai făcut? Ceva rău?

FRANTZ (*mândru*): Nu.

TATĂL: Ceva bun? (*Tăcere prelungă*.) Pentru numele lui Dumnezeu, spune odată! (*Pauză*.) Atunci? E grav?

FRANTZ: Da.

TATĂL: Prinţişorul meu, nu-ţi fie teamă. Aranjez eu tot.

FRANTZ: Nu şi de data asta.

TATĂL: De data asta, ca şi de alte daţi. (*Pauză*.) Ei bine? (*Pauză*.) Vrei să te-ntreb? (*Se gândeşte*.) E în legătură cu naziştii? Bine. Lagărul? Bine. (*înţelegând*.) Polonezul! (*Se ridică şi umblă agitat. Johannei*.) Era un rabin polonez:

evadase în ajun şi comandantul lagărului ne înştiinţase. (*Lui Frantz*.) Unde e?

FRANTZ: În camera mea.

Pauză.

TATĂL: Unde l-ai găsit?

FRANTZ: În parc. Nici măcar nu s-ascundea. A evadat din pricina nebuniei; şi-acum îi e frică. Dacă pun mâna pe el?…

TATĂL: Ştiu. (*Pauză*.) Dacă nu l-a văzut nimeni, totul e în ordine. O să-l ajutăm să fugă cu un camion spre Hamburg. (*Frantz rămâne în tensiune*.) L-a văzut cineva? Bine. Cine?

FRANTZ: Fritz.

TATĂL (*Johannei, pe ton de conversaţie*): Era şoferul nostru, un adevărat nazist.

FRANTZ: A luat maşina azi-dimineaţă, spunând că se duce la garajul din Altona. Încă nu s-a întors. (*Cu o nuanţă de mândrie*.) Sunt atât de abstract?

TATĂL (*surâzând*): Mai mult ca niciodată. (*Cu o voce schimbată*.) De ce l-ai dus în camera ta? Ca să mă răscumperi pe mine?(*Pauză*.) Răspunde: ai făcut asta pentru mine?

FRANTZ: Pentru noi toţi. Dumneata sunt eu.

TATĂL: Da. (*Pauză*.) Dacă Fritz te-a denunţat…

FRANTZ (*repede*): Vor veni. Ştiu.

TATĂL: Du-te în camera lui Leni şi trage zăvorul. E un ordin. Voi aranja totul. (*Frantz îl priveşte cu neîncredere*.) Ce e?

FRANTZ: Prizonierul…

TATĂL: Am spus: totul. Prizonierul este sub acoperişul meu. Du-te!

Frantz dispare. Tatăl se aşază la loc.

JOHANNA: Au venit?

TATĂL: După patruzeci şi cinci de minute.

Un SS. apare în fund. Doi oameni în spatele lui, nemişcaţi şi muţi.

S.S.-istul: Heil Hitler!

TATĂL (*în tăcerea care s-a lăsat*): Heil! Cine sunteţi şi ce căutaţi?

S.S.-istul: L-am găsit pe fiul dumneavoastră în camera lui cu un deţinut evadat, pe care l-a ascuns de ieri-seară.

TATĂL: În camera lui? (*Johannei*.) N-a vrut să se închidă la

Leni, curajos băiat. A luat asupra lui toate riscurile. Bine. Şi ce-i cu asta?

S.S.-istul: Nu ştiu dacă aţi înţeles?

TATĂL: Foarte bine: fiul meu a fost un zăpăcit şi jumătate. S.S.-istul (*cu indignare mirată*): Un ce? (*Pauză*.) Ridică-te când stai de vorbă cu mine.

Soneria telefonului.

TATĂL (*fără să se scoale*): Nu.

Ridică receptorul şi, fără a întreba cine e, îl întinde S.S.-istului. Acesta i-l smulge.

S.S.-istul (*la telefon*): Alo? Oh! (*Loveşte din călcâie*.) Da. Da. Da. Să trăiţi! (*Ascultă şi-l priveşte pe Tatăl cu uimire*.) Bine. La ordinele dumneavoastră! (*Lovind din călcâie, pune receptorul în furcă*.)

TATĂL (*dur, fără să râdă*): O copilărie, nu-i aşa?

S.S.-istul: Nimic altceva.

TATĂL: Dacă v-aţi fi atins de un singur fir de păr din capul lui…

S.S.-istul: S-a aruncat asupra noastră.

TATĂL (*surprins şi neliniştit*): Fiul meu? (*S.S.-istul face un gest de*

aprobare.) Şi l-aţi lovit?

S.S.-istul: Nu, vă jur. L-am potolit numai…

TATĂL (*pe gânduri*): S-a aruncat asupra voastră! De felul lui nu-i aşa, probabil că l-aţi provocat! Ce-aţi făcut? (*SS.-istul tace*.) Prizonierul! (*Se ridică*.) Sub ochii lui? Sub ochii fiului meu? (*Mânie stăpânită, dar teribilă*.) Am impresia că aţi fost prea zeloşi. Numele dumitale?

S.S.-istul (*cu umilinţă*): Hermann Aldrich.

TATĂL: Hermann Aldrich! îţi dau cuvântul meu c-ai să-ţi aminteşti ziua de 23 iunie 1941 toată viaţa dumitale. Pleacă.

SS.-istul dispare.

JOHANNA: Şi şi-a amintit-o?

TATĂL (*surâzând*): Cred că da. Dar viaţa lui n-a fost prea lungă.

JOHANNA: Şi Frantz?

TATĂL: Eliberat imediat. Cu condiţia să se înroleze. Iarna următoare era locotenent pe frontul din Rusia. (*Pauză*.) Ce-i?

JOHANNA: Nu-mi place povestea asta.

TATĂL: Nu spun că-i hazlie. (*Pauză*.) Era în 41, noră dragă.

JOHANNA (*sec*): Ei şi?

TATĂL: Trebuia să supravieţuim.

JOHANNA: Polonezul n-a mai supravieţuit.

TATĂL (*indiferent*): Nu. Nu e vina mea.

JOHANNA: Mă întreb.

WERNER: Johanna!

JOHANNA: Aveai patruzeci şi cinci de minute la dispoziţie. Ce-ai făcut pentru a-ţi salva fiul?

TATĂL: O ştii foarte bine.

JOHANNA: Goebbels era la Hamburg şi i-ai telefonat.

TATĂL: Da.

JOHANNA: L-ai informat că un deţinut a evadat şi l-ai rugat să fie indulgent pentru fiul dumitale.

TATĂL: Am cerut, de asemeni, să i se cruţe viaţa prizonierului.

JOHANNA: Asta se înţelege de la sine. (*Pauză*.) Când i-ai telefonat lui Goebbels…

TATĂL: Ce anume?

JOHANNA: Nu puteai şti că şoferul îl denunţase pe Frantz.

TATĂL: Ba ştiam foarte bine! ne spiona întruna.

JOHANNA: Da, dar se putea să nu fi văzut nimic şi să fi luat maşina pentru cu totul alt motiv.

TATĂL: Se poate şi asta.

JOHANNA: Natural, nu l-ai întrebat nimic.

TATĂL: Pe cine?

JOHANNA: Pe Fritz. (*Tatăl ridică din umeri*.) Unde e el acum?

TATĂL: În Italia, sub o cruce de lemn.

JOHANNA (*după câtva timp*): înţeleg. Ei bine: n-o să avem niciodată sufletul împăcat. Dacă nu Fritz l-a denunţat pe prizonier, atunci dumneata ai făcut asta.

WERNER (*cu violenţă*): îţi interzic…

TATĂL: Nu ţipa tot timpul, Werner. (*Werner tace*.) Ai dreptate, copila mea. (*Pauză*.) Când am luat telefonul, mi-am spus: o şansă din două!

Pauză.

JOHANNA: O şansă din două pentru a omorî un evreu. (*Pauză*.) Şi dormi liniştit?

TATĂL (*netulburat*): Da.

WERNER (*Tatălui*): Tată, te aprob în totul. Toate vieţile sunt la fel de preţioase. Dar, când e vorba de ales, cred că fiul trebuie preferat.

JOHANNA (*încet*): Nu e vorba aici de ceea ce crezi tu, Werner, ci de ceea ce a putut să gândească Frantz atunci. Ce-o fi fost în mintea lui, Leni.

LENI (*surâzând*): îi cunoşti şi tu acum pe cei din familia Gerlach, Johanna.

JOHANNA: A tăcut?

LENI: A plecat fără să spună o vorbă şi nu ne-a scris niciodată.

JOHANNA (*Tatălui*): Dumneata îi spuseseşi: am să aranjez eu totul, şi el s-a încrezut în dumneata. Ca de obicei.

TATĂL: Mi-am ţinut cuvântul: în privinţa prizonierului, obţinusem să nu fie pedepsit. Puteam eu oare să-mi închipui că au să-l omoare de faţă cu fiul meu?

JOHANNA: Era în 41, tată! în 41, prudent eră să-ţi închipui orice. (*Se apropie de fotografii şi se uită la ele*. *Pauză*. *Priveşte întruna portretele*.) Era un mic samaritean, o victimă a lui Luther, care voia să plătească cu sângele lui terenurile vândute de dumneata. (*Se întoarce spre Tatăl*.) Ai distrus tot. N-a rămas decât un joc pentru copii de oameni bogaţi. Cu pericol de moarte, bineînţeles: dar pentru partener… a înţeles că i se îngăduia totul pentru că nu însemna nimic.

TATĂL (*iluminat*, *aiMnd sprelohanna*): Iată femeia care-i trebuia.

Werner şi Leni se întorc brusc spre el.

WERNER (*furios*): Ce?

LENI: Tată, ce sunt glumele astea de prost gust?!

TATĂL (*celorlalţi doi*): A înţeles dintr-odată. (*Johannei*.) Nu-i aşa? Ar fi trebuit o tranzacţie pentru doi ani de închisoare.

Ce gafă! Orice mai bine decât lipsa de pedeapsă.

Pauză. *Visează*. *Johanna continuă să se uite la fotografii*. *Werner se ridică*, *o ia de umeri şi o întoarce spre el*.

JOHANNA (*rece*): „*Ce* este?

WERNER: Nu te-nduioşa pentru soarta lui Frantz: nu era tipul pe care să-l descurajeze un eşec.

JOHANNA: Şi-atunci?

WERNER (*arătândportretul*): Priveşte! Douăsprezece decoraţii.

JOHANNA: Douăsprezece eşecuri în plus. Fugea după moarte şi n-a avut parte de ea: moartea fugea mai repede decât el.

(*Tatălui*.) Să terminăm: s-a luptat, s-a întors în 46 şi pe urmă, după un an, scandalul. Ce-a fost?

TATĂL: O năzbâtie de-a lui Leni.

LENI (*modestă*): Tata e prea bun. Eu n-am făcut decât să dau prilejul. Nimic mai mult.

TATĂL: Găzduiam nişte ofiţeri americani. Ea îi aţâţa, iar când îi vedea aprinşi bine, le şoptea la ureche: „Sunt nazistă”, făcându-i jidani împuţiţi.

LENI: Ca să-i potolesc! Era nostim, nu?

JOHANNA: Foarte! Şi se potoleau?

TATĂL: Câteodată. Alteori făceau explozie. Ba unul dintre ei s-a supărat rău de tot.

(*Johannei*): Un american, dacă nu-i evreu, e antisemit, afară doar dacă nu-i şi una şi alta în acelaşi timp. Acela nu era evreu, şi s-a simţit jignit.

JOHANNA: Şi ce-a făcut?

LENI: A vrut să mă violeze. Frantz a sărit în ajutorul meu, s-au tăvălit amândoi pe jos, tipul era mai tare. Am luat o sticlă şi i-am tras una zdravănă în cap.

JOHANNA: Şi a murit?

TATĂL (*foarte calm*): Da’ de unde! Era atât de tare de cap c-a spart sticla. (*Pauză*.) Şase săptămâni de spital. Bineînţeles.

Frantz a luat totul asupra lui.

JOHANNA: Şi lovitura de sticlă?

TATĂL: Tot. (*Doi ofiţeri americani apar în fund. Tatăl se întoarce spre ei.*) E vorba de-o copilărie, credeţi-mă pe mine:

O mare copilărie. (*Pauză.*) Vă rog să-i mulţumiţi generalului Hopkins, în numele meu. Spuneţi-i că fiul meu va părăsi Germania imediat ce i se vor da vizele.

JOHANNA: Pentru Argentina?

TATĂL (*se întoarce spre ea, în timp ce americanii dispar*): Asta era condiţia.

JOHANNA: Înţeleg.

TATĂL (*foarte destins*): Americanii au fost într-adevăr la înălţime.

JOHANNA: Ca şi Goebbels în 41.

TATĂL: Mai ceva! Mult mai grozavi! Washington-ul plănuia să ne redreseze întreprinderea şi să ne încredinţeze sarcina de a reconstrui flota comercială.

JOHANNA: Bietul Frantz!

TATĂL: Ce puteam face? Erau mari interese în joc. Şi care cântăreau mai greu decât ţeasta unui căpitan. Chiar dacă n-aş fi intervenit eu, ocupanţii tot ar fi înăbuşit scandalul.

JOHANNA: Posibil. (*Pauză.*) A refuzat să plece?

TATĂL: Nu imediat. (*Pauză.*) Am obţinut vizele. Trebuia să ne părăsească într-o sâmbătă. Vineri dimineaţă, Leni a venit să-mi spună că nu va mai coborî niciodată din camera lui.

(*Pauză.*) întâi am crezut c-a murit. Pe urmă am văzut ochii fiicei mele: câştigase.

JOHANNA: Ce câştigase?

TATĂL: N-a spus-o niciodată.

LENI (*swrâzătoare*): Aici, ştii, jucăm de-a „cine pierde câştigă".

JOHANNA: Pe urmă?

TATĂL: Am trăit treisprezece ani.

JOHANNA (*întoarsă către portet*): Treisprezece ani.

WERNER: Grozavă treabă! Crede-mă, am apreciat totul ca un amator. Ce bine-ai manevrat-o, săraca. La început, abia asculta. La sfârşit nu mai contenea cu întrebările. Ei bine, portretul e gata. (*Râzând.*) „Eşti femeia care-i trebuia". Bravo, tată: asta înseamnă geniu.

JOHANNA: Opreşte-te. Ne pierzi.

WERNER: Dar suntem deja pierduţi. Ce ne mai rămâne? (*îi*

apucă braţul deasupra cotului, o trage spre el şi o priveşte.) Unde te uiţi? Ai nişte ochi de statuie, fără expresie. (*Resp-ingând-o brusc.*) Te-au măgulit în chip josnic; şi tu ai căzut în cursă. Mă dezamăgeşti, fetiţo.

Pauză. Toată lumea-l priveşte.

JOHANNA: Iată momentul.

WERNER: Care?

JOHANNA: Execuţia, dragostea mea.

WERNER: Care execuţie?

JOHANNA: A ta. (*Pauză.*) Ne-au dus. Când îmi vorbeau de Frantz, o potriveau în aşa fel încât cuvintele să te lovească indirect pe tine.

WERNER: Nu cumva pe mine m-au sedus?

JOHANNA: N-au sedus pe nimeni: au vrut să te facă să crezi că mă vor seduce.

WERNER: Pentru ce, mă rog?

JOHANNA: Pentru a-ţi reaminti că nimic nu-ţi aparţine. Nici chiar nevasta ta. (*Tatăl îşi freacă mâinile; după o pauză, brusc.*) Du-mă de aici! (*Tăcere scurtă.*) Te rog! (*Wemerrâde, ea devine dură şi rece.*) Pentru ultima dată ţi-o cer să plecăm.

Pentru ultima dată, auzi?

WERNER: Aud. N-ai să mă mai întrebi nimic?

JOHANNA: Nu.

WERNER: Aşadar, pot să fac ce vreau eu? (*Semn din partea Johannei, epuizată.*) Foarte bine. (*Pe Biblie.*) Jur să mă conformez ultimelor dorinţe ale tatălui meu.

TATĂL: Vei rămâne aici?

WERNER (*cu mâna întinsă pe Biblie.*): Pentru că mi-o ceri. Casa asta este a mea, ca să trăiesc şi să mor în ea. (*înclina capul.*)

TATĂL (*se ridică şi se îndreaptă spre el cu stimă afectuoasă*): Bravo! (*îi surâde; Werner, o clipă îmbufnat, sfârşeştepţin a-i surâde cu o umilă recunoştinţă.*)

JOHANNA (*îi priveşte pe toţi*): Iată, deci, ceea ce înseamnă un consiliu de familie! (*Pauză.*) Werner, eu plec. Cu sau fără tine, alege.

WERNER (*fără a o privi*): Fără.

JOHANNA: Bine. (*Tăcere scurtă.*) îţi doresc să nu mă regreţi prea mult.

LENI: Noi o să te regretăm. Tata mai cu seamă. Când o să ne

părăseşti?

JOHANNA: Încă nu ştiu. Când voi fi sigură că am pierdut partida.

LENI: Nu eşti încă sigură?

JOHANNA (*cu un surâs*): Ei bine, nu! încă nu!

Pauză.

LENI (*crezând c-a înţeles*): Dacă poliţia intră aici, ne va aresta pe toţi trei pentru sechestrare. Dar pe mine mă vor acuza şi de omor pe deasupra.

JOHANNA (*fără să se emoţioneze*): Sunt eu omul care să anunţe poliţia? (*Tatălui*.) Dă-mi voie să mă retrag.

TATĂL: Noapte bună, copila mea. (*Ea se înclină şi iese*.)

Werner începe să râdă.

WERNER (*râzând*): Ei bine… ei bine… (*Se opreşte brusc*. *Se apropie de Tatăl, îl atinge timid şi-l priveşte cu o tandreţe neliniştită*.) Eşti mulţumit?

TATĂL (*dezgustat*): Nu mă atinge. (*Pauză*.) Consiliul s-a terminat, du-te după nevasta ta.

Werner îl priveşte o secundă cu un fel de disperare. *Apoi face stânga-mprejur şi iese*.

Scena III

TATĂL.

LENI

LENI: Nu crezi că eşti totuşi prea aspru?

TATĂL: Cu Werner? Dac-ar trebui aş fi tandru. Dar asprimea prinde mai bine.

LENI: Nu trebuie să-l scoţi din sărite.

TATĂL: Ei, aş!

LENI: Nevastă-sa îşi are planurile ei.

TATĂL: Ameninţări de teatru. Decepţia a trezit în ea actriţa şi actriţei i-a trebuit o ieşire.

LENI: Să te-audă Dumnezeu… (*Pauză*.) Pe deseară, tată. (*Aşteaptă să plece, el nu se urneşte*.) Trebuie să trag obloanele şi pe urmă să mă ocup de Frântz. (*Cu insistenţă*.) Pe deseară.

TATĂL (*surâzând*): Mă duc, mă duc! (*Pauză, cu un soi de timiditate*.) El ştie ce-i cu mine?

LENI (*mirată*): Cine? A! Franţe! Ca să fiu sinceră, nu!

TATĂL: A! (*Cu o ironie penibilă*.) îl menajezi?

LENI: Pe el? Ar putea să te calce un tren… (*Cu indiferenţă*.) Ca

să-ţi spun drept, am uitat să-i vorbesc despre asta.

TATĂL: Fă-ţi un nod la batistă.

LENI (*luând batista să-i facă nod*): Uite!

TATĂL: N-ai să uiţi?

LENI: Nu, dar trebuie să se ivească o ocazie.

că TĂL: Când se va ivi, nu uita să-l întrebi dacă poate să mă primească.

LENI (*cu oboseală*): Iarăşi! (*Dură, dar fără mânie.*) N-are să te primească. De ce mă obligi să-ţi repet în fiecare zi ceea ce ştii de treisprezece ani?

TATĂL (*violent*): Ce să ştiu, târfă? Ce să ştiu? Că minţi aşa cum respiri. Nu ştiu dacă-i transmiţi scrisorile şi rugăminţile mele şi mă-ntreb câteodată dacă nu cumva l-ai convins că sunt mort de zece ani.

LENI (*ridicând din umeri*): Ce-ţi trece prin gând?

TATĂL: Vreau adevărul său o legătură în minciunile tăie.

LENI (*arătând spre primul etaj*): Adevărul, e acolo sus. Du-te sus şi-l ei găsi. Du-te! Hai, du-te odată!

TATĂL (*furia îi dispare, pare înfricoşat*): Eşti nebună!

LENI: Întreabă-l: ai să te lămureşti o dată pentru totdeauna.

TATĂL (*acelaşi joc*): Dar nu cunosc nici măcar…

LENI: Semnalul. (*Râzând.*) Ba da, îl cunoşti. De o sută de ori te-am prins spionându-mă. Auzeam paşii dumitale, îţi vedeam umbra, nu spuneam nimic, dar mă stăpâneam să nu rid ca o nebună. (*Tatăl vrea să protesteze.*) Sau m-am înşelat? Ei bine, voi avea plăcerea să-ţi dezvălui eu însămi secretul.

TATĂL (*încet, contra voinţei lui*): Nu!

LENI: Bate de patru ori, pe urmă de cinci, pe urmă de două ori câte trei bătăi. Cine te opreşte?

TATĂL: Pe cine-o să găsesc? (*Pauză. Cu o voce surdă.*) Dacă m-ar alunga, n-aş putea să suport.

LENI: Îţi place mai degrabă să-ţi închipui că-l opresc eu să cadă în braţele dumitale.

TATĂL (*penibil*): Trebuie să mă ierţi, Leni. Sunt adesea nedrept.

(*îi mângâie părul şi ea se crispează.*) Părul tău e moale. (*O mângâie mai distrat, ca şi cum s-ar gândi la ceva.*) Tu ai influenţă asupra lui?

LENI (*cu orgoliu*): Bineînţeles.

TATĂL: Oare n-ai putea tu, încetul cu încetul, procedând cu îndemânare… Te rog să insişti, în special asupra acestui lucru care este capital: prima mea vizită va fi şi cea din urmă. Nu voi sta decât o oră. Chiar şi mai puţin, dacă asta l-ar obosi. Dar mai ales spune-i că nu sunt grăbit. (*Surâzând*.) în sfârşit: nu sunt prea grăbit.

LENI: O singură întâlnire.

TATĂL: Una singură.

LENI: Una şi-apoi o să mori. La ce bun să-l mai vezi?

TATĂL: Numai aşa, ca să-l văd. (*Ea râde cu obrăznicie*.) Şi ca să-mi iau rămas bun.

LENI: Şi ce s-ar schimba dacă ai şterge-o fără să dai niciun semn de viaţă?

TATĂL: Pentru mine s-ar schimba totul. Dacă-l văd, opresc socoteala şi fac adunarea.

LENI: Nici nu merită atâta oboseală. Adunarea se face de la sine.

TATĂL: Crezi tu asta? (*Scurtă tăcere*.) Trebuie să trag linia eu însumi. Altfel se destramă totul. (*Cu un surâs aproape timid*.) La urma urmei, eu mi-am trăit viaţa, nu vreau s-o las să se irosească. (*Pauză, aproape timid*.) Ai să stai de vorbă cu el?

LENI (*brutal*): Pentru ce s-o fac? De treisprezece ani stau de pază şi am să-mi slăbesc vigilenţa tocmai acum, când mai sunt şase luni?

TATĂL: Îl păzeşti împotriva mea?

LENI: Împotriva tuturor acelora care vor să-l piardă.

TATĂL: Eu vreau să-l pierd pe Frantz?

LENI: Da.

TATĂL (*violent*): Ce, eşti nebună? (*Se calmează cu o dorinţă arzătoare de a o convinge, aproapeimplorând-o*.) Ascultă, se poate ca părerile noastre să se deosebească asupra felului de a-i vrea binele. Dar nu cer să-l văd decât o singură dată: cum aş putea să-i fac rău, într-un timp atât de scurt, chiar dacă mi-ar veni s-o fac? (*Leni râde grosolan*.) îţi dau cuvântul meu…

LENI: Ţi l-am cerut? N-am nevoie de cadouri.

TATĂL: Atunci, să ne explicăm.

LENI: Von Gerlachii nu dau explicaţii.

TATĂL: Îţi închipui că mă ai la mână?

(*acelaşi ton, acelaşi surâs*): Te am puţin la mână, nu?

FATĂL (*grimasă ironică şi dispreţuitoare*): Nu mai spune!

LENI: Care din noi doi, tată, are nevoie de celălalt?

TATĂL (*încet*): Care din noi doi, Leni, îl sperie pe celălalt?

LENI: Nu mă tem de tine. (*Râzând*.) Ce glumă proastă! (27 *privește cu sfidare*.) Știi dumneata ce mă face invulnerabilă? Sunt fericită.

TATĂL: Tu, fericită? Ce știi tu ce înseamnă fericirea?

LENI: Dar dumneata? Ce știi despre asta?

TATĂL: Te văd: dacă ea ți-a dat privirea asta, atunci ți-a dat cel mai rafinat dintre chinuri.

LENI (*aproape rătăcită*): Bineînțeles! Cel mai rafinat, cel mai rafinat! Mă învârtesc! Dacă m-aș opri, m-aș sfărâma în mii de bucăți. Asta înseamnă fericirea, fericirea nebună. (*Triumfător și cu răutate*.) Eu îl văd pe Frantz! Am tot ce vreau. (*Tatăl râde încet. Ea se oprește brusc și-l privește fix*.) Nu. Dumneata nu glumești niciodată. Bănuiesc că ai o carte mare în mână. Bine. Dă-o pe față!

TATĂL (*cu bonomie*): Imediat?

LENI (*aspră*): Imediat. La ce s-o mai păstrezi deoparte; ca s-o scoți îl iveală tocmai când o să mă aștept mai puțin?

TATĂL (*cu bonomie*): Și dacă nu vreau s-o arăt?

LENI: Am să te constrâng.

TATĂL: Cum?

LENI: Joc strâns. (*Ia Biblia cu efort și o pune pe masă*.) Frantz nu te va primi. O jur. (*întinde mâna*.) Jur pe această Biblie că vei muri fără să-l vezi. (*Pauză*.) Asta-i. (*Pauză*.) Dă cărțile pe față.

TATĂL (*liniștit*): Ia te uită! N-ai mai râs ca o smintită! (*îi mângt e părul*.) Când îți mângâi părul mă gândesc la pământ: pe dinafară căptușit cu mătase și pe dinăuntru în clocot. (*își freacă mâinile, cu un surâs inocent și blând*.) Te las, copila mea. (*Iese*.)

Scena IV

LENI *singură*, *pe urmă*

JOHANNA, *pe urmă*

TATĂL

Leni rămâne cu ochii ațintiți asupra ușii din fund, din stânga, pe unde a ieșit Tatăl. Pe urmă își revine, se îndreaptă spre ușile cu geamuri, la dreapta, și le deschide, trage jaluzelele cele mari pe care le închide, apoi închide din nou ușile cu geamuri. Camera se cufundă în penumbră. Urcă încet scara care duce la primul etaj și bate la Frantz: patru bătăi, pe urmă cinci, pe urmă de două ori câte trei. În momentul în care bate

cele două serii de trei, ușa din dreapta din fund se deschide *și apare Johanna, fără zgomot. Pândește. Se aude zgomotul unui zăvor care se trage și al unei bare de fier care se ridică. Ușa de sus se deschide, lăsând să străbată deodată lumina electrică ce luminează camera lui Frantz, dar acesta nu apare. Leni intră și închide ușa. Se aude trăgându-se bara de fier. Johanna intră* în cameră, *se apropie de o consolă și bate de două ori câte trei bătăi cu arătătorul, pentru a-și le memora. E limpede că nu a auzit seria de cinci și de patru. Apoi reîncepe, în această clipă, toate luminile lustrei se aprind și Johanna își înăbușe un țipăt. Tatăl a apărut în stânga și a întors comutatorul. Johanna își apără ochii cu mâinile și antebrațul.*

TATĂL: Cine-i acolo? (*Johanna coboară mâna.*) Johanna!(*înaintând spre ea.*) Sunt dezolat. (*E în mijlocul camerei.*) în interogatoriile de la poliție se îndreaptă proiectoarele puternice asupra inculpaților: ce-ai să gândești despre mine, care-ți trimit în ochi toată lumina asta?

JOHANNA: Gândesc c-ar trebui s-o stingi.

TATĂL (*nemișcat*): Și pe urmă?

JOHANNA: Și pe urmă că nu ești de la poliție, dar că ești gata să mă supui unui interogatoriu polițienesc. (*Tatăl surâde și lasă brațele în jos, într-o copleșire prefăcută. Repede.*) Dumneata nu intri niciodată în această cameră. Ce făceai atunci, dacă nu mă spionai?

că TĂL: Dar, fetițo, nici dumneata nu intri mai des aici. (*Johanna nu răspunde.*) Interogatoriul nu va avea loc. (*Aprinde două lămpi cu abajur din muselină roz, se duce să stingă lustra.*) Iată lumina trandafirie a jumătăților de adevăr. Te simți bine așa?

JOHANNA: Nu. Îngăduie-mi să mă retrag.

TATĂL: Îți voi îngădui când vei auzi răspunsul meu.

JOHANNA: N-am întrebat nimic.

TATĂL: M-ai întrebat ce fac aici și am să-ți spun, deși nu e cazul să fiu mândru de asta. (*Scurtă pauză.*) De mulți ani, aproape în fiecare zi, când sunt sigur că Leni n-o să dea peste mine, mă așez în acest fotoliu și aștept.

JOHANNA (*interesată, fără voia ei*): Ce?

TATĂL: Ca Frantz să se plimbe prin cameră și să am norocul să-l aud umblând. (*Pauză.*) Asta-i tot ce mi-au lăsat din fiul meu: „zgomotul a două tălpi pe podea". (*Pauză.*) Noaptea mă scol, toată lumea doarme, știu că Frantz veghează. El și cu mine suferim de aceleași insomnii.

Este un fel de a fi împreună. Şi dumneata, Johanna? Pe cine pândeşti?

JOHANNA: Nu pândesc pe nimeni.

TATĂL: Atunci, e o întâmplare, cea mai mare dintre întâmplări. Şi cea mai fericită: doream să-ţi vorbesc între patru ochi. (*Johanna se mânie*. *Repede*.) Nu, nu, nu-i niciun secret, nu-i un secret, numai pentru Leni. Lui Werner o să-i spui tot. Chiar ţin să-i spui.

JOHANNA: În cazul ăsta n-ar fi mai simplu să-l chem şi pe el?

TATĂL: Îţi cer două minute. Două minute şi o să mă duc să-l chem eu singur; dacă ai să mai ţii.

Surprinsă de ultima frază, *Johanna se opreşte şi-l priveşte în faţă*.

JOHANNA: Bine. Ce vrei?

TATĂL: Să vorbesc cu nora mea despre tânărul menaj Gerlach.

JOHANNA: Tânărul menaj Gerlach e la pământ.

TATĂL: Ce vrei să spui?

JOHANNA: Nimic nou: dumneata l-ai sfărâmat.

TATĂL (*dezolat*): Doamne! înseamnă că sunt tare neîndemânatic. (*Cu solicitudine*.) Am impresia însă c-ai găsit mijlocul de împăcare. (*Ea se duce repede în fundul scenei*, *la stânga*.) Ce faci?

JOHANNA (*aprinzând toate luminile*): Interogatoriul începe: aprind proiectoarele. (*Vine să se aşeze din nou sub lustră*.) Unde trebuie să mă aşez. Aici? Bine. Acum, sub lumina rece a adevărurilor întregi şi a minciunilor perfecte, declar că nu voi face mărturisiri pentru simplul motiv că nu am ce mărturisi. Sunt singură, fără putere şi complet conştientă de neputinţa mea. Voi pleca. îl voi aştepta pe Werner la Hamburg. Dacă nu se întoarce… (*Gest de descurajare*.)

TATĂL (*grav*): Biata Johanna, nu ţi-am făcut decât rău. (*Cu o voce schimbată*, *brusc confidenţial şi vesel*.) Şi „mai ales, să fii frumoasă.

JOHANNA: Poftim?

TATĂL (*surâzând*): Spun: să fii frumoasă!

JOHANNA (*aproape insultată*, *violent*): Frumoasă!

TATĂL: Are să fie uşor.

JOHANNA (*acelaşi joc*): Frumoasă! Vorbeşti, cred, de ziua despărţirii; vă voi lăsa amintiri mai bune.

TATĂL: Nu, Johanna: în ziua când te vei duce la Frantz. (*Johanna rămâne surprinsă*.) Cele două minute au trecut; trebuie să-l chem pe bărbatul dumitale? (*Johanna face semn că nu*.) Foarte bine: asta va fi o taină a noastră.

JOHANNA: Îi voi spune lui Werner tot.

TATĂL: Când?

JOHANNA: Peste câteva zile. Da, o să mă duc la Frantz al dumitale, o să mă duc la tiranul ăsta domestic: mai bine să te adresezi direct lui Dumnezeu decât sfinţilor.

TATĂL (*după un timp*): Sunt mulţumit că-ţi încerci norocul.

Începe să-şi frece mâinile, apoi şi le pune în buzunare.

JOHANNA: Dă-mi voie să mă cam îndoiesc.

TATĂL: Şi pentru ce?

JOHANNA: Pentru că interesele noastre sunt opuse. Doresc ca Frantz să revină la o viaţă normală.

TATĂL: Şi eu doresc asta.

JOHANNA: Dumneata? Dacă-şi scoate nasul afară, jundarmii îl arestează şi familia e dezonorată.

TATĂL (*surâzând*): Cred că nici nu bănuieşti cât de puternic sunt. Fiul meu să se ostenească numai să coboare: voi aranja imediat totul.

JOHANNA: Va fi cel mai bun mijloc de a-l face să dea fuga din nou la el în camera şi să se închidă acolo pentru totdeauna.

Tăcere. *Tatăl îşi pleacă fruntea şi priveşte covorul*.

TATĂL (*cu voce surda*): Există o şansă din zece ca să-ţi deschidă; una dintr-o sută să te asculte şi una dintr-o mie ca să-ţi răspundă. Dacă ai avea această a mia şansă…

JOHANNA: Ei bine?

TATĂL: Primeşti să-i spui c-am să mor curând?

JOHANNA: Leni nu i-a…

TATĂL: Nu.

A ridicat capul. *Johanna îl priveşte fix*.

JOHANNA: Aşadar asta era? (*îl priveşte întruna*.) Dumneata nu minţi. (*Pauză*.) o şansă dintr-o mie. (*O trec fiorii, dar îşi revine pe loc*.) Va trebui să-l întreb şi dacă vrea să te primească?

TATĂL (*vioi, speriat*): Nu, nu! O înştiinţare, nimic altceva! Bătrânul trage să moară, fără comentarii. Ai promis!

JOHANNA (*surâzând*): Am jurat pe Biblie.

TATĂL: Mulţumesc. (*O priveşte întruna şi mormăie printre dinţi, ca pentru a-şi explica comportarea, dar cu voce surdă, ce pare că se adresează lui însuşi*.) Aş vrea să-l ajut. Azi nu încerca nimic. Leni va coborî târziu, şi fără îndoială că el va fi obosit.

JOHANNA: Mâine?

TATĂL: Da. Imediat după masă.

JOHANNA: Unde te găsesc dacă am nevoie…

TATĂL: N-o să mă găseşti. (*Pauză.*) Plec la Leipzig. (*Pauză.*) Dacă încercarea va da greş… (*Face un gest.*) o să mă întorc peste câteva zile. Când vei fi câştigat sau pierdut.

JOHANNA (*neliniştită*): Mă laşi singură? (*îşi revine.*) Şi de ce nu? (*Pauză.*) Ei bine, îţi urez drum bun. Iar dumneata să nu-mi urezi nimic, te rog.

TATĂL: Aşteaptă! (*Cu un surâs de scuză, dar grav.*) Mi-e teamă să nu te enervezi, copila mea. Îţi repet însă că trebuie să fii frumoasă.

JOHANNA: Iarăşi!

TATĂL: Sunt treisprezece ani de când Frantz n-a văzut pe nimeni. Niciun suflet.

JOHANNA (*ridicând din umeri*): în afară de Leni…

TATĂL: Leni nu-i un suflet. Şi mă-ntreb dac-o vede. (*Pauză.*) Are să deschidă uşa şi ce-o să se întâmple? Dac-o să-i fie frică? dacă se înfundă iar pentru totdeauna în singurătate?

JOHANNA: Ce importanţă are dacă-mi fardez faţa?

TATĂL (*încet*): Iubea frumuseţea…

JOHANNA: Ce putea face cu ea? Acest fiu de industriaş?

TATĂL: Ţi-o va spune mâine.

JOHANNA: Absolut nimic. (*Pauză.*) Nu sunt frumoasă. E limpede?

TATĂL: Dacă dumneata nu eşti, atunci cine-i?

JOHANNA: Nimeni: nu există decât urâte fardate. Eu n-am să mă mai fardez.

TATĂL: Nici chiar pentru Werner?

JOHANNA: Nici chiar pentru Werner, da. Păstrează-ţi-l. (*Pauză.*) înţelegi sensul cuvintelor? Mă machiam şi deveneam… o frumuseţe. Una de fiecare film. (*Pauză.*) Iartă-mă, e o idee fixă… Cum se atinge cineva de ea, îmi pierd capul.

TATĂL: Pe mine te rog să mă ierţi, copila mea.

JOHANNA: Lasă. N-aveai cum să ştii, sau poate c-o ştiai, n-are importanţă… Cred că eram drăguţă… Au venit să-mi spună că sunt frumoasă şi i-am crezut. Ştiam eu ce rost am pe pământ? Trebuie să-ţi justifici existenţa. Din păcate s-au înşelat. (*Brusc.*) Vapoare, asta justifică oare?

TATĂL: Nu.

JOHANNA: Bănuiam. (*Pauză*.) Frantz o să mă ia aşa cum sunt. Cu rochia asta şi cu figura asta… Orice femeie este întotdeauna destul de bună pentru orice bărbat.

Tăcere. *Deasupra capetelor lor Frantz începe să umble*.

Sunt paşi neregulaţi, când înceţi şi inegali, când repezi şi ritmici, când trepidând pe loc. *Ea se uită la Tatăl cu nelinişte, ca şi cum ar întreba*: „*E Frantz*?

TATĂL (*răspunzând privirii ei*): Da.

JOHANNA: Şi dumneata stai nopţi întregi…

TATĂL (*palid şi crispat*): Da.

JOHANNA: Abandonez partida.

TATĂL: Crezi că e nebun?

JOHANNA: Nebun de legat.

TATĂL: Nu e nebunie.

JOHANNA (*ridicând din umeri*): Atunci ce e?

TATĂL: Nenorocire.

JOHANNA: Cine poate fi mai nenorocit decât un nebun?

TATĂL: El.

JOHANNA (*brutal*): N-o să mă duc la Frantz.

TATĂL: Ba da, mâine, numaidecât după masă. (*Pauză*.) Nu avem altă şansă, nici dumneata, nici el, nici eu.

JOHANNA (*întorcându-se spre scară, încet*): Voi urca scara asta, voi bate la uşa asta… (*Pauză*. *Paşii au încetat*.) Ei bine, am să mă fac frumoasă. Că să mă apăr.

Tatăl îi surâde, frecându-şi mâinile. *Cortina îi aruncă câte o privire*. *Se simte că-l pândeşte şi că aşteaptă sfârşitul discursului*.

Actul al doilea

Camera lui Frantz. *O uşă la stânga, într-o nişă*. (*Dă pe un palier*.) *Un zăvor, o bară de fier, două uşi în fund, de fiecare parte a patului, una dă în baie, cealaltă în closet*. *Un pat enorm, dar fără cearşafuri şi fără saltea*. *O cuvertură împăturită pe somieră*; *o masă* lângă *peretele din dreapta*. *Un singur scaun, în stânga o îngrămădire bizară de mobile stricate, de bibelouri deteriorate*. *Aceste resturi de mobilă stat ceea ce a rămas din vechiul mobilier*. *Pe peretele din fund un portret mare al lui Hitler*. (*La dreapta, deasupra patului*.) *Tot la dreapta nişte rafturi*. *Pe rafturi benzi de magnetofon*. *Pe pereţi pancarte*. *Text cu litere scrise de mână*: „*Nu deranjaţi*” „*Este interzis să-ţi fie frică*”. *Pe masă stridii, sticle de şampanie, cupe, o linie* etc. *Pe pereţi şi pe tavan pete de mucegai*.

Scena I

FRANTZ.

LENI

Frantz e îmbrăcat într-o uniformă zdrenţuită de soldat. Pe alocuri, prin rupturile stofei, se vede pielea. Stă la masă cu spatele întors la Leni şi, pe trei sferturi, la public.

Pe masă stridii şi sticle de şampanie.

Leni, cu faţa la public, mătură, cu un şorţ alb pus peste rochie.

Lucrează liniştit, fără multă tragere de inimă şi fără grabă, ca o gospodină de treabă; cu faţa lipsită de orice expresie, aproape adormită, în timp ce Frantz vorbeşte. Din când în când

FRANTZ: Locuitori tăinuiţi ai tavanelor! Atenţie! Locuitori tăinuiţi ai tavanelor! Atenţie! Aţi fost minţiţi. Două miliarde de martori mincinoşi, două miliarde de mărturii mincinoase pe secundă! Ascultaţi plângerea oamenilor: „Am fost trădaţi de actele noastre. De cuvintele noastre, de vieţile noastre ticăloase!" Decapode, depun mărturie că nu gândeau ceea ce spuneau şi că nu făceau ceea ce voiau. Deci, cerem achitarea. Şi mai ales, nu condamnaţi pe baza unor mărturisiri, chiar semnate; pe atunci se spunea: „Acuzatul a mărturisit, deci este nevinovat". Dragi ascultători, secolul meu a fost o vânzare la sold: lichidarea speciei umane a fost hotărâtă de sus. S-a început cu Germania – şi până la exterminare, (*îşi toarnă de băut.*) Unul singur spune adevărul: Titanul zdrobit, martor ocular, secular, religios, laic, *în secula seculorum*. Eu. Omul a murit şi eu sunt martorul său. Secole, vă voi vorbi despre gustul veacului meu şi o să-i achitaţi pe acuzaţi. Puţin îmi pasă de fapte; le las martorilor mincinoşi; le las procesele ocazionale şi argumentele fundamentale. Gustul ăsta stăruia atunci. Ne era gura amară de el. (*Bea.*) Şi ne îmbătăm ca să nu-l mai simţim. (*Vistad.*) Afurisit gust mai avea – nu? Hm? Ce zici? (*Se ridică brusc, cu un fel de oroare.*) o să mai vorbim noi de asta.

LENI (*creând c-a terminat*): Frantz, am să-ţi vorbesc.

FRANTZ (*strigând*): Crabii să tacă!

LENI (*voce naturală*): Ascultă-mă: e grav.

FRANTZ (*către Crabi*): Aţi ales carapacea, bravo! Adio goliciune; dar de ce să rămâneţi cu ochii voştri? E tot ceea ce aveam noi mai urât. Cum? Pentru ce? (*Se preface că aşteaptă. Se aude un declic. Tresare. Cu o voce schimbată, uscată, repezită şi răguşită.*) Ce s-a întâmplat? (*Se întoarce spre Leni şi o priveşte cu suspiciune şi severitate.*)

LENI (*liniştită*): Banda! (*Se apleacă, ia magnetofonul şi-l pune pe masă.*) S-a terminat… (*Apasă pe un buton, banda se înfăşoară din nou, se aude vocea lui Frantz, de-a-ndărătelea.*) Acum ai să m-asculţi. (*Frantz cade greoi pe scaun şi-şi apasă mâna pe piept. Leni se întrerupe: întorcându-se spre el, îl vede crispat, părând că suferă. Fără să se emoţioneze.*) Ce-i?

FRANTZ: Ce vrei să fie?

LENI: Inima?

FRANTZ (*îndurerat*): Bate!

LENI: Ce vrei, şantajistule? Altă bandă?

FRANTZ (*calmat subit*): Mai ales asta nu. (*Se scoală şi începe să râdă.*) Sunt mort. De oboseală, Leni: mort de oboseală. Dă la o parte asta. (*Ea se duce să scoată banda.*) Aşteaptă: vreau să m-ascult.

LENI: De la început?

FRANTZ: De unde vrei. (*Leni dă drumul la aparat. Se aude vocea lui Frantz.*) „Unul singur spune adevărul… etc". (*Frantz ascultă o clipă, figurai se crispează. Vorbeşte peste vocea înregistrată.*) N-am vrut să spun asta. Dar cine vorbeşte? Niciun cuvânt nu-i adevărat. (*Mai ascultă.*) Nu mai pot suporta vocea asta. E moartă. Opreşte-o, pentru Dumnezeu: opreşte-o odată. Mă-nnebuneşte! (*Leni, fără prea multă grabă, opreşte magnetofonul şi rulează din nou banda. Scrie un număr pe bandă şi se duce s-o aşeze* lângă *celelalte. Frantz o priveşte. Are aerul descurajat.*) Aşadar, iar trebuie s-o luăm de la început!

LENI: Ca întotdeauna.

FRANTZ: Ba nu, fac progrese. Într-o zi, cuvintele îmi vor veni singure şi voi spune ceea ce vreau. Apoi, odihnă! (*Pauză.*) Tu crezi că asta există?

LENI: Ce?

FRANTZ: Odihna!

LENI: Nu.

FRANTZ: Tot aşa cred şi eu.

Scurtă tăcere.

LENI: Vrei să m-asculţi?

FRANTZ: Eh!

LENI: Mi-e frică!

FRANTZ (*tresărind*): Frică? (*O priveşte cu nelinişte.*) Am auzit bine: frică?

LENI: Da.

FRANTZ (*cu brutalitate*): Atunci pleacă!

Ia o linie de pe masă şi cu vârful ei izbeşte una din pancarte: „Este *oprit să-ţi fie frică*".

LENI: Bine. Nu mai mi-e frică. (*Pauză*.) Ascultă-mă, te rog.

FRANTZ: Nu fac decât asta. Mă baţi întruna la cap. (*Pauză*.) Ei bine?

LENI: Nu ştiu exact ceea ce se pune la cale, dar…

FRANTZ: Se pune ceva la cale? Unde, la Washington? La Moscova?

LENI: Sub tălpile picioarelor tale.

FRANTZ: La parter? (*Deodată*, *realizând*.) o să moară tata.

LENI: Cine vorbeşte de tata? O să ne înmormânteze pe toţi.

FRANTZ: Cu atât mai bine.

LENI: Cu atât mai bine?

FRANTZ: Cu atât mai bine, cu atât mai rău, puţin îmi pasă. Hai! Despre ce e vorba?

LENI: Eşti în pericol.

FRANTZ (*cu convingere*): Da. După moartea mea! Dacă secolele îmi pierd urma, mă ia dracu'. Şi cine va salva Omul, Leni?

LENI: Cine-o vrea. Frantz, de ieri viaţa ta e în primejdie.

FRANTZ (*cu indiferenţă*): Ei bine, apără-mă: asta-i treaba ta.

LENI: Da, dacă mă ajuţi.

FRANTZ: N-am timp. (*Cu iritare*.) Eu scriu Istoria şi tu vii să-mi împuiezi capul cu poveştile tale.

LENI: Grozavă poveste ar fi dacă te-ar omorî.

FRANTZ: Da.

LENI: Dacă te omoară prea devreme?

FRANTZ (*încruntând sprâncenele*): Prea devreme? (*Pauză*.) Cine vrea să mă omoare?

LENI: Ocupanţii.

FRANTZ: Înţeleg. (*Pauză*.) Mi se şterge vocea şi se mistifică al treizecilea cu documente falsificate. (*Pauză*.) E vreun complice printre ei?

LENI: Cred că da.

FRANTZ: Cine?

LENI: Nu ştiu încă. Cred că e nevasta lui Werner.

FRANTZ: Cocoşată?

LENI: Da. Îşi bagă nasul peste tot.

FRANTZ: Dă-i şoricioaică!

LENI: E bănuitoare.

FRANTZ: Ce de încurcături! (*Neliniştit.*) îmi trebuie zece ani.

LENI: Dă-mi zece minute.

FRANTZ: Mă plictiseşti.

Se duce la peretele din fund şi atinge cu degetele benzile din raft.

LENI: Dacă ţi le-ar fura?

FRANTZ (*se întoarce brusc*): Ce?

LENI: Benzile.

FRANTZ: Eşti nebună.

LENI (*sec*): Presupune că ar veni în lipsa mea – sau mai bine: după ce m-ar omorî?

FRANTZ: Ei bine? N-am să deschid. (*Amuzat.*) Vor să te omoare şi pe tine?

LENI: Se gândesc şi la asta. Ce te-ai face tu fără mine? (*Frânt, nu răspunde.*) Ai muri de foame.

FRANTZ: Nici n-o să am timp să-mi fie foame. O să mor, scurt. Eu, eu vorbesc. Cât despre moarte are grijă trupul meu; nici n-o să-mi dau seama; voi continua să vorbesc. (*Pauză.*) E şi un lucru bun în asta; acela că nu-mi vei închide tu ochii. Sparg uşa şi peste ce dau? Peste cadavrul Germaniei asasinate. (*Râzând.*) Voi puţi ca o remuşcare.

LENI: Nu vor sparge absolut nimic. Vor bate, vei fi încă în viaţă şi le vei deschide.

FRANTZ (*cu stupoare amuzată*): Eu?

LENI: Tu. (*Pauză.*) Cunosc semnalul.

FRANTZ: N-au de unde să-l cunoască.

LENI: De când tot spionează, îţi închipui şi tu că l-au reperat. Uite, tata, sunt sigură că-l ştie.

FRANTZ: Ah! (*Pauză.*) E şi el de partea lor?

LENI: Cine ştie? (*Pauză.*) îţi spun că le vei deschide.

FRANTZ: Apoi?

LENI: Vor lua benzile.

Frantz deschide un sertar al mesei, scoate un revolver de soldat şii-l arată lui Leni, surâzând.

FRANTZ: Şi asta?

LENI: Nu le vor lua cu forţa. Te vor convinge să le dai. (*Frantz izbucneşte în râs.*) Frantz, te implor, să schimbăm semnalul.

(*Frantz încetează să râdă. O priveşte cu un aer prefăcut şi*

hărțuit.) Ei bine?

FRANTZ: Nu. (*Inventează, pe măsură ce vorbește, motivele. de refuz.*) Toate lucrurile se înlănțuie. Istoria este o vorbă sfântă; dacă schimbi o virgulă, nu mai rămâne nimic.

LENI: Perfect. Să nu ne atingem de Istorie. Le vei face cadou benzile și magnetofonul pe deasupra.

Frantz se îndreaptă spre benzi și le privește cu un aer hărțuit.

FRANTZ (*la început ezitând și sfâșiat*): Benzile… Benzile…(*Pauză. Se gândește, apoi cu un gest brusc al brațului stâng le dă jos de pe raft pe podea.*) Iată ce fac cu ele! (*Vorbește cu un fel de exaltare, ca și cum i-ar încredința lui Leni un secret important. Dar de fapt inventează pe moment ceea ce spune.*) închipuie-ți că nu era decât o precauție. Pentru cazul în care ai treizecilea nu ar fi descoperit geamul.

LENI: Un geam? Iată ceva nou. De asta nu mi-ai vorbit niciodată.

FRANTZ: Nu spun tot, surioară. (*își freacă mâinile cu un aer încântat, ca și Tatăl în primul tablou.*) închipuie-ți un geam negru. Mai fin decât eterul. Ultrasensibil. Până și o adiere s-ar întipări pe el. Cea mai slabă adiere. Toată Istoria e gravată pe acest geam de la începutul veacurilor până la cel în care ne aflăm. (*își pocnește degetele.*)

LENI: Și unde-i?

FRANTZ: Geamul? Peste tot. Aici. E partea cealaltă a zilei. Au să născocească niște aparate ca să-l facă să vibreze; totul va reînvia. Cum? (*Brusc halucinat.*) Toate actele noastre. (*își reia tonul brutal și inspirat.*) îți spun, cinema: Crabii în cerc privesc Roma care arde și pe Nero care dansează. (*Uitându-se la fotografia MHitler.*) Te vor vedea, tătucule. Pentru că și tu ai dansat, nu-i așa? Ai dansat și tu. (*Izbește cu piciorul în benzi.*) Pe foc! Pe foc! Ce dracu' să fac cu astea? Scapă-mă de ele. (*Brusc.*) Ce făceai la 6 decembrie 44, la ora douăzeci și treizeci?(*Leni dă din umeri.*) Nu mai știi? Ei o știu: ei ți-au dat pe față toată viața, Leni; iar eu descopăr adevărul acesta oribil: noi trăim supravegheați.

LENI: Noi?

FRANTZ (*cu fața la public*): Tu, eu, toți acești morți: oamenii. (*Râde.*) Stai dreaptă. Te privește lumea. (*întunecat, lui însuși.*) Nimeni nu-i singur. (*Leni râde sec.*) Grăbește-te să râzi, sărmană Leni. Al treizecilea va veni ca un hoț. O manetă care se învârte. Noaptea care vibrează; tu vei sări în mijlocul lor.

LENI: Vie?

FRANTZ: Moartă de o mie de ani.

LENI (*cu indiferenţă*): Ah!

FRANTZ: Moartă şi înviată: geamul va reda totul, chiar şi gândurile noastre. Ce? (*Pauză. Cu o neliniște despre care nu se poate ști dacă este sinceră sau prefăcută.*) Şi dacă vom fi deja acolo?

LENI: Unde?

FRANTZ: În secolul al treizecilea. Eşti sigură că această comedie se joacă pentru prima dată? Oare suntem fiinţe vii sau reconstituite?(*Râde.*) Stai dreaptă. Dacă Decapozii ne privesc, fii sigură că ne găsesc tare urâţi.

LENI: Ce ştii tu?

FRANTZ: Crabilor le plac numai crabii; e foarte natural.

LENI: Şi dacă ar fi oameni?

FRANTZ: În secolul al treizecilea? Dacă rămâne un om, o să fie păstrat într-un muzeu… Nu cumva crezi c-o să mai păstreze sistemul nostru nervos?

LENI: Şi astfel se vor naşte Crabii?

FRANTZ (*foarte sec*): Da. (*Pauză.*) Vor avea alte corpuri, deci alte idei. Care? Care? îţi dai tu seama de importanţa sarcinii mele şi de excepţionala ei greutate? Vă apăr în faţa unor magistraţi pe care nu am plăcerea să-i cunosc. Treabă de orbi: tu scapi o vorbă aici la nimereală şi ea se rostogoleşte din veac în veac. Ce are să însemne ea acolo sus? Ştii tu că mi se întâmplă să spun *alb*, când vreau să-i fac să înţeleagă *negrul* (*Deodată se prăbuşeşte pe scaun.*) Doamne!

LENI: Ce mai e?

FRANTZ (*copleşit*): Geamul!

LENI: Ce-i cu el?

FRANTZ: Totul e în contact direct cu el, acum. Va trebui să ne supraveghem întruna. Numai geamul îmi mai lipsea! (*Cu violenţă.*) Să explic! Să justific! Nicio clipă de răgaz: Bărbaţi, femei, călăi încolţiţi, victime nemiloase, sunt martirul vostru.

LENI: Dacă ei văd totul, ce nevoia mai au de comentariile tale?!

FRANTZ (*râzând*): Ha! Dar sunt Crabi, Leni: ei nu înţeleg nimic. (*îşi şterge fruntea cu batista, priveşte batista şi o aruncă cu necaz pe masă.*) Apă sărată.

LENI: Tu la ce te aşteptai?

FRANTZ (*ridicând din umeri*): La sudoare de sânge. Am câştigat-o. (*Se ridică, vioi şi cu o veselie falsă.*) Ascultă comanda la mine,

Leni! Te utilizez pe fir direct. O încercare pentru voce. Vorbeşte tare şi pronunţă clar. (*Foarte tare.*) Depune mărturie în faţa magistraţilor că Crucificaţii Democraţiei nu vor să ne îngăduie să ridicăm iar pereţii caselor noastre. (Le/21 *tace*, *iritată*.) Hai, dacă mi te supui, te voi asculta.

LENI (*cu privirea în plafon*): Depun mărturie că totul se dărâmă.

FRANTZ: Mai tare!

LENI: Totul se dărâmă.

FANTZ: Din München ce-a mai rămas?

LENI: Câteva cărămizi.

FRANTZ: Din Hamburg?

LENI: Un „no man's land".

FRANTZ: Ultimii germani unde sunt?

LENI: În pivniţe.

FRANTZ (*uitându-se în plafon*): Ei bine! Voi ceilalţi, puteţi să vă închipuiţi una ca asta? După treisprezece ani! Iarba acoperă străzile, maşinile noastre sunt îngropate sub volbură. (*Prefăcându-se că ascultă*.) o pedeapsă? Ce prostie! Nicio concurenţă în Europa, iată principiul şi doctrina. Spune, din întreprinderea noastră ce-a rămas?

LENI: Două şantiere.

FRANTZ: Două! înainte de război aveam o sută! (*îşi freacă mâinile*. *Luileni*, *cu voce naturală*.) Destul pentru astăzi. Vocea e slabă, dar dacă o forţezi, merge. (*Pauză*.) Vorbeşte acum. Ce spuneai?(*Pauză*.) Vor să m-atace prin moral?

LENI: Da.

FRANTZ: Manevră falsă: moralul este de oţel.

LENI: Bietul meu Frantz! Are să facă din tine tot ce-o să vrea.

FRANTZ: Cine?

LENI: Trimisul ocupanţilor.

FRANTZ: Ha! Ha!

LENI: O să bată, tu vei deschide şi ştii ce-o să-ţi spună?

FRANTZ: Puţin îmi pasă!

LENI: O să-ţi spună: îţi închipui că eşti martor, când colo tu eşti acuzatul. (*Scurtă tăcere*.) Ce vei răspunde?

FRANTZ: Te dau afară! Te-au plătit. Tu încerci să mă demoralizezi.

LENI: Ce vei răspunde, Frantz? Ce vei răspunde? De doisprezece ani te prosternezi în faţa acestui viitor tribunal şi-i recunoşti toate

drepturile. De ce l-ai recunoaşte şi pe acela de a te condamna?

FRANTZ (*strigând*): Pentru că sunt martor al apărării.

LENI: Cine te-a ales?

FRANTZ: Istoria.

LENI: S-a mai întâmplat ca un om să se creadă ales de ea – nu-i aşa-şi apoi să fie chemat vecinul lui.

FRANTZ: Asta nu mi se va întâmpla mie. Veţi fi achitaţi cu toţii. Chiar şi tu: asta va fi răzbunarea mea. Voi face ca Istoria să treacă printr-o gaură de şoarece! (*Se opreşte*, *neliniştit*.) Ssst! Stau la pândă. Mă stârneşti, mă stârneşti şi până la urmă mă înfurii. (*Plafonului*.) Iertaţi-mă, dragi ascultători: cuvintele mele mi-au trădat gândurile.

LENI (*violentă şi ironică*): Priviţi-l pe omul cu moral de oţel!(*Dispreţuitoare*.) Toată vremea nu faci decât să te scuzi.

FRANTZ: Aş vrea să te văd pe tine în locul meu. Astă-seară au să scrâşnească.

LENI: Crabii scrâşnesc?

FRANTZ: Aceştia, da. E foarte neplăcut. (*Plafonului*.) Dragi ascultători, vă rog să luaţi notă de rectificarea mea…

LENI (*izbucnind*): Destul! Destul! Trimite-i la dracu'!

FRANTZ: Ce, ai înnebunit?

LENI: Respinge tribunalul lor, te rog, e singura ta slăbiciune. Spune-le: „Nu sunteţi judecătorii mei!" Şi nu-ţi va mai fi teamă de nimeni. Nici în lumea asta, nici în cealaltă.

FRANTZ (*violent*): Pleacă! (*Ia două scoici şi le freacă una de alta*.)

LENI: N-am terminat curăţenia.

FRANTZ: Foarte bine: urc la cel de al treizecilea. (*Se ridică*, *tot cu spatele la ea*, *şi întoarce pancarta pe care scrie*: „*Nu deranjaţi*": *acum se poate citi pe verso*: „*Absent până mane la prânz*". *Se aşază la loc şi începe iar să frece scoicile una de alta*.) Mă priveşti! Simt că mă arde-n ceafă. Îţi interzic să mă priveşti! Dacă rămâi, vezi-ţi de treabă. (*Leni nu se mişcă*.) Lasă-ţi odată privirea-n jos!

LENI: Am să mi-o las dacă vorbeşti cu mine.

FRANTZ: Ai să mă înnebuneşti! înnebuneşti! înnebuneşti!

LENI (*un râs scurt*, *fără veselie*): Ai vrea tu!

FRANTZ: Vrei să mă priveşti? Priveşte-mă! (*Se ridică*, *pas de defilare german*.) Un, doi! Un, doi!

LENI: Stai!

FRANTZ: Un, doi! Un, doi!

LENI: Stai, te rog!

FRANTZ: Ei asta-i, puicuţo, nu cumva ţi-e frică de-un soldat?

LENI: Mi-e teamă c-am să te dispreţuiesc.

Îşi deznoadă şorţul, îl aruncă pe pat şi vrea să plece. Frantz se opreşte brusc.

FRANTZ: Leni! (*Ea e la uşă. Cu o duioşie puţin încurcată.*) Nu mă lăsa singur!

LENI (*se întoarce, cu patimă*): Vrei să rămân?

FRANTZ (*cu acelaşi ton*): Am nevoie de tine, Leni.

LENI (*vine spre el cu o figură tulburată*): Dragul meu! (*Se apropie de el, ridică o mână şovăitoare, îi mângâie faţa.*)

FRANTZ (*se lasă mângâiat o clipă, apoi sare într-o parte*): înapoi! Cât mai înapoi! Şi mai ales fără emoţie.

LENI (*surâzând*): Puritanule!

FRANTZ: Puritan? (*Pauză.*) Crezi? (*Se apropie de ea şi-i mângâie umerii şi gâtul. Ea îl lasă, tulburată.*) Puritanii nu ştiu să mângâie. (*Frantz îi mângâie pieptul, ea se cutremură şi închide ochii.*) Eu ştiu. (*Leni se lipeşte de el. Brusc, Frantz se degajează.*) Pleacă! Mi-e silă de tine!

LENI (*face un pas înapoi. Cu un calm de gheaţă*): Nu întotdeauna!

FRANTZ: Întotdeauna! întotdeauna! Din prima zi!

LENI: În genunchi! Ce aştepţi pentru a le cere iertare?

FRANTZ: Iertare, pentru ce? Nu s-a-ntâmplat nimic!

LENI: Nici ieri?

FRANTZ: Nimic, ţi-am spus! Absolut nimic!

LENI: Nimic, afară de un incest.

FRANTZ: Exagerezi întotdeauna!

LENI: Nu eşti tu fratele meu?

FRANTZ: Ba da, ba da.

LENI: Nu te-ai culcat cu mine?

FRANTZ: Aşa de puţin!...

LENI: Chiar de n-ai fi făcut-o decât o dată... Ţi-e atât de frică de cuvinte?

FRANTZ (*ridicând din umeri*): Cuvinte! (*Pauză.*) Dacă ar trebui să găsesc cuvinte pentru toate mişeliile stârvului ăstuia! (*Râde.*) Şi vrei să spui că fac dragoste cu tine? Oh! surioară! Eşti aici, te strâng în braţe, specia se culcă cu specia, cum face în fiecare noapte pe pământul ăsta de un miliard de ori. (*Plafonului.*) Dar ţin să declar că niciodată

Frantz, fiul cel mare al Gerlachilor, n-a dorit-o pe Leni, sora sa cea mică.

LENI: Laşule! (*Plafonului*.) Locuitori tăinuiţi ai tavanelor, martorul secolului este un martor mincinos. Eu, Leni, soră incestuoasă, îl iubesc pe Frantz cu dragoste adevărată, şi-l iubesc pentru că e fratele meu. Oricât de neînsemnat ar fi sentimentul vostru de familie, tot ne veţi condamna fără drept de apel, dar puţin îmi pasă. (*Lui Frantz*.) Biată fiinţă rătăcită, iată cum trebuie să le vorbeşti. (*Crabilor*.) Mă doreşte fără să mă iubească, crapă de ruşine, se culcă cu mine pe întuneric… Şi pe urmă? Eu sunt cea mai tare. Am vrut să-l am şi-l am.

FRANTZ (*Crabilor*): E nebună. (*Le face un semn cu ochiul*.) Am să vă explic. Când vom fi singuri.

LENI: Îţi interzic! Voi muri, sunt deja moartă, şi-ţi interzic să-mi pledezi cauza. N-am decât un singur judecător; pe mine, şi eu mă achit. O, martor al apărării, mărturiseşte în faţa ta însuţi. Vei fi invulnerabil, dacă vei îndrăzni să declari: „Am făcut ceea ce am vrut şi vreau ceea ce am făcut!”

FRANTZ (*cu faţa împietrită brusc, cu o înfăţişare rece, rea şi ameninţătoare; cu o voce dură şi neîncrezătoare*): Ce-am făcut, Leni?

LENI (*cu un strigăt*): Frantz! Au să te condamne dacă nu te aperi.

FRANTZ: Leni, ce-am făcut?

LENI (*neliniştită şi cedând terenul*): Ei bine… ţi-am spus-o…

FRANTZ: Incestul? Nu, Leni, nu de incest vorbeai. (*Pauză*.) Ce-am făcut?

Lungă tăcere: se privesc. Leni îşi întoarce cea dintâi privirea.

LENI: Bine. Am pierdut: uită. Am să te apăr fără ajutorul tău: m-am obişnuit.

FRANTZ: Ieşi! (*Pauză*.) Dacă nu asculţi, voi face greva tăcerii. Ştii că mă poate ţine două luni.

LENI: Ştiu. (*Pauză*.) Eu nu pot. (*Se duce până la uşă, ridică bara, trage zăvorul*.) Deseară îţi voi aduce masa.

FRANTZ: Inutil; nu voi deschide.

LENI: Treaba ta. Datoria mea este să ţi-o aduc. (*Frantz nu răspunde. Ieşind, către Crabi*.) Dacă nu-mi deschide, noapte bună, drăguţilor! (*închide uşa*.)

Scena II

FRANTZ, *singur*

Se întoarce, aşteaptă o clipă, se duce să lase bara de fier şi trage

zăvorul. Figura îi rămâne crispată în timpul acestei operaţii. Cum se simte la adăpost, se destinde. Are aerul sigi aproape bine dispus; dar, începând din acest moment, pare nebun de-a binelea. Cuvintele lui se adresează Crabilor, tot timpul scenei. Nu-i un monolog, ci un dialog cu personaje nevăzute.

FRANTZ: Martor suspect. Să fie întrebat în prezenţa mea şi după indicaţiile mele. (*Pauză. Are aerul liniştit, obosit, prea blând.*) Aşa-i? Obositoare! Asta, da: mai degrabă obositoare. Dar ce lumină! (*Cască.*) Principala ei îndeletnicire este să mă ţină treaz. (*Cască.*) De douăzeci de ani e miez de noapte în secolul nostru. Nu-i tocmai uşor să ţii ochii deschişi la miezul nopţii. Nu, nu: simple toropeli. Care mă apucă atunci când sunt singur. (*Toropeala câştigă teren.*) Nu trebuia s-o-alung. (*Se clatină, se ridică brusc, cu pas milităresc până la masă. Ia scoicile şi bombardează portretul lui Hitler, strigând.*) Sieg! Heil! Sieg! Heil! Sieg!(*Ia poziţie de drepţi, pocnind din călcâie.*) Führer, sunt soldat. Dacă adorm e grav, foarte grav; părăsirea postului. Îţi jur să rămân treaz. Trimiteţi farurile, voi de-acolo! Lumină mare: în plină faţă, în fundul ochilor, asta trezeşte. (*Aşteaptă.*) Porcilor! (*Se duce spre scaun. Cu o voce moale şi împăcată.*) Ei bine, am să stau puţin… (*Se aşază, dă din cap, clipeşte din ochi.*) Trandafiri… Oh! ce drăguţ… (*Se ridică atât de brusc, încât răstoarnă scaunul.*) Trandafiri? Şi dacă voi lua buchetul, au să-mi facă figura cu Carnavalul. (*Crabilor.*) Un Carnaval neruşinat. Ajutor, prieteni, ştiu prea multe, vor să m-arunce în prăpastie, e Ispita cea mare! (*Se duce până la noptieră, ia dintr-un tub câteva pastile şi le înghite, sfărâmându-le între dinţi.*) Pfui! Dragi ascultători, vă rog să luaţi notă de noul meu cod: *De Profundis Clamavi*, D.P.C. Toţi la posturi! Scrâşniţi! Scrâşniţi! Dacă nu m-ascultaţi, adorm. (*Toarnă şampania într-un pahar, bea, varsă parte din lichid pe vestonul militar, lasă să-i cadă braţul de-a lungul corpului. Ţine cupa cu vârful degetelor.*) Şi în timpul ăsta, secolul goneşte nebun… Mi-au băgat bumbac în cap. Ceaţă. E alb. (*Ochii-i clipesc.*) Se lasă peste câmpuri… asta-i protejează. Se târăsc. Astă-seară va fi sânge. (*împuşcături îndepărtate, rumoare, galopuri. Se cufundă în somn, ochii săi sunt închişi. Feldwebelul Hermann deschide o uşă din fund şi înaintează către Frantz, care se întoarce spre public cu ochii închişi. Salut. Poziţie de drepţi.*)

Scena III

FRANTZ, FELDWEBELUL HERMANN

FRANTZ (*cu o voce cleioasă şi fără să deschidă ochii*): Partizani?

FELDWEBELUL: Vreo douăzeci.

FRANTZ: Morţi?

FELDWEBELUL: Doi răniţi.

FRANTZ: La noi?

FELDWEBELUL: La ei. I-am pus în şopron.

FRANTZ: Îmi cunoşti ordinele. Du-te!

Feldwebelul îl priveşte pe Frantz cu un aer şovăielnic şi furios.

FELDWEBELUL: Bine, domnule locotenent.

Salută, face stânga-mprejur şi iese pe uşa din fund, închizând-o după el. Tăcere. Capul lui Frantz cade pe piept. Scoate un urlet teribil şi se trezeşte.

Scena IV

FRANTZ, *singur*

Se trezeşte brusc şi priveşte publicul cu un aer rătăcit.

FRANTZ: Nu! Heinrich! Heinrich! Ţi-am spus: nu! (*Se ridi*că cu *greu, ia o linie de pe masă şi se loveşte peste degetele mâinii stângi. Ca o lecţie învăţată*.) Bineînţeles că da! (*Lovituri de linie*.) Iau totul asupra mea. Ce spunea ea? (*Reluând cuvintele lui Leni despre el*.) Fac ceea ce vreau, vreau ceea ce fac. (*Hărţuit*.) Şedinţa din 20 mai 3059. Frantz von Ger-lach, locotenent. Nu aruncaţi secolul meu în gunoi. Nu fără a mă fi ascultat. Răul, domnilor magistraţi. Răul era unicul material. Era prelucrat în rafinăriile noastre. Binele era produsul finit. Rezultatul: Binele ieşea rău. Şi să nu credeţi cumva că Răul ieşea bine. (*Surâde cu un aer blajin. Capul i se apleacă*.) Ce-i? (*Strigând*.) Toropeală? Nici vorbă! Ramolisment. Vor să mă doboare pe la cap. Luaţi seama la voi, judecătorilor: dacă mă ramolesc, secolul meu se prăbuşeşte. Turmei secolelor îi lipseşte o oaie râioasă. Ce va spune al patruzecilea, Artropozilor, dacă al douăzecilea s-a

± v-n ti /

rătăcit? (*Pauză*.) Nicio salvare? Niciun ajutor? Facă-se voia ta. (*Se duce în faţa scenei şi dă să se aşeze*.) Ah! Nu trebuia s-o alung. (*Bate cineva la uşă. Ascultă şi se îndreaptă. Este semnalul convenit. Strigăt de bucurie*.) Leni! (*Fuge la uşă, ridică bara, trage zăvorul cu gesturi ferme şi decise. E complet trezit. Deschide uşa*.) Intră repede!(*Face un pas înapoi pentru a o lăsa să intre*.)

Scena V

FRANTZ.

JOHANNA

Johanna apare în prag, foarte frumoasă, machiată, într-o rochie de seară. Frantz face un pas înapoi.

FRANTZ (*cu un strigăt răguşit*): Ha! (*Dă înapoi.*) Ce-nseamnă asta? (*Johanna vrea să-i răspundă. El o opreşte.*) Niciun cuvânt! (*Se dă înapoi şi se aşază. O priveşte lung, aşezat călare pe scaun; are aerul fascinat. Face un semn de aprobare şi spune cu o voce reţinută.*) Da. (*Scurtă tăcere.*) Ea va intra… (*Johanna face ce spune el şi pe măsură ce spune.*) …şi eu voi rămâne singur. (*Crabilor.*) Mulţumesc, prieteni! Aveam mare nevoie de ajutorul vostru. (*Cu un fel de extaz.*) Ea o să tacă, nu va fi decât o absenţă: am să mă uit la ea!

JOHANNA (*a părut fascinată şi ea. Dar şi-a revenit. Vorbeşte surâzând, pentru a-şi domina teama*): Cu toate astea, trebuie să-ţi vorbesc.

FRANTZ (*se îndepărtează de ea dând înapoi încet şi fără a o părăsi din ochi*): Nu! (*Loveşte în masă.*) Ştiam c-o să strice totul. (*Pauză.*) Acum este *cineva*. La mine. Dispari. (*Ea rămâne nemişcată.*) Am să pun să te alunge ca pe-o târfă.

JOHANNA: Pe cine-o să pui?

FRANTZ (*strigând*): Pe Leni! (*Pauză.*) Cap îngust şi lucid, ai găsit punctul slab: sunt singur. (*Se întoarce brusc. Pauză.*) Cine eşti dumneata?

JOHANNA: Nevasta lui Werner.

FRANTZ: Nevasta lui Werner? (*Se ridică şi o priveşte.*) Nevasta lui Werner? (*O priveşte cu stupoare.*) Cine te-a trimis?

JOHANNA: Nimeni.

FRANTZ: De unde cunoşti semnalul?

JOHANNA: De la Leni.

FRANTZ (*râzând sec*): De la Leni! Nu mai spune!

JOHANNA: Ea bătea. Eu am… surprins-o şi am numărat bătăile.

FRANTZ: Mi-a spus că-ţi bagi nasul peste tot. (*Pauză.*) Ei bine, Doamnă, cât pe-aci să mă omori. (*Ea râde.*) Râzi! Râzi! Puteam să cad jos de spaimă. Ce-ai fi făcut? Mi se interzic vizitele – din cauza inimii. Acest organ ar fi cedat foarte sigur fără o circumstanţă neprevăzută: întâmplarea a vrut să fii frumoasă. Oh! un moment: s-a terminat acum. Te-am socotit drept Dumnezeu ştie ce… poate drept o vedenie. Profită de această eroare salvatoare şi dispari înainte de-a comite o crimă!

JOHANNA: Nu.

FRANTZ (*strigând*): Am să… (*Vine spre ea ameninţător şi se*

oprește. *Cade din nou pe scaun. Își ia pulsul*.) o sută patruzeci, pe puțin. Dar du-te dracului odată, fir-ar să fie, vezi că sunt gata să crăp!

JOHANNA: Ar fi soluția cea mai bună.

FRANTZ: Cum? (*Ridică mâna de pe piept și se uită la Johanna cu surprindere*.) Avea dreptate: ești plătită! (*Se ridică și merge cu ușurință*.) N-au să mă dea gata așa de repede. Încet! încet! (*Revine brusc spre ea*.) Cea mai bună soluție? Pentru cine? Pentru toți martorii mincinoși de pe pământ?

JOHANNA: Pentru Werner și pentru mine.

Ea îl privește.

FRANTZ (*aiurit*): Vă incomodez?

JOHANNA: Ne tiranizezi.

FRANTZ: Nici nu te cunosc.

JOHANNA: Îl cunoști pe Werner.

FRANTZ: I-am uitat până și trăsăturile.

JOHANNA: Suntem reținuți aici cu forța. În numele dumitale.

FRANTZ: De cine?

JOHANNA: De tata și de Leni.

FRANTZ (*amuzat*): Vă bat, v-au pus în lanțuri?

JOHANNA: Nu.

FRANTZ: Atunci?

JOHANNA: Șantaj.

FRANTZ: Asta da. De asta sunt buni. (*Râs sec*. *Revine la mirarea dinainte*.) în numele meu? Și ce vor?

JOHANNA: Să ne păstreze în rezervă: vom prelua schimbul în caz de accident.

FRANTZ (*înveselit*): Soțul dumitale îmi va face supa și dumneata îmi vei mătura camera? Dumneata știi să cârpești?

JOHANNA (*arătând uniforma în zdrențe*): Lucrul cu acul nu pare a însemna cine știe ce.

FRANTZ: Te înșeli! Sunt găuri vechi, întărite. Dacă sora mea n-ar fi avut degete de zână… (*Brusc serios*.) Niciun schimb: du-l pe Werner la dracu' și să nu te mai văd! (*Se duce spre scaunul său. În momentul când vrea să se așeze*, *se întoarce*.) Ești încă aici?

JOHANNA: Da.

FRANTZ: Nu m-ai înțeles: îți redau libertatea.

— JOHANNA: Nu-mi redai absolut nimic.

FRANTZ: Îți spun că ești liberă.

JOHANNA: Vorbe! Vânt!

FRANTZ: Vrei fapte?

JOHANNA: Da.

FRANTZ: Ei bine? Ce facem?

JOHANNA: Cel mai bine ar fi să te omori.

FRANTZ: Iar! (*Râs.*) Nici gând de-aşa ceva. Fără mofturi.

JOHANNA (*Pauză.*): Atunci, ajută-ne.

FRANTZ (*indignat*): Cum?

JOHANNA (*cu căldură*): Trebuie să ne ajuţi, Frantz! (*Pauză.*)

FRANTZ: Nu. (*Pauză.*) Nu fac parte din acest secol. Voi mântui toată lumea deodată, dar nu ajut pe nimeni în particular. (*Umblă agitat.*) Vă interzic să mă amestecaţi în socotelile voastre. Sunt un bolnav, înţelegi? Se folosesc de asta pentru a mă face să fiu o povară abjectă pentru toţi şi ar trebui să-ţi fie ruşine, dumitale, care eşti tânără şi sănătoasă, să chemi un infirm, un asuprit, în ajutorul dumitale. (*Pauză.*) Sunt plăpând, Doamnă, şi liniştea mea e mai presus de orice. Din ordin medical. Chiar de te-ar sugruma cineva sub ochii mei, tot n-aş ridica un deget. (*Cu complezenţă.*) Ţi-e silă de mine?

JOHANNA: Cumplit!

FRANTZ (*frecându-şi mâinile*): Perfect!

JOHANNA: Dar nu într-atât încât să plec.

FRANTZ: Bine. (*Ia revolverul şi o ţinteşte.*) Număr până la trei. (*Ea sunde.*) Un! (*Pauză.*) Doi! (*Pauză.*) Pfui! Nu mai e nimeni. Dispărută. (*Crabilor.*) Ce linişte! Tace. Asta-i totul, camarazi: „Fii frumoasă şi taci din gură”. Se întipăreşte şi ea pe geamul vostru? Ei, nu! Ce să se întipărească? Nimic nu s-a schimbat; nimic nu s-a întâmplat. Camera a primit golul ca o lovitură de coasă, asta-i totul. Golul, un diamant care nu taie niciun geam, absenţa, Frumuseţea. N-o să vedeţi nimic, biete Crustacee. Aţi luat ochii de la noi pentru a cerceta ceea ce există. Dar noi, pe vremea oamenilor, cu aceiaşi ochi, ni se întâmpla să vedem şi ceea ce nu există.

JOHANNA (*liniştită*): Tata e pe moarte.

Tăcere. Frantz aruncă revolverul şi se ridică brusc.

FRANTZ: N-ai noroc şi pace! Adineaori îmi spunea Leni că e zdravăn ca un stejar.

JOHANNA: Minte.

FRANTZ (*cu siguranţă*): Pe toată lumea, în afară de mine: aşa-i jocul. (*Brusc.*) Du-te şi ascunde-te, ar trebui să mori de ruşine. Un

şiretlic atât de grosolan şi atât de repede dat pe faţă! Ce? De două ori frumoasă în mai puţin de o oră, şi nu profiţi măcar de această şansă neaşteptată! Eşti dintr-o speţă de rând, tânăra mea cumnată, şi nu mă mai mir că Werner te-a luat de nevastă.

Îi întoarce spatele, se aşază, loveşte două scoici una de alta. Faţa aspră şi pierdută. O ignorează pe Johanna.

JOHANNA (*pentru prima dată încurcată*): Frantz! (*Tăcere.*) …Peste şase luni va muri! (*Tăcere: învingându-şi frica, se apropie de el, îi atinge umărul. Nicio reacţie. Mâna-i cade, îl priveşte în tăcere.*) Ai dreptate, n-am ştiut să profit de şansa mea. Adio! (*Vrea să iasă.*)

FRANTZ (*brusc*): Aşteaptă! (*Ea se întoarce, încet. El stă cu spatele la ea.*) Tabletele sunt acolo, în tub. Pe noptieră. Dă-mi-le!

JOHANNA (*merge spre noptieră*): Benzedrină: astea? (*El aprobă din cap. Ea-i aruncă tubul şi el îl prinde din zbor.*) De ce iei benzedrină?

FRANTZ: Că să te suport. (*Ia patru tablete.*)

JOHANNA: Patru odată?

FRANTZ: Şi încă patru adineaori, fac opt. (*Bea.*) Vor să-mi ia viaţa, Doamnă, o ştiu: eşti unealta unui ucigaş. E momentul să cugeţi cum trebuie, nu? Şi strâns. (*Ia o ultimă pastilă.*) Era ceaţă… (*Degetul pe frunte.*) …aici. Pun în loc un soare. (*Bea. Face un efort violent asupra lui însuşi şi se întoarce. Figură sigură şi dură.*) Rochia asta, bijuteriile astea, lanţurile astea de aur, cine te-a sfătuit să le pui? Să le pui *astăzi*! Tata te trimite, nu?

JOHANNA: Nu.

FRANTZ: Dar te-a sfătuit. (*Ea vrea să vorbească.*) Inutil! îl cunosc, e ca şi cum l-aş fi făcut eu. Şi, mai bine zis, nu ştiu bine care dintre noi doi l-a făcut pe celălalt. Când vreau să prevăd intrigă pe care-o urzeşte, îmi spăl bine creierul şi-apoi mă arunc în gol: primele gânduri care se nasc sunt ale lui. Ştii pentru ce? Pentru că m-a creat după chipul lui, numai de n-o fi devenit el imaginea celui pe care l-a creat. (*Râde.*) Nu înţelegi nimic? (*Măturând totul cu un gest.*) Sunt jocuri de oglinzi. (*Imitându-şi tatăl.*) „Şi în special să fii frumoasă!" Parcă-l aud. Bătrânul ăsta smintit iubeşte frumuseţea: aşadar ştie că nu pun nimic mai presus de ea. Afară de propria mea nebunie. Eşti amanta lui? (*Ea neagă din cap.*)

Asta înseamnă că a îmbătrânit! Atunci complicea lui?

JOHANNA: Până acum eram adversară lui.

FRANTZ: O răsturnare de alianţe? Adoră asta. (*Brusc serios.*)

Şase luni?

JOHANNA: Nicio zi peste.

FRANTZ: Inima?

JOHANNA: Gâtul.

FRANTZ: Cancer? (*Afirmaţie a Johannei*.) Treizeci de trabucuri pe zi! Imbecilul! (*Pauză*.) Cancer? Atunci, o să se omoare.

(*Pauză*. *Se ridică*, *ia scoicile şi bombardează portretul lui Hitler*.) Se va omorî, bătrâne Führer, se va omorî! (*Pauză*. *Johanna îl priveşte*.) Ce este?

JOHANNA: Nimic. (*Pauză*.) îl iubeşti?

FRANTZ: Aşa cum mă iubesc şi pe mine şi nu atât cât holera. Ce vrea? O audienţă?

JOHANNA: Nu.

FRANTZ: Cu atât mai bine pentru el. (*Strigând*.) Puţin îmi pasă că trăieşte! Puţin îmi pasă c-o să plesnească! Iată ce-a făcut din mine!

Ia tubul cu comprimate şi vrea să-i deşurubeze capacul.

JOHANNA (*încet*): Dă-mi tubul.

FRANTZ: De ce te amesteci dumneata?

JOHANNA (*întinzând mâna*): Dă-mi-l.

FRANTZ: Trebuie să mă droghez: detest să mi se schimbe obiceiurile. (*Ea continuă să stea cu mâna întinsă*.) Ţi-l dau, dar să nu-mi mai vorbeşti de povestea asta idioată. De acord? (*Johanna face un semn vag*, *care poate* îi *luat drept o învoire*.) Bine. (*El îi dă tubul*.) Eu am să uit totul. Imediat. Uit ceea ce vreau: e o forţă, nu? (*Pauză*.) Iată. *Requiescat in pace* (*Pauză*.) Ei bine? Vorbeşte-mi!

JOHANNA: De cine? Despre ce?

FRANTZ: De toate, afară de familie. De dumneata.

JOHANNA: N-am nimic de spus.

FRANTZ: Eu hotărăsc aici. (*El o priveşte atent*.) o capcană frumoasă, iată ce eşti. (*O priveşte cu de-amănuntul*.) Atât de frumoasă, că e ceva nefiresc în dumneata. (*Pauză*.) Actriţă, nu?

JOHANNA: Am fost.

FRANTZ: Şi pe urmă?

JOHANNA: M-am măritat cu Werner.

FRANTZ: N-ai avut succes în carieră?

JOHANNA: Nu prea.

FRANTZ: Figurantă? Starletă?

JOHANNA (*cu un gest care reneagă trecutul*): Ban!

FRANTZ: Stea?
JOHANNA: Cum vrei.
FRANTZ (*admiraţie ironică*): Stea! Şi n-ai avut succes? Ce voiai?
JOHANNA: Ce poţi să vrei? Totul.
FRANTZ (*încet*): Totul, da. Nimic altceva. Totul sau nimic. (*Râzând.*) Asta se termină prost, nu?
JOHANNA: Totdeauna.
FRANTZ: Şi Werner? El vrea *totul*?
JOHANNA: Nu.
FRANTZ: Pentru ce l-ai luat?
JOHANNA: Pentru că-l iubeam.
FRANTZ (*încet*): Ba nu.
JOHANNA (*îndârjită*): Cum?
FRANTZ: Cei care vor tot…
JOHANNA (*acelaşi joc*): Ce-i cu ei?
FRANTZ: Nu pot să iubească.
JOHANNA: Nu mai vreau nimic.
FRANTZ: Afară de fericirea lui, sper!
JOHANNA: Afară de asta. (*Pauză.*) Ajută-ne!
FRANTZ: Ce aşteptaţi de la mine?
JOHANNA: Să reînvii.
FRANTZ: Nu zău! (*Râzând.*) Adineaori îmi propuneai sinuciderea.
JOHANNA: Ori una, ori alta.
FRANTZ (*cu un rânjet răutăcios*): Toate se luminează! (*Pauză.*) Sunt învinuit de asasinat şi numai moartea mea civilă a pus capăt urmăririlor. Dumneata ştiai asta, nu-i aşa?
JOHANNA: O ştiam.
FRANTZ: Şi vrei ca eu să reînvii?
JOHANNA: Da.
FRANTZ: Înţeleg. (*Pauză.*) Dacă nu poate fi omorât cumnatul, atunci îl ţii sub zăvor. (*Ea dă din umeri.*) Trebuie să aştept poliţia aici, sau să mă predau?
JOHANNA (*agasată*): N-ai să mergi la închisoare.
FRANTZ: Nu?
JOHANNA: Bineînţeles că nu.
FRANTZ: Atunci, înseamnă c-o să aranjeze el lucrurile. (*Johanna face semn de aprobare.*) Deci, tot nu se descurajează? (*Cu o ironie plină*

de ură.) Ce n-a făcut pentru mine, bietul om! (*Face un gest pentru a arătă camera şi pe el*.) Şi iată rezultatul! (*Cu violenţă*.) Duceţi-vă cu toţii la dracu'!

JOHANNA (*decepţionată*, *copleşită*): Oh! Frantz! Eşti un laş!

FRANTZ (*ridicându-se cu violenţă*): Ce? (*îşi revine*. *Cu un cinism studiat*.) Ei bine, da! Şi pe urmă?

JOHANNA: Şi astea? (*ti atinge*, *cu vârful degetelor*, *decoraţiile*.)

FRANTZ: Astea? (*Smulge o medalie*, *ia foiţa de staniol de pe ea*. *E de ciocolată*; *o mănâncă*.) Oh! Le-am câştigat pe toate, sunt ale mele, am dreptul să le mănânc. Eroismul, mă pricep bine la asta. Dar eroii… în sfârşit, ştii ce înseamnă.

JOHANNA: Nu.

FRANTZ: Ei bine, sunt de toate felurile: jandarmi şi hoţi, militari şi civili – puţini civili – laşi şi chiar oameni curajoşi: un bâlci. O singură trăsătură comună: decoraţiile. Eu sunt un erou laş şi-mi port decoraţiile de ciocolată: e mai decent. Vrei şi dumneata una? Nu ezita: am peste o sută în sertare.

JOHANNA: Cu plăcere.

Frantz smulge una şi i-o întinde, *ea o ia şi-o mănâncă*.

FRANTZ (*brusc*, *cu violenţă*): Nu!

JOHANNA: Poftim?

FRANTZ: N-o să mă las judecat de soţia fratelui meu mai mic. (*Cu tărie*.) Nu sunt un laş, doamnă, şi închisoarea nu mă sperie: trăiesc doar în ea. Dumneata n-ai rezista nici trei zile cu regimul la care sunt eu ţinut.

JOHANNA: Asta nu dovedeşte nimic. Dumneata l-ai ales.

FRANTZ: Eu? Biata mea prietenă, eu n-aleg niciodată! Eu sunt ales. Cu nouă luni înainte de naştere mi s-au ales numele, slujba, caracterul şi soarta. Îţi spun eu că regimul acesta de celulă mi-este impus şi ar trebui să înţelegi că nu m-aş supune la aşa ceva fără un motiv capital.

JOHANNA: Care?

FRANTZ (*face un pas înapoi*. *Scurtă tăcere*.): Ochii dumitale strălucesc. Nu, Doamnă, nu voi face mărturisiri.

JOHANNA: Eşti silit să le faci, Frantz: ori motivele dumitale vor fi valabile, ori nevasta fratelui dumitale mai mic te va judeca fără drept de apel.

Johanna s-a apropiat de el şi vrea să-i rupă o medalie.

FRANTZ: Dumneata eşti moartea? Nu, ia mai bine crucile: e ciocolată elveţiană.

JOHANNA (*luând o cruce*): Mulţumesc. (*Se îndepărtează puţin de el*.) Moartea? Semăn cu ea?

FRANTZ: Uneori.

JOHANNA (*aruncă o privire în oglindă*): Mă uimeşti. Când?

FRANTZ: Când eşti frumoasă. (*Pauză*.) Le serveşti de unealtă, doamnă. Au făcut în aşa fel, încât să-mi ceri socoteală. Şi dacă ţi-o dau, îmi risc viaţa. (*Pauză*.) S-o ia dracu': îmi asum toate riscurile, dă-i drumul!

JOHANNA (*după un timp*): Pentru ce te ascunzi aici?

FRANTZ: Mai întâi că nu mă ascund. Dacă aş fi vrut să scap de urmăriri, aş fi plecat de mult în Argentina. (*Arătând peretele*.)

Era aici o fereastră. Dădea spre fostul nostru parc.

JOHANNA: *Fostul*!

FRANTZ: Da. (*Se privesc o clipă*. *El reia*.) Am pus s-o zidească.

(*Pauză*.) Se întâmplă ceva. Afară. Ceva ce nu pot să văd.

JOHANNA: Ce?

t *jean*-i *aw*

FRANTZ (*o priveşte sfidător*): Asasinarea Germaniei. (*Frantz o priveşte întruna*, *jumătate implorând*, *jumătate ameninţător*, *ca pentru a o împiedica să vorbească*; *au atins zona periculoasă*.) Taci: i-am văzut ruinele.

JOHANNA: Când?

FRANTZ: La întoarcerea mea din Rusia.

JOHANNA: Sunt paisprezece ani de atunci.

FRANTZ: Da.

JOHANNA: Şi crezi că nu s-a schimbat nimic?

FRANTZ: *Ştiu* că e din ce în ce mai rău, şi asta cu fiecare ceas.

JOHANNA: Leni te informează despre astea?

FRANTZ: Da.

JOHANNA: Citeşti ziarele?

FRANTZ: Le citeşte ea pentru mine. Oraşele rase, maşinile sfărâmate, industria distrusă, creşterea vertiginoasă a şomajului şi a tuberculozei. Scăderea verticală a naşterilor, nimic nu-mi scapă. Sora mea copiază toate statisticile. (*Arătând sertarul mesei*.) Sunt aranjate în acest sertar; cel mai frumos asasinat din Istorie, am toate dovezile. În douăzeci de ani, cel puţin, în cincizeci de ani, cel mult, ultimul german

va fi mort. Să nu crezi că mă plâng, suntem învinşi, ne sugrumă, e perfect. Dar poate vei înţelege că n-am chef să asist la acest măcel. N-am să fac circuitul turistic al catedralelor distruse şi al fabricilor incendiate, nici să vizitez familiile înghesuite claie peste grămada în pivniţe, n-am să vagabondez în mijlocul infirmilor, al sclavilor, al trădătorilor şi al târfelor. Presupun că eşti obişnuită cu acest spectacol, dar ţi-o spun sincer, eu nu l-aş putea suporta. Şi laşii, în ochii mei, sunt cei care pot să-l suporte. Trebuia să câştigăm acest război, prin toate mijloacele. Da, da, *prin toate* mijloacele, sau să dispărem. Crede-mă c-aş fi avut curajul necesar să-mi zbor creierii. Dar dacă poporul german acceptă această agonie abjectă care i se impune, am decis să păstrez o gură pentru a striga nu. (*Se enervează brusc*.) Nu! *Suntem nevinovaţi* – (*Strigând*.) Nu! (*Tăcere*.) Asta-i.

JOHANNA (*încet*; *nu ştie ce să hotărască*): Abjecta agonie care i se impune…

FRANTZ (*fără a o părăsi din ochi*): Am spus: asta-i, asta-i tot.

JOHANNA (*distrată*): Ei, da, asta-i, asta-i tot. (*Pauză*.) Numai pentru acest motiv te-ai închis?

FRANTZ: Da, numai pentru acest motiv. (*Tăcere*, *ea se gândeşte*.) Ce e? Termină-ţi lucrul. Te-am speriat?

JOHANNA: Da.

FRANTZ: Pentru ce, suflet blajin?

JOHANNA: Pentru că ţi-e frică.

FRANTZ: De dumneata?

JOHANNA: De ceea ce am să-ţi spun. (*Pauză*.) Aş fi vrut să nu ştiu ceea ce ştiu.

FRANTZ (*dominându-şi groaza şi sfidarea*): Ce ştii? (*Ea ezită*, *se măsoară din priviri*.) Ce? Ce ştii? (*Ea nu răspunde*.

Tăcere. *Se privesc*: *le e frică*. *Bate cineva la uşă*: *cinci*, *patru*, *şi de două ori câte trei lovituri*. *Frantz surâde vag*. *Se ridică*, *se duce să deschidă una din uşile din fund*. *Se întrevede o baie*. *Cu voce înecată*.) Numai o clipă.

JOHANNA (*cu voce scăzută*): N-o să mă ascund.

FRANTZ (*cu un deget pe buze*): Ssst! (*Cu voce joasă*.) Dacă faci pe grozava, pierzi avantajul micii dumitale combinaţii.

Ea ezită, *apoi se decide să intre în baie*. *Bătăile continuă*.

Scena VI

FRANTZ.

LENI

Leni aduce o tavă.

LENI (*uimită*): Nu te-ai zăvorât?

FRANTZ: Nu.

LENI: Pentru ce?

FRANTZ (*sec*): Mă interoghezi? (*Repede.*) Dă-mi tava şi rămâi aici.

Îi ia tava din mină şi se duce s-o pună pe masă.

LENI (*aiurită*): Ce te-a apucat?

FRANTZ: E foarte grea. (*Se întoarce şi o priveşte.*) îmi reproşezi bunele mele intenţii?

LENI: Nu, dar mi-e frică. Atunci când devii bun, m-aştept la ce-i mai rău.

FRANTZ (*râzând*): Ha! Ha! (*Ea intră şi închide uşa în urma ei.*) Nu ţi-ai îi spus să intri. (*Pauză. Ia o aripă de pasăre şi o mănâncă.*) Ei bine, să-mi lău masa. Pe mâine.

LENI: Aşteaptă. Vreau să-ţi cer iertare. Eu sunt de vină că ne-am certat.

FRANTZ (*cu gura plină*): Certat?

LENI: Da, adineaori.

FRANTZ (*vag*): Ah da! Adineaori… (*Vesel.*) Ei bine, iată! Te iert.

LENI: Ţi-am spus că mi-e frică să nu te dispreţuiesc; nu-i adevărat.

FRANTZ: Perfect! Perfect! Totul este perfect. (*Mănâncă.*)

LENI: Crabii tăi, îi accept, mă supun tribunalului lor. Vrei să le-o spun? (*Crabilor.*) Crustacee, mă închin vouă.

FRANTZ: Ce te-a apucat?

LENI: Nu ştiu. (*Pauză.*) Şi pe urmă, voiam să-ţi mai spun şi asta. Am nevoie să exişti, tu, urmaşul numelui nostru, singurul ale cărui mângâieri mă tulbură fără să mă umilească. (*Pauză.*) Nu valorez nimic, dar m-am născut Gerlach şi asta, înseamnă: nebună din orgoliu – şi nu pot face dragoste decât cu un Gerlach. Incestul e legea mea, e destinul meu. (*Râde.*) într-un cuvânt, e felul meu de a strânge legăturile de familie.

FRANTZ (*poruncitor*): Destul. Pe mâine psihologia. (Le/22 *tresare*, *neîncrederea ei revine*, *şi-l observă.*) Ne-am împăcat, îţi dau cuvântul meu. (*Pauză.*) Spune-mi, cocoşată…

LENI (*luată prin surprindere*): Care cocoşată?

FRANTZ: Nevasta lui Werner, E drăguță măcar?

LENI: Comună.

UN ALIVNA – 429

FRANTZ: Înțeleg. (*Pauză*. *Serios*.) Mulțumesc, surioară. Ai făcut ce-ai putut. Tot ce-ai putut. (*O conduce până la ușă*, *ea se lasă*, *dar rămâne neliniștită*.) N-am fost un bolnav prea comod, așa-i? Adio!

LENI (*încercând să râdă*): Ce solemnitate! Doar te voi revedea mâine, știi bine.

FRANTZ (*încet*, *aproape tandru*): O sper din tot sufletul.

A deschis ușa, *se pleacă și o sărută pe frunte*. *Ea își ridică fruntea*, *îl sărută brusc pe gură și iese*.

Scena VII

FRANTZ, singur *închide ușa*, *pune zăvorul*, *scoate batista și-și șterge buzele*. *Revine la masă*.

FRANTZ: Nu vă lăsați înșelați, prieteni: Leni nu poate să mintă. (*Arătând baia*.) Mincinoasa e acolo! am s-o dau de gol. Nu vă fie teamă: cunosc eu multe șmecherii pentru asta. Veți asista astă-seară la demascarea unui martor mincinos. (*își dă seama că mlinile-i tremură*. *Face un efort violent asupra lui însuși*, *fără să le slăbească din ochi*.) Haideți, micuțelor, potoliți-vă odată! Ușor! Ușor! (*Mâinile-i încetează*, *puțin câte puțin*, *să mai tremure*. *Aruncă o privire în oglindă*. *Își trage vestonul și-și aranjează centironul*. *S-a schimbat*. *Pentru prima dată de la începutul tabloului*, *are deplină stăpânire de sine*. *Se duce la ușa bău*, *o deschide și se înclină*.) La lucru, doamnă!

Johanna intră, *el închide ușa și o urmează*, *dur*, *la pândă*. *De-a lungul scenei care va urma*, *Frantz caută vizibil s-o domine*.

Scena VIII

FRANTZ.

JOHANNA

Frantz a închis ușa, *se așază în fața Johannei*. *Ea a făcut un pas spre ușa de la intrare și se oprește*.

FRANTZ: Nu te mișca. Leni e încă în salon.

JOHANNA: Ce face?

FRANTZ: Ordine. (*Johanna face încă un pas*.) Ah! tocurile astea ale dumitale! (*Bate ușor în ușă pentru a imita zgomotul tocurilor femeiești*. *Frantz vorbește fără a o părăsi pe Johanna din ochi*. *Se simte că își dă seama de risc și că vorbele lui sunt calculate*.) Voiai să pleci și totuși voiai să-mi destăinuiești ceva.

JOHANNA (*stingherită de când a ieşit din baie*): Nu! Nu!

FRANTZ: Da? (*Pauză.*) Foarte rău. (*Pauză.*) N-ai să-mi spui nimic?

JOHANNA: N-am nimic de spus.

FRANTZ (*se ridică brusc*) Nu, draga mea cumnată, ar fi prea simplu. Ai vrut să mă eliberezi, te-ai răzgândit, pe urmă pleci, aşa, lăsând în urmă îndoieli subtile care-au să-mi otrăvească viaţa. Cu mine nu merge aşa! (*Se duce la masă, ia două cupe şi o sticlă. Toarnă şampanie în cupe.*) Germania? Se ridică? înotăm în prosperitate?

JOHANNA (*exasperată*): Germania…

FRANTZ (*foarte repede şi astupându-şi urechile*): Inutil, inutil. Nu te cred. (*Johanna îl priveşte, ridică din umeri şi tace. El umblă dezinvolt şi plin de siguranţă.*) în concluzie, a dat greş.

JOHANNA: Ce?

FRANTZ: Tentativa dumitale.

JOHANNA: Da. (*Pauză, voce surdă.*) Trebuia să te vindec sau să te omor.

FRANTZ: Ei da. (*Amabil.*) Să te gândeşti la altceva. (*Pauză.*) Mie mi-ai oferit plăcerea de-a te privi şi ţin să-ţi mulţumesc pentru generozitatea dumitale.

JOHANNA: Nu sunt generoasă.

FRANTZ: Cum numeşti strădania pe care ai depus-o? Şi osteneala din faţa oglinzii? Ţi-a luat mai multe ore. Ce de pregătiri pentru un singur om!

JOHANNA: Fac asta în fiecare seară.

FRANTZ: Pentru Werner?

JOHANNA: Pentru Werner şi câteodată pentru prietenii lui.

FRANTZ (*dă din cap, surâzând*): Nu.

JOHANNA: Umblu ca vai de lume prin cameră? Nu mă îngrijesc?

FRANTZ: Nici asta. (*încetează s-o privească, întoarce ochii spre perete şi-o descrie aşa cum şi-o imaginează.*) Te ţii dreaptă, foarte dreaptă, pentru a sta cu capul deasupra apei. Cu părul lins, cu buzele nefardate, niciun pic de pudră. Werner are dreptul la îngrijire, la tandreţe; la surâsuri, niciodată, dumneata nu mai surâzi.

JOHANNA (*surâzând*): Vizionarule!

FRANTZ: Sechestraţii dispun de facultăţi speciale care le îngăduie să se recunoască între ei.

JOHANNA: După cât se pare, nu se văd prea des între ei.

FRANTZ: Ei bine, vezi şi dumneata că asta se-ntâmplă câteodată.

JOHANNA: Mă recunoşti?

FRANTZ: Ne recunoaştem.

JOHANNA: Sunt o sechestrată? (*Se ridică*, *se priveşte în oglindă şi se întoarce*, *foarte frumoasă*, *provocatoare pentru prima dată*.) N-aş fi crezut-o. (*Se duce spre el*.)

FRANTZ (*repede*): Tocurile!

JOHANNA (*îşi scoate pantofii*, *surâzând*, *şi-i aruncă unul după altul în portretul lui Uitler*. *Aproape de Frantz*.) Am văzut-o pe fata unui client de-al lui Werner: pusă în lanţuri, avea treizeci şi cinci de kilograme şi era plină de păduchi. îi semăn?

FRANTZ: Ca o soră. Voia totul, presupun: asta înseamnă să pierzi la sigur. Ea a pierdut tot şi s-a închis în cameră pentru a da impresia că refuză totul.

JOHANNA (*agasată*): O să mai vorbeşti mult de mine? (*Face un pas înapoi şi arată podeaua*.) Cred că Leni a plecat din salon.

FRANTZ: Nu încă.

JOHANNA (*Se uită la ceas*): Werner o să se întoarcă. E ora opt.

FRANTZ (*violent*): Nu. (*Ea îl priveşte surprinsă*.) Aici nu există oră: Veşnicia. (*Se calmează*.) Răbdare, vei fi liberă imediat.

Pauză.

JOHANNA (*amestec de bravadă şi curiozitate*): Şi-atunci? Mă sechestrez?

FRANTZ: Da.

JOHANNA: Din orgoliu?

FRANTZ: Sigur că da!

JOHANNA: Ce-ţi lipseşte?

FRANTZ: Nu erai destul de frumoasă.

JOHANNA (*surâzând*): Linguşitorule!

FRANTZ: Spun ceea ce gândeşti.

JOHANNA: Şi dumneata? Ce gândeşti dumneata?

FRANTZ: Despre mine?

JOHANNA: Nu, despre mine.

FRANTZ: Că nu eşti în toate minţile.

JOHANNA: Nebună?

FRANTZ: De legat.

JOHANNA: Despre ce-mi tot vorbeşti acolo? Despre povestea dumitale sau a mea?

FRANTZ: Despre a noastră.

JOHANNA: Ce te-a făcut să-ţi ieşi din minţi?

FRANTZ: Parcă poţi să ştii ce? Golul. (*Pauză*.) Să spunem, mărirea… (*Râde*.) Ea mă stăpânea, dar eu n-o posedam.

JOHANNA: Asta-i!

FRANTZ: Te spionai singură, nu? încercai să te cunoşti? (*Johanna face un semn de încuviinţare*.) Te-ai văzut acum aşa cum eşti?

JOHANNA: Nici gând! (*Se priveşte în oglindă, fără îngăduinţă*.) Vedeam asta. (*îşi arată imaginea în oglindă*. *Pauză*.) Mă duceam prin cinematografele de cartier. Când actriţa Johanna Thies apărea pe ecran, auzeam o mică rumoare. Erau emoţionaţi, fiecare de emoţia celuilalt. Priveam…

FRANTZ: Şi pe urmă?

JOHANNA: Pe urmă nimic. N-am văzut niciodată ce vedeau ei. (*Pauză*.) Şi dumneata?

FRANTZ: Ei bine, am făcut ca şi dumneata. M-am ratat. M-au decorat în faţa armatei întregi. Werner te găseşte frumoasă?

JOHANNA: Sper că nu. Un singur om, gândeşte-te! Ce importanţă poate avea?

FRANTZ (*încet*): Eu te găsesc frumoasă.

JOHANNA: Cu atât mai bine pentru dumneata. Dar nu mai vorbi de asta. Nimeni, m-auzi, nimeni, de când publicul m-a respins… (*Se calmează puţin şirâde*.) Te socoteşti cât un corp de armată.

FRANTZ: De ce nu? (*O priveşte întruna*.) Trebuie să mă crezi, e norocul dumitale dacă mă crezi, mă transform într-o mulţime fără număr.

JOHANNA (*râzând nervos*): E un târg: „Intră în nebunia mea şi intru şi eu în nebunia dumitale”.

FRANTZ: De ce nu? Nu mai ai nimic de pierdut. Cât despre nebunia mea, e mult de când ai intrat în ea. (*Arătând uşa de la intrare*.) Când ţi-am deschis uşa, nu pe mine m-ai văzut, ci o imagine în fundul ochilor mei.

JOHANNA: Pentru că sunt goi.

FRANTZ: Tocmai pentru asta.

JOHANNA: Nici nu-mi mai amintesc ce era, fotografia unei stele de cinema moartă. Totul a dispărut când ai vorbit.

FRANTZ: Dumneata ai vorbit mai întâi.

JOHANNA: Nu mai puteam îndura tăcerea aceea. Trebuia ruptă.

FRANTZ: Să rupi farmecul.

JOHANNA: În tot cazul, se terminase definitiv. (*Pauză*.) Ce te-a apucat? (*Râde nervos*.) Ai crede că-i obiectivul aparatului de filmat. Destul. Eşti mort.

FRANTZ: Pentru a te servi. Moartea e oglinda morţii. Măreţia mea reflectă frumuseţea dumitale.

JOHANNA: Eu voiam să le plac celor vii.

FRANTZ: Maselor sleite de oboseală care visează la moarte? Le-ai arătat figura pură şi liniştită a Odihnei Veşnice. Cinematografele sunt nişte cimitire, dragă prietenă. Cum te numeşti?

JOHANNA: Johanna.

FRANTZ: Johanna, nu te doresc, nu te iubesc. Sunt martorul dumitale şi cel al tuturor oamenilor. Depun mărturie în faţa secolelor şi spun: eşti frumoasă.

JOHANNA (*ca fascinată*): Da.

El bate violent în masă.

FRANTZ (*cu o voce dură*): Mărturiseşte că ai minţit. Spune că Germania e pe moarte.

JOHANNA (*tresare aproape dureros*. *Se trezeşte*): Ah! (*O trec fiorii*. *Figura i se crispează*, *devine*, *pentru o clipă*, *aproape urâtă*.) Ai stricat totul.

FRANTZ: Tot. Am tulburat imaginea. (*Brusc*.) Şi dumneata voiai să mă readuci la viaţă? Ai sparge oglinda pentru nimic.

Să ne-nchipuim că aş veni iar printre voi, să mămnc supa în familie, iar dumneata să te duci la Hamburg cu Werner al dumitale. Unde am ajunge?

JOHANNA (*şi-a revenit*, *surâzând*): La Hamburg.

FRANTZ: N-o să mai fi niciodată frumoasă acolo.

JOHANNA: Nu, niciodată.

FRANTZ: Aici, vei fi mereu.

JOHANNA: Da, dacă voi veni în fiecare zi.

FRANTZ: Vei veni.

JOHANNA: O să deschizi uşa?

FRANTZ: O s-o deschid.

JOHANNA (*imitându-l pe Frantz*): Şi unde vom ajunge?

FRANTZ: Aici, în Veşnicie.

JOHANNA (*surâzând*): într-un delir în doi. (*Se gândeşte*. *Vraja a*

dispărut, se simte că revine la proiectele ei iniţiale.) Bine, voi reveni.

FRANTZ: Mâine?

JOHANNA: Poate mâine!

FRANTZ (*încet*; *Johanna tace*): Spune că Germania e pe moarte! Spune… Dacă nu, oglinda se va face cioburi. (*Se enervează*, *mâinile încep să-i tremure.*) Spune-o. Spune-o odată!

JOHANNA (*încet*): Un delir în doi! Fie. (*Pauză.*) Germania e pe moarte!

FRANTZ: E adevărat?

JOHANNA: Da.

FRANTZ: Suntem sugrumaţi?

JOHANNA: Da.

FRANTZ: Bine. (*Ciuleşte urechea.*) A plecat. (*Se duce să ia pantofii Johannei, îngenunchează în faţa ei şi-o încalţă. Ea se ridică. Se ridică şi el şi se înclină, bătând din călcâie.*) Pe mâine. (*Johanna se duce până aproape de uşă, el o urmează, trage zăvorul, deschide uşa*. Ea-i *face semn din cap şi îi surâde uşor. Vrea să plece, o opreşte.*) Aşteaptă! (*Ea se întoarce, el o priveşte cu o neîncredere bruscă.*) Cine a câştigat?

JOHANNA: Ce să câştige?

FRANTZ: Prima manşă.

JOHANNA: Ghici!

Iese. El închide uşa, trage bara de fier şi zăvorul. Pare uşurat. Vine spre mijlocul camerei şi se opreşte.

Scena IX

FRANTZ, *singur*

FRANTZ: Uff! (*Surâsul rămâne o secundă pe chipul lui, dar pe urmă trăsăturilei se crispează. îi e frică.*) *De profundis clamavi*! (*Suferinţa îl depăşeşte.*) Scrâşniţi, scrâşniţi, scrâşniţ] odată! (*începe să tremure.*)

Cortina

Actul al treilea

Biroul lui Werner. Mobilă modernă. O oglindă. Două uşi. Două portrete.

Scena I

TATĂL.

LENI

Se aud bătăi în uşă. Scena e goală. Din nou bătăi. Pe urmă intră Tatăl. În mâna stângă are o servietă; impermeabilul pe braţul drept.

Închide uşa după el, pune impermeabilul şi servieta pe un fotoliu, apoi răzgândindu-se se întoarce la uşă şi o deschide.

TATĂL (*strigând spre culise*): Te văd! (*O foarte scurtă pauză.*) Leni!

LENI (*apare după o secundă; cu oarecare sfidare*): Iată-mă!

TATĂL (*mângtndu-i părul*): Bună ziua. Te ascundeai?

LENI (*dând puţin înapoi*): Bună ziua, tată. Mă ascundeam, da. (*îl priveşte.*): Ce faţă ai!

TATĂL: Drumul ăsta mi-a pus sângele în mişcare!

Tuşeşte. O tuse seacă şi scurtă care îi face rău.

LENI: E gripă de Leipzig?

TATĂL (*fără să înţeleagă*): Gripă? (*A înţeles.*) Nu. Tuşesc. (*Ea îl priveşte cu un fel de frică.*) Şi ce-ţi pasă ţie?

LENI (*s-a întors şi priveşte în gol*): Sper că n-o să-mi pese deloc. *Pauză.*

TATĂL (*jovial*): Aşadar, mă spionai?

LENI (*amabilă*): Te pândeam. Fiecare la rândul lui.

TATĂL: Nu-ţi pierzi timpul: abia am sosit.

LENI: Voiam să ştiu ce-ai să faci la sosire.

TATĂL: Precum vezi: îl vizitez pe Werner.

LENI (*aruncă o privire la ceas*): Ştii foarte bine că Werner e la şantiere.

TATĂL: O să-l aştept.

LENI (*prefăcându-se mirată*): Dumneata?

TATĂL: De ce nu? (*Se aşază.*)

LENI: Într-adevăr, de ce nu? (*Se aşază şi ea la rândul ei.*) Cu mine?

TATĂL: Singur.

LENI: Bine. (*Se ridică.*) Ce-ai făcut?

TATĂL (*mirat*): La Leipzig?

LENI: Aici.

TATĂL (*acelaşi joc*): Ce-am făcut?

LENI: Te întreb.

TATĂL: Am fost plecat şase zile, fetiţo.

LENI: Ce-ai făcut duminică seară?

TATĂL: Ăh! Mă enervezi. (*Pauză.*) Nimic. Am mâncat şi am dormit.

LENI: S-a schimbat totul. De ce?

TATĂL: Ce s-a schimbat?

LENI: Ştii dumneata.

TATĂL: Acum am coborât din avion: nu ştiu nimic, n-am văzut nimic.

LENI: Mă vezi pe mine.

TATĂL: Tocmai. (*Pauză.*) Tu n-o să te schimbi niciodată, Leni. Orice s-ar întâmpla.

LENI: Tată! (*Arătând oglinda.*) Şi eu mă văd. (*Se apropie de oglindă.*) Bineînţeles, m-ai ciufulit. (*Sepiaptănă.*) Când mă vezi aşa…

TATĂL: Nu te mai recunoşti?

LENI: Deloc. (*Lasă să-i cadă braţele.*) Ah! (*Privindu-se cu o luciditate mirată.*) Ce mofturi! (*Fără să se întoarcă.*) Ieri, la prânz, Johanna s-a fardat.

TATĂL: Nu mai spune! (*Ochii-i strălucesc pentru o clipă, dar îşi revine.*) Ei şi?

LENI: Nimic.

TATĂL: Asta fac toate femeile, în fiecare zi.

LENI: Da, dar ea n-o face niciodată.

TATĂL: O fi vrut să-l recâştige pe bărbatu-său.

LENI: Pe bărbatu-său! (*Strâmbătură insultătoare.*) Nu i-ai văzut ochii.

TATĂL (*surâzând*): Nu. Ce aveau?

LENI (*scurt*): O să-i vezi. (*Pauză. Râs sec.*) Ah! N-o să mai recunoşti pe nimeni. Werner vorbeşte tare; mănâncă şi bea cât patru.

TATĂL: Nu eu v-am schimbat.

LENI: Atunci cine?

TATĂL: Nimeni; isprăvile gâtlejului ăstuia bătrân. Bine: când un tată îşi ia rămas bun… Dar de ce te plângi? V-am dat un preaviz de şase luni. Veţi avea tot timpul să vă obişnuiţi cu gândul şi ar trebui să-mi mulţumeşti.

LENI: Îţi mulţumesc. (*Pauză. Cu o voce schimbată.*) Duminică seara ne-ai făcut cadou o bombă cu efect întârziat. Unde-i?

(*Tatăl ridică din umeri şi surâde.*) O s-o găsesc.

TATĂL: O bombă! De ce crezi tu că?…

LENI: Mărimilor din lumea asta le vine greu să moară singure.

TATĂL: Şi-o să arunc în aer toată familia?

LENI: Familia, nu: n-o iubeşti destul pentru a face una ca asta. (*Pauză.*) Pe Frantz.

TATĂL: Bietul Frantz. Să-l iau numai pe el în mormânt când universul îmi va supravieţui? Leni, nădăjduiesc c-ai să mă opreşti de la aşa ceva.

LENI: Nu-ţi fie teamă. (*Face un pas spre el.*) Dacă cineva încearcă să se apropie de el, vei pleca imediat şi singur.

TATĂL: Bine. (*Tăcere. Se aşază.*) N-ai să-mi spui nimic altceva?(*Leni face semn că nu. Cu autoritate, dar fără a schimba tonul.*) Du-te.

Leni îl priveşte o clipă, înclină capul şi iese. Tatăl se ridică, se duce şi deschide uşa, aruncă o privire pe culoar ca pentru a verifica dacă Leni nu se ascunde, închide uşa, întoarce cheia şi pune o batistă pe cheie în aşa fel încât să acopere broasca.

Se întoarce, traversează camera, se duce la uşa din fund şi o deschide.

Scena II

TATĂL, *apoi*

JOHANNA

TATĂL (*cu voce tare*): Johanna!

Este întrerupt de un acces de tuse. Se întoarce: acum, când e singur, nu se mai stăpâneşte şi se vede că suferă. Se duce la birou, ia o cană, îşi umple paharul cu apă şi bea. Johanna intră prin uşa din fund şi-l vede din spate.

JOHANNA: Ce s-a… (*El se întoarce.*) Dumneata?

TATĂL (*cu o voce încă strangulată*): Ei bine, da! (*îi sărută mâna. Vocea-i revine.*) Nu mă aşteptai?

JOHANNA: Te uitasem. (*îşi revine şi râde.*) Ai călătorit bine?

TATĂL: Excelent. (*Ea priveşte batista de pe cheie.*) Nu-i nimic: un ochi scos. (*Pauză. O priveşte.*) Nu eşti fardată.

JOHANNA: Nu.

TATĂL: Deci nu te duci la Frantz?

JOHANNA: N-o să mă duc la nimeni: mi-aştept bărbatul.

TATĂL: Dar l-ai văzut?

JOHANNA: Pe cine?

TATĂL: Pe fiul meu.

JOHANNA: Ai doi băieţi şi nu ştiu de care vorbeşti.

TATĂL: De cel mare. (*Pauză.*) Ei bine, copila mea?

JOHANNA (*tresărind*): Tată!

TATĂL: Şi înţelegerea noastră?

JOHANNA (*cu un aer de mirare, amuzat*): E adevărat: ai anumite drepturi! Ce farsă! (*Aproape confidenţial.*) Totul e comic, aici, la parter, chiar dumneata, care vei muri. Cum faci ca să-ţi păstrezi înfăţişarea asta calmă? (*Pauză.*) Bine, l-am văzut. (*Pauză.*) Sunt sigură că n-o să înţelegi nimic.

TATĂL (*se aşteaptă la această mărturisire, dar o ascultă cu un fel de strângere de inimă.*): L-ai văzut pe Frantz? (*Pauză.*) Când? Luni?

JOHANNA: Luni şi în celelalte zile.

TATĂL: În fiecare zi! (*Mirat.*) De cinci ori?

JOHANNA: Probabil, nu le-am numărat.

TATĂL: De cinci ori! (*Pauză.*) E o minune. (*îşi freacă mâinile.*)

JOHANNA (*cu autoritate şi fără a ridica vocea*): Te rog! (*Tatăl îşi pune mâinile în buzunar.*) Nu te bucura.

TATĂL: Trebuie să mă ierţi, Johanna. În avion, la întoarcere, m-au trecut toate sudorile; credeam că totul e pierdut.

JOHANNA: Şi acum?

TATĂL: Aflu că-l vezi în fiecare zi.

JOHANNA: Eu sunt cea care pierd totul.

TATĂL: Pentru ce? (*Ea ridică din umeri.*) Copila mea, dacă-ţi deschide uşa, înseamnă că voi doi vă înţelegeţi.

JOHANNA: Ne înţelegem. (*Pe un ton cinic şi dus.*) Ne înţelegem de minune.

TATĂL (*dezorientat*): Cum? (*Tăcere.*) în sfârşit, sunteţi buni prieteni?

JOHANNA: Totul, afară de prieteni.

TATĂL: Totul? (*Pauză.*) Vrei să spui…

JOHANNA (*surprinsă*): Ce e? (*Izbucneşte în tis.*) Amanţi? închipuie-ţi că nu ne-am gândit la asta. Era necesar pentru planurile dumitale?

TATĂL (*puţin supărat*): Iartă-mă, dragă noră, dar e vina ta: nu-mi explici nimic, pentru c-ai hotărât că n-am să înţeleg nimic.

JOHANNA: Nu e nimic de explicat.

TATĂL (*neliniştit*): Nu e… cumva, bolnav?

JOHANNA: Bolnav? (*Ea înţelege. Cu un profund dispreţ.*) Oh! Nebun? (*Ridicând din umeri.*) Cum vrei să ştiu eu asta?

TATĂL: Îl vezi trăind.

JOHANNA: Dacă e nebun, sunt şi eu nebună. Şi de ce n-aş fi?

TATĂL: În tot cazul ai putea să-mi spui dacă-i nefericit.

JOHĂNNĂ (*amuzată*): Ia te uită! (*Confidenţial*.) Acolo sus, cuvintele nu au acelaşi înţeles.

TATĂL: Bine. Cum se spune, acolo sus, când suferi? JOHĂNNĂ: Nu suferă.

TATĂL: Zău? JOHĂNNĂ: E ocupat.

TATĂL: Frantz e ocupat? (*Semn al Johannei*.) Cu ce? JOHĂNNĂ: Ce ce? Vrei să spui: de cine?

TATĂL: Da: asta vreau să spun. Ei? JOHĂNNĂ: Nu mă interesează.

TATĂL (*încet*): Nu vrei să-mi vorbeşti de el? JOHĂNNĂ (*cu o profundă oboseală*): în ce limbă? Trebuie tot timpul să-ţi traduc: mă oboseşte. (*Pauză*.) o să plec, tată.

TATĂL: Îl abandonezi? JOHĂNNĂ: Nu are nevoie de nimeni.

TATĂL: Firește, e dreptul dumitale, eşti liberă. (*Pauză*.) Mi-ai făgăduit ceva.

JOHĂNNĂ: M-am ţinut de cuvânt.

TATĂL: Ştie că… (*Johanna aprobă*.) Ce-a spus? JOHĂNNĂ: Că fumezi prea mult.

TATĂL: Şi pe urmă? JOHĂNNĂ: Nimic altceva.

TATĂL (*profund rănit*): O ştiam! îl minte pe toată linia, târfa! Ce nu i-o fi povestit ea timp de treisprezece ani…

Johanna râde încet, el se opreşte brusc şi o priveşte.

JOHĂNNĂ: Vezi bine că nu-nţelegi! (*El o priveşte*, *înrăit*.) Ce crezi dumneata că fac eu la Frantz? îl mint.

TATĂL: Tu? JOHĂNNĂ: Nu deschid o dată gura fără să-l mint.

TATĂL (*uluit şi aproape dezarmat*): Dar… tu detestai minciuna.

JOHĂNNĂ: O detest şi-acum.

TATĂL: Şi-atunci?

JOHANNA: Ei bine, iată: mint. Pe Werner, prin tăcerea mea; pe Frantz, prin vorbele mele.

TATĂL (*foarte dur*): Nu ne-am înţeles aşa. JOHĂNNĂ: Nu!

TATĂL: Aveai dreptate: eu… eu nu-nţeleg. Este împotriva interesului dumitale!

JOHĂNNĂ: Împotriva interesului lui Werner.

TATĂL: ăl amândurora. JOHĂNNĂ: Nu mai ştiu nimic.

Tăcere. *Tatăl*, *o clipă dezarmat*, *îşi revine*.

TATĂL: Ai trecut în tabăra cealaltă?

JOHĂNNĂ: Nu e vorba de nicio tabără.

TATĂL: Atunci, ascultă-mă: situaţia lui Frantz e jalnică şi înţeleg c-ai vrut să-l menajezi. Dar aşa nu mai merge! Dacă cedezi în faţa milei pe care ţi-o inspiră…

JOHĂNNĂ: Noi nu ştim ce-nseamnă mila.

TATĂL: Care noi?

JOHĂNNĂ: Leni şi cu mine.

TATĂL: Leni, este altceva. Dar tu, care eşti nora mea, oricum ţi-ai numi sentimentele, să nu-mi mai minţi fiul: îl degradezi. (*Ea surâde. Cu mai multă forţă.*) Nu are decât o dorinţă: să fugă de el însuşi. Când o să-i împui capul cu minciunile tale, va profita ca să se ducă la fund dintr-odată.

JOHANNA: Nu am timp să-i fac prea mult rău: îţi spun că plec.

TATĂL: Când şi unde?

JOHĂNNĂ: Mâine, oriunde.

TATĂL: Cu Werner?

JOHĂNNĂ: Nu ştiu.

TATĂL: Fugi?

JOHĂNNĂ: Da.

TATĂL: Pentru ce?

JOHANNA: Două limbi, două vieţi, două adevăruri, nu găseşti că e prea mult pentru o singură persoană? (*Râde.*) Uite, orfanii din Düsseldorf, nu reuşesc să scap de ei.

TATĂL: Ce mai e şi asta? O minciună?

JOHANNA: Un adevăr de-acolo de sus. Sunt nişte copii părăsiţi: mor de foame într-un lagăr. Trebuie să existe într-un fel sau altul dacă mă urmăresc până la parter. Aseară, puţin a lipsit să nu-l întreb pe Werner dacă nu-i putem salva. (*Râde.*) Asta n-ar fi nimic. Dar acolo, sus…

TATĂL: Ei bine?

JOHANNA: Sunt cea mai mare duşmancă a mea. Vocea mea minte, corpul meu o dezminte. Vorbesc de foamete şi spun c-o să crăpăm din cauza ei. Uită-te la mine, las eu impresia că sunt lihnită? Dacă m-ar vedea Frântz…

TATĂL: Păi, cum, nu te vede?

JOHANNA: N-a ajuns încă la asta. (*Ca pentru ea.*) Un trădător. Inspirat. Convingător. Vorbeşte, îl asculţi. Şi pe urmă, deodată, se vede în oglindă; parcă i s-ar pune pe piept o tăbliţă cu acest singur cuvânt, care se va citi, dacă tace: trădare. Iată coşmarul care m-aşteaptă în

fiecare zi în camera fiului dumitale.

TATĂL: Este coşmarul lumii întregi. În toate zilele şi în toate nopţile.

Tăcere.

JOHANNA: Pot să-ţi pun o întrebare? (*La un semn al Tatălui*.) Ce amestec am eu în povestea asta? Pentru ce m-ai amestecat?

TATĂL (*foarte sec*): îţi pierzi capul, fetiţo; tu ai hotărât să te amesteci în ea.

JOHANNA: Cum de-ai ştiut c-am să mă hotărăsc?

TATĂL: Nu ştiam.

JOHANNA: Nu minţi, dumneata care-mi reproşezi mie că mint. În tot cazul, nu minţi prea repede: şase zile, e mult, mi-ai lăsat timp de gândit. (*Pauză*.) Consiliul de familie s-a ţinut numai pentru mine.

TATĂL: Nu, copila mea: pentru Werner.

JOHANNA: Werner? Ei, aş! îl atacai ca să-l apăr. Eu am avut ideea de-a vorbi cu Frantz, e-adevărat. Ori, mai bine zis, am găsit-o; dumneata ai ascuns-o în cameră şi m-ai condus cu atâta pricepere, că până la urmă mi s-a luminat şi mie minţea. Aşa e?

TATĂL: Doream înţi-adevăr să te-ntâlneşti cu fiul meu; pentru motive pe care le cunoşti foarte bine.

JOHANNA (*cu tărie*): Pentru motive pe care nu le cunosc. (*Pauză*.) Când ne-ai pus faţă în faţă, pe mine care ştiam, pe el care nu vrea să ştie, m-ai prevenit că ar fi fost de ajuns un cuvânt ca să-l omor, nu-i aşa?

TATĂL (*demn*): Johanna, nu ştiu nimic despre fiul meu.

JOHANNA: Nimic, afară de faptul că încearcă să fugă de el însuşi şi că-l ajutăm la asta prin minciunile noastre. Haida de! Dumneata mergi la sigur: îţi spun că ajunge un singur cuvânt pentru a-l omorî, şi dumneata nici nu clipeşti.

TATĂL (*surâzând*): Ce cuvânt, copila mea?

JOHANNA (*lâzându-i în nas*): Bogăţie.

TATĂL: Cum?

JOHANNA: Ăsta sau oricare altul, numai să-i dea de înţeles că noi suntem naţiunea cea mai bogată din Europa. (*Pauză*.) Nu pari prea mirat!

TATĂL: Nici nu sunt. Acum doisprezece ani am înţeles temerile fiului meu, după unele vorbe care i-au scăpat. El a crezut că lumea vrea să nimicească Germania şi s-a retras pentru a nu asista la exterminarea

noastră. În timpul acela, dacă i s-ar fi putut dezvălui viitorul, s-ar fi însănătoşit pe loc. Astăzi, salvarea va fi mai grea: a devenit maniac, Leni îl răsfaţă, viaţa monahală are oarecare avantaje. Dar nu te teme de nimic: singurul leac pentru boala lui este adevărul. La început, se va strâmba pentru că n-o să mai aibă motive să se-mbufneze, şi pe urmă, într-o săptămână, îţi va mulţumi cel dintâi.

JOHANNA (*violentă*): Ce nerozie! (*Cu brutalitate.*) L-am văzut ieri, asta nu-ţi ajunge?

TATĂL: Nu.

JOHANNA: Acolo sus, Germania e mai moartă decât luna. Dacă o readuc la viaţă, Frantz are să-şi tragă un glonte în gură.

TATĂL (*râzând*): Ce idee!

JOHANNA: Îţi spun că ăsta-i adevărul.

TATĂL: Nu-şi mai iubeşte ţara?

JOHANNA: O adoră.

TATĂL: Şi-atunci? Johanna, spusele tale nu au nicio noimă!

JOHANNA: Oh! Cât despre asta, nu! (*Râzând, puţin rătăcită.*) Nicio noimă! Numai în capul ăsta (*arătând spre el*) există aşa ceva. Într-al meu sunt ochii lui. (*Pauză.*) Opreşte totul. Maşina dumitale infernală îţi va exploda în mâini.

TATĂL: Nu pot opri nimic.

JOHANNA: Atunci, voi pleca fără să-l revăd şi pentru totdeauna. Cât despre adevăr, o să-l spun, fii liniştit. Dar nu lui Frantz. Lui Werner.

TATĂL (*cu violenţă*): Nu! (*îşi revine.*) N-o să-i faci decât rău.

JOHANNA: Îi fac vreun bine de duminică? (*Se aude claxonul îndepărtat al unei maşini.*) Iată-l: va şti tot peste un sfert de oră.

TATĂL (*poruncitor*): Aşteaptă! (*Ea se opreşte nedumerită. El se întoarce la uşă, ridică batista şi răsuceşte cheia, apoi se întoarce spre Johanna.*) îţi fac o propunere. (*Stă tăcută şi crispată. Pauză.*) Nu povesti nimic bărbatului tău. Du-te să-l vezi pe Frantz pentru ultima dată şi spune-i că-i cer o întrevedere. Dacă acceptă, îl dezleg pe Werner de jurământ şi veţi pleca *amândoi* când veţi voi. (*Tăcere.*) Johanna! îţi ofer libertatea.

JOHANNA: Ştiu.

A utomobilul a intrat în parc.

TATĂL: Ei bine?

JOHANNA: Nu vreau libertatea cu preţul ăsta!

TATĂL: Care preţ?

JOHANNA: Moartea lui Frantz.

TATĂL: Copila mea! Ce ţi s-a-ntâmplat? Am impresia c-o aud pe Leni.

JOHANNA: O auzi şi pe ea. Suntem surori gemene. Nu te mira:

dumneata ne-ai făcut asemănătoare. Şi dacă femeile de pe pământ ar defila prin camera fiului dumitale, ar fi tot atâtea

Leni care s-ar ridica împotriva dumitale.

Frână. *Maşina se opreşte în faţa intrării*.

TATĂL: Te rog, nu lua încă nicio hotărâre! îţi promit…

JOHANNA: Inutil. Pentru ucigaşi cu plată, adresează-te celuilalt sex.

TATĂL: O să-i spui totul lui Werner?

JOHANNA: Da.

TATĂL: Foarte bine. Şi dacă i-aş spune totul lui Leni?

JOHANNA (*mirată şi speriată*): Lui Leni, dumneata?

TATĂL: De ce nu? Ar sări casa în aer.

JOHANNA (*gata să facă o criză de nervi*): Fă să sară casa în aer!

Fă să sară planeta! Vom fi, în sfârşit, liniştiţi. (*Râde, întâi întunecat şi încet, râs care creşte fără voia ei*.) Liniştiţi!

Liniştiţi! Liniştiţi!

Zgomot de paşi pe coridor. *Tatăl se duce repede la Johanna, o ia brutal de umeri şi o scutură, privind-o fix*. *Johanna izbuteşte să se calmeze*. *Tatăl se îndepărtează în clipa când se deschide uşa*.

Scena III *aceiaşi*.

WERNER

WERNER (*intrând cu paşi repezi şi văzându-şi tatăl*): Ia te uită!

TATĂL: Bună ziua, Werner.

WERNER: Bună ziua, tată. Eşti mulţumit de călătoria dumitale?

TATĂL: Hm! (*îşi freacă mâinile, fără să-şi dea seama*.)

Mulţumit, da. Mulţumit. Chiar foarte mulţumit, poate.

WERNER: Doreai să-mi vorbeşti?

TATĂL: Ţie? Absolut deloc. Vă las, dragii mei copii. (*Din uşă*.) Johanna, propunerea mea rămâne în picioare. (*Iese*.)

Scena IV

JOHANNA.

WERNER

WERNER: Ce propunere?

JOHANNA: Am să-ţi spun.

WERNER: Nu-mi place că vine să-şi bage nasul pe-aici. (*Se duce şi ia o sticlă de şampanie şi două cupe dintr-un dulap, pune cupele pe birou şi începe să destupe sticla.*) Şampanie?

JOHANNA: Nu.

WERNER: Foarte bine, Voi bea singur.

Johanna dă cupele la o parte.

JOHANNA: Astă-seară nu, am nevoie de tine.

WERNER: Mă uimeşti. (*O priveşte. Brusc.*) în tot cazul, asta nu ne împiedică să bem. (*Destupă sticla cu zgomot. Johanna scoate un uşor ţipăt. Werner începe să râdă, umple cele două cupe şi o priveşte.*) Pe cuvânt, ţie ţi-e frică!

JOHANNA: Sunt nervoasă.

WERNER (*cu un soi de satisfacţie*): Dacă-ţi spun că ţi-e frică. (*Pauză.*) De cine? De tata?

JOHANNA: Şi de el.

WERNER: Şi vrei să te apăr? (*Rânjind, dar ceva mai destins.*) Rolurile s-au inversat. (*îşi bea cupa dintr-o înghiţitură.*) Spune-mi ce necazuri ai. (*Pauză.*) E chiar atât de greu? Vino! (*Ea nu se mişcă. El o trage spre el, crispată.*) Pune-ţi capul pe umărul meu. (*Apleacă, aproape cu forţa, capul Johannei. Pauză. Se priveşte în oglindă şi surâde.*) Să ne întoarcem la chestiunile noastre? (*Uşoară tăcere.*) Vorbeşte, draga mea!

JOHANNA (*ridicându-şi capul pentru a-i privi*): L-am văzut pe Frantz.

WERNER (*o dă la o parte, furios*): Pe Frantz! (*îi întoarce spatele şi se duce la birou, îşi toarnă o altă cupă de şampanie, bea o înghiţitură pe îndelete şi se întoarce spre ea, calmat, surâzător.*) Cu atât mai bine! Ai să cunoşti toată familia. (*Ea îl priveşte dezorientată.*) Cum îl găseşti pe fratele meu mai mare? Un dulap, nu-i aşa? (*Ea, tot aiurită, face un semn negativ cu capul.*) Ei nu, zău! (*Amuzat.*) Ia te uită, ia te uită! O fi debil. (*Ea nu poate vorbi.*) Ce spui?

JOHANNA: Tu eşti mai voinic decât el.

WERNER (*acelaşi joc*): Ha! Ha! (*Pauză.*) Şi frumoasa lui uniformă de ofiţer? O mai poartă încă?

JOHANNA: Nu mai e o haină frumoasă.

WERNER: Zdrenţe? Păi atunci, bietul Frantz e dărâmat de tot. (*Tăcere crispată din partea Johannei. Îşi ia cupa.*) în sănătatea lui. (*Ridică încet cupa, pe urmă, observând că Johanna are mâinile goale, se*

duce să ia cealaltă cupă şi i-o întinde.) Să închinăm! (*Ea ezită. Imperios.*) Ia cupa asta.

Ţeapănă, Johanna ia cupa.

JOHANNA (*cu sfidare*): Beau pentru Frantz!

Vrea să ciocnească cupa de cea a lui Werner. Acesta îşi retrage brusc cupa. Se privesc o clipă surprinşi şi unul şi altul.

Pe urmă Werner izbucneşte în râs şi aruncă pe jos conţinutul cupei lui.

WERNER (*cu o violenţă veselă*): Nu-i adevărat! Nu-i adevărat!

(*Johanna se miră. Se duce spre ea.*) Nu l-ai văzut niciodată.

N-am crezut niciun moment. (*Râzându-i în nas.*) Şi zăvorul, micuţo? Şi bara de fier? îşi au semnalul lor, fii sigură de asta.

JOHANNA (*şi-a reluat aerul rece*): Da, au un semnal. îl cunosc.

WERNER (*continuând să râdă*): Ei asta-i? Nu cumva ai întrebat-o pe Leni?

JOHANNA: L-am întrebat pe tata.

WERNER (*atins*): Ah! (*O tăcere prelungă. Se duce la birou, îşi pune jos cupa şi stă pe gânduri. Se întoarce spre Johanna, şi-a păstrat aerul jovial, dar se simte că face un efort mare să se stăpânească.*) Ei da! Asta trebuia să se întâmple. (*Pauză.*) Tata nu face nimic degeaba: ce interes o fi având în povestea asta?

JOHANNA: Aş vrea să ştiu şi eu.

WERNER: Ce ţi-a propus adineaori?

JOHANNA: O să te dezlege de jurământ dacă Frantz îi acordă o întâlnire.

WERNER (*a devenit întunecat, neîncrezător, neîncrederea sa va spori în cursul replicilor următoare*): O întâlnire… Şi Frantz i-o va acorda?

JOHANNA (*cu siguranţă*): Da.

WERNER: Şi pe urmă?

JOHANNA: Nimic. Vom fi liberi.

WERNER: Liberi ca să facem ce?

JOHANNA: Să plecăm.

WERNER (*râzând sec şi dur*): La Hamburg?

JOHANNA: Unde o să avem chef.

WERNER (*acelaşi joc*): Perfect! (*Râs aspru.*) Ei bine, nevastă! Asta-i cea mai grozavă lovitură de picior în spate pe care am primit-o vreodată în toată viaţa mea.

JOHANNA (*stupefiată*): Werner, tata nu se gândeşte un singur moment…

WERNER: La mezinul lui? Bineînţeles că nu. Frantz se va instala în biroul meu, se va aşeza în fotoliul meu şi va bea şampania mea, îşi va arunca scoicile sub patul meu. Şi-apoi cine se va mai gândi la mine? însemn eu ceva aici? (*Pauză*.) Bătrânul şi-a schimbat părerea: asta-i totul.

JOHANNA: Dar oare nu vrei să înţelegi nimic?

WERNER: Înţeleg că vrea să-l pună pe fratele meu în fruntea întreprinderii. Şi mai înţeleg că tu ai fost în chip voit unealta lor: ca să mă smulgi de-aici, puţin îţi pasă că mă dau afară în brânci. (*Johanna îl priveşte cu răceală. îl lasă să continue fără a încerca măcar să-i explice*.) Mi se distrage cariera de avocat pentru a fi pus cu domiciliu forţat în aceasta şandrama oribila, printre scumpele mele amintiri din copilărie; într-o bună zi, fiul risipitor cadadicseşte să-şi părăsească odaia, se taie viţelul cel gras, pe mine m-aruncă afară şi toată lumea e mulţumită, începând cu nevastă-mea! Grozavă poveste, nu-i aşa? O s-o povesteşti la toată lumea: la Hamburg! (*Se duce la birou, îşi toarnă o cupă cu şampanie şi bea. Beţia sa, uşoară, dar vizibilă, va creşte mereu până la sfârşitul actului*.) Cât despre valize, ai putea să-mi faci plăcerea să mai aştepţi puţin. Pentru că, vezi tu, mă-ntreb dacă am să mă las dus aşa! (*Cu forţă*.) Am întreprinderea, şi o păstrez. Au să vadă ei câte parale fac. (*Se duce să se aşeze la biroul său şi rosteşte cu o voce calmă şi răutăcioasă, dându-şi oarecare importanţă*.) Acum, lasă-mă; trebuie să chibzuiesc.

Pauză.

JOHANNA (*fără a se grăbi, cu o voce rece şi liniştită*): Nu e vorba de întreprindere: nimeni nu vrea să ţi-o ia.

WERNER: Nimeni, în afară de tata şi de fiul său.

JOHANNA: Frantz n-are să conducă şantierele.

WERNER: Pentru ce?

JOHANNA: Nu vrea.

WERNER: Nu *vrea* sau *nu poate*!

JOHANNA (*fără voia ei*): Amândouă. (*Pauză*.) Şi tata ştie asta.

WERNER: Şi-atunci?

JOHANNA: Şi-atunci, vrea să-l mai vadă o dată pe Frantz înainte de a muri.

WERNER (*puţin uşurat, dar neîncrezător*): E ceva neclar în toate

astea.

JOHANNA: Foarte neclar. Dar asta nu te priveşte pe tine.

Werner se ridică şi se duce până la ea. O priveşte în ochi, ea îi susţine privirea.

WERNER: Te cred. (*Bea, Johama întoarce capul, plictisită.*) Un incapabil! (*Râde.*) Şi, pe deasupra, un sfrijit. Duminică, tata vorbea de nu ştiu ce buhăială.

JOHANNA (*cu vioiciune*): Frantz nu-i decât piele şi oase.

WERNER: Da. Cu o burtă rotunjoară ca toţi prizonierii. (*Se priveşte în oglindă şi-şi umflă pieptul, aproape inconştient.*) Incapabil. Zdrenţăros. Pe jumătate ţicnit. (*Se întoarce spre Johanna.*) Tu l-ai văzut… de multe ori?

JOHANNA: În fiecare zi.

WERNER: Nu ştiu ce-oţi fi găsit să vă spuneţi. (*Păşeşte cu o siguranţă nouă.*) „Nicio familie fără ciurucuri". Nu ştiu cine a spus asta. Groaznic, dar adevărat, nu-i aşa? Numai că până azi credeam că ciurucul sunt eu. (*Punându-şi mâinile pe umerii Johannei.*) Mulţumesc, nevastă: m-ai eliberat. (*Se duce să-şi ia cupa, ea îl opreşte.*) Ai dreptate: gata cu şampania! (*Dă la o parte cele două cupe. Cad şi se sparg.*) Să i se ducă sticlele din partea mea. (*Râde.*) Cât despre tine, n-o să-l mai vezi: îţi interzic.

JOHANNA (*împietrită*): Foarte bine. Du-mă de-aici.

WERNER: Îţi spun că m-ai eliberat. Îmi făceam tot felul de idei, vezi tu. De azi înainte, totul va merge bine.

JOHANNA: Nu şi pentru mine.

WERNER: Nu? (*O priveşte, faţa i se schimbă, umerii i se încovoaie încet.*) Chiar dacă-ţi jur că am să devin cu totul alt om şi că am să-i pun pe toţi la punct?

JOHANNA: Chiar.

WERNER (*cu bruscheţe*): Aţi făcut dragoste cu el! (*Râs scurt.*) Hai, spune, n-o să mă supăr pe tine: după cât se spune, ei de-ajuns să facă un semn, şi femeile-i cădeau la picioare. (*C priveşte cu o privire rea.*) Te-am întrebat ceva.

JOHANNA (*foarte dură*): N-am să ţi-o iert dacă mă forţezi să-l răspund.

WERNER: Nu mi-o ierta, dar răspunde.

JOHANNA: Nu.

WERNER: Nu eşti amanta lui. Bine! Dar mori de dorinţă să fii cât

mai curând.

JOHANNA (*simplu, dar cu un soi de ură*): Eşti mârşav.

WERNER (*surâzând şi răutăcios*): Sunt un Gerlach. Răspunde.

JOHANNA: Nu.

WERNER: Atunci de ce ţi-e teamă?

JOHANNA (*tot îngheţată*): înainte de tine, m-au atras moartea şi nebunia. Acolo sus, totul reîncepe. Nu mai vreau. (*Pauză.*) Cred în crabii lui mai mult decât el.

WERNER: Pentru că-l iubeşti.

JOHANNA: Pentru că sunt adevăraţi. Nebunii spun adevărul, Werner.

WERNER: Adevărul, care?

JOHANNA: Nu e decât unul: oroarea de a trăi. (*Regăsindu-şi căldura.*) Nu vreau! Nu vreau! Prefer să mă mint. Dacă mă iubeşti, scapă-mă. (*Arătând cu un gest plafonul.*) Acest acoperământ mă striveşte. Du-mă într-un oraş, unde totul aparţine tuturor, unde toată lumea minte. Unde să fie mult vânt. Vânt care vine de departe. Ne vom regăsi, Werner, ţi-o jur!

WERNER (*cu o violenţă bruscă şi sălbatică*): Să ne regăsim? Ha! Păi cum să te fi pierdut, Johanna? Dacă nu te-am avut niciodată? Lasă! Lasă! Nu aveam nevoie de atenţiile tale. M-ai înşelat în privinţa mărfii. Voiam o femeie şi n-am avut decât cadavrul ei. Atâta pagubă, dacă ai să înnebuneşti: o să rămânem aici! (*O imită.*) „Apără-mă! Scapă-mă!" Cum? Fugind? (*Se stăpâneşte. Surâs răutăcios şi rece.*) Adineaori m-am supărat. Iartă-mă. Vei face totul pentru a rămâne o soţie cinstită: ăsta-i rolul vieţii tale. Dar plăcerea va fi numai a ta. (*Pauză.*) Cum să facem ca să-i, uiţi pe fratele meu? Până unde să fugim? Trenuri, avioane, vapoare: ce de poveşti şi câtă osteneală! Ai să priveşti totul cu ochii ăştia goi: o sinistrată de lux: n-ai să fii altceva şi nici n-ai să te poţi schimba. Şi eu? Te-ai întrebat tu ce-am să gândesc eu în tot acest timp? Că m-am declarat bătut dinainte şi că am fugit fără a ridica un deget. Un laş, da, un laş; aşa mă iubeşti tu, aşa o să mă poţi consola. Ca o mamă. (*Cu forţă.*) Rămânem aici! Până când unul dintre noi trei o să crape: tu, fratele meu sau eu.

JOHANNA: Cât de mult mă urăşti!

WERNER: O să te iubesc, după ce te voi fi cucerit. Şi-am să mă lupt, fii liniştită. (*Râde.*) Voi câştiga: voi femeile, nu iubiţi decât forţa. Şi forţa, o am eu.

O ia de talie şi o îmbrăţişează brutal. Ea-l loveşte cu pumnii strânşi, se desprinde şi începe să râdă.

JOHANNA (*râzând în hohote*): Oh! Werner, ce zici, o fi muşcând?

WERNER: Cine? Frantz?

JOHANNA: Soldăţoiul cu care vrei tu să semeni. (*Pauză.*) Dacă rămânem, o să mă duc la fratele tău în fiecare zi.

WERNER: Aşa şi vreau. Dar o să-ţi petreci toate nopţile în patul meu. (*Râde.*) Comparaţiile vor veni de la sine.

JOHANNA (*încet şi tristă*): Bietul Werner! (*Se duce spre uşă.*)

WERNER (*brusc, dezarmat*): Unde te duci?

JOHANNA (*cu un râs răutăcios*): Mă duc să compar.

Deschide uşa şi iese fără ca el să facă vreun gest pentru a o reţine.

Cortina

Actul al patrulea

Camera lui Frantz. Acelaşi decor din actul II. Dar toate pancartele au dispărut. Nu mai sunt scoici pe podea. Pe masă o lampă de birou. A rămas numai portretul lui Hitler.

Scena I

FRANTZ (*singur*): Locuitori tăinuiţi din tavane, atenţiune!

Locuitori tăinuiţi din tavane, atenţiune! (*Tăcere. Cu faţa spre plafon.*) Eh! (*Printre dinţi.*) Nu-i simt. (*Tare.*) Camarazi!

Camarazi! Vă vorbeşte Germania. Germania martiră!

(*Pauză. Descurajat.*) Publicul ăsta a îngheţat. (*Se ridică şi umblă.*) Impresie curioasă, dar de neverificat: în seara asta

Istoria se va opri în loc. Explozia planetei este în program, savanţii au degetul pe buton, adio! (*Pauză.*) Mi-ar fi plăcut, cu toate astea, să ştiu ce ar fi devenit speţa umană în cazul în care ar fi supravieţuit. (*Agasat, aproape violent.*) Fac pe măscăriciul pentru a le fi pe plac şi nici măcar nu mă ascultă.

(*Cu căldură.*) Dragi ascultători, vă implor, dacă nu mai vreţi să-mi daţi ascultare, dacă martorii mincinoşi v-au înşelat…

(*Brusc.*) Aşteptaţi! (*Se caută în buzunare.*) Uite vinovatul!

(*Scoate un ceasbrăţară; îl ţine de curea, cu dezgust.*) Mi s-a făcut cadou acest animal şi am comis greşeala să-l primesc.

(*îl priveşte.*) Cincisprezece minute! Are cincisprezece minute întârziere! Inadmisibil. Am să-l fac ţăndări. (*îl pune la mină.*) Cincisprezece minute. Şaisprezece acum.

(*Izbucneşte.*) Cum să-mi păstrez răbdarea mea seculară dacă

sunt agasat prin înţepături de ace? Totul se va sfârşi foarte prost. (*Pauză*.) N-am să deschid; e simplu; am s-o las două ore întregi pe culoar.

Se *aud trei lovituri*. *Se grăbeşte să deschidă*.

Scena II

FRANTZ.

JOHANNA

FRANTZ (*dându-se înapoi ca s-o lase pe Johanna să intre*): Şaptesprezece minute.

Arată cu degetul ceasul.

JOHANNA: Cum?

FRANTZ (*cu vocea celui care dă ora exactă la radio*): Patru ore, şaptesprezece minute, treizeci de secunde. Mi-ai adus fotografia fratelui meu? (*Pauză*.) Ei bine?

JOHANNA (*în silă*): Da.

FRANTZ: Arată-mi-o.

JOHANNA (*acelaşi joc*): Ce vrei să faci cu ea?

FRANTZ (*cu râs insolent*): Ce se poate face cu o fotografie?

JOHANNA (*după o clipă de ezitare*): Iat-o.

FRANTZ (*privind-o*): Ei bine, nu l-aş fi recunoscut. Da, e un atlet! Felicitări! (*Pune fotografia în buzunar*.) Şi cum stăm cu orfanii noştri?

JOHANNA (*dezorientată*): Care orfani?

FRANTZ: Ei, asta-i! Cei din Düsseldorf.

JOHANNA: Ei bine… (*Brusc*.) Au murit.

FRANTZ (*Cu privirea la plafon*.): Crabi, erau şapte sute. Şapte sute de bieţi micuţi, fără adăpost, fără rost pe lume… (*Se opreşte*.) Draga mea prietenă, puţin îmi pasă de aceşti orfani.

Să-i înmormânteze cât de repede! Călătorie sprâncenată.

(*Pauză*.) Şi iată. Iată ce am devenit din vina ta: un râu german.

JOHANNA: Din vina mea?

FRANTZ: Trebuia să fi ştiut că va strica totul. Pentru a alunga timpul din această cameră, mi-au trebuit cinci ani; pentru a-l pune la loc, ţie nu ţi-a trebuit decât o clipă. (*Arată ceasul*.) Acest animal blând, care toarce în jurul mâinii mele şi pe care-l vâr în buzunar când o aud pe Leni bătând, este Timpul universal. Timpul automatului de la radio, al indicatoarelor şi observatoarelor. Dar eu, ce să fac cu el? Sunt eu universal? (*Privind ceasul*.) Găsesc acest cadou suspect.

JOHANNA: Ei bine; dă-mi-l înapoi.

FRANTZ: Nici gând! D păstrez. Mă-ntreb numai de ce mi l-ai dat.

JOHANNA: Dacă tot trăiesc, cel puţin să trăieşti şi dumneata!

FRANTZ: Ce înseamnă să trăiesc? Să te-aştept? Nu mai aşteptam nimic înainte de o mie de ani. Lampa asta nu se stinge; Leni vine când vrea; dormeam la-ntâmplare, când somnul se atingea de mine: într-un cuvânt, nu ştiam niciodată ora. (*Cu necaz*.) Acum, e hora zilelor şi-a nopţilor. (*Priveşte ceasul*.) Patru şi douăzeci şi cinci. Umbra se lungeşte, ziua se duce: detest după-amiezile. Când vei pleca, va fi noapte: aici, în plină lumină. Şi-o să-mi fie frică. (*Brusc*.) Când o să-i înmormânteze pe bieţii micuţi?

JOHANNA: Luni, cred.

FRANTZ: Va trebui un catafalc sub cerul liber, în ruinele bisericii. Şapte sute de sicrie mici, privegheate de o mulţime de zdrenţe! (*O priveşte*.) Nu te-ai fardat?

JOHANNA: Precum vezi.

FRANTZ: Ai uitat?

JOHANNA: Nu. Nu credeam să vin.

FRANTZ (*violent*): De ce?

JOHANNA: E ziua lui Werner. (*Pauză*.) Ei bine, da: e sâmbătă.

FRANTZ: De ce are el nevoie de-o zi, are toate nopţile. Sâmbătă? Ah, dă: săptămâna engleză. (*Pauză*.) Şi duminica de asemeni. Bineînţeles.

JOHANNA: Bineînţeles.

FRANTZ: După câte-nţeleg, azi ar fi sâmbătă. Ah, doamnă, ceasul nu spune asta; trebuie să-mi oferi o agendă. (*Un rânjet uşor, pe urmă brusc*.) Două zile fără dumneata. Imposibil.

JOHANNA: Socoteşti că am să-mi lipsesc bărbatul de singurele momente pe care le putem petrece împreună?

FRANTZ: De ce nu? (*Ea râde fără să-i răspundă*.) Are drepturi asupra dumitale? Regret, dar am şi eu.

JOHANNA (*cu un fel de violenţă*): Dumneata? Niciunul. Nici cel mai mic!

FRANTZ: Eu am venit la dumneata? (*Strigând*.) Când o să-nţelegi că aceste aşteptări meschine mă distrag de la îndatoririle mele? Crabii sunt nedumeriţi, nu mai au încredere în mine:

martorii mincinoşi triumfă. (*Ca o insultă*.) Dalila!

JOHANNA (*izbucneşte într-un râs răutăcios*): Pfiu! (*Vine spre el şi-l priveşte cu insolenţă*.) Şi dumneata eşti Samson?

(*Râzând şi mai tare.*) Samson! Samson! (*încetând să râdă.*)

Mi-l închipuiam altfel.

FRANTZ (*formidabil*): Eu sunt. Port pe umerii mei secolele; dacă mă-ndrept, se vor prăbuşi. (*Pauză. Voce naturală, ironie amară.*) De altfel, era un biet amărât, sunt sigur de asta.

(*Umblă prin cameră.*) Ce dependenţă! (*Pauză. Se aşază.*)

Doamnă, mă deranjezi.

Pauză.

JOHANNA: N-o să te mai deranjez.

FRANTZ: Ce-ai făcut?

JOHANNA: I-am spus totul lui Werner.

FRANTZ: Ei, aş! Pentru ce?

JOHANNA (*amar*): Mă-ntreb şi eu.

FRANTZ: Şi nu s-a supărat?

JOHANNA: Ba s-a supărat foc.

FRANTZ (*neliniştit, nervos*): Ne părăseşte? Te ia cu el?

JOHANNA: Rămâne aici.

FRANTZ (*înseninat*): Atunci toate-s bune. (*îşi freacă mâinile.*) Totul merge foarte bine.

JOHANNA (*cu ironie amară*): Iar dumneata nu mă slăbeşti o clipă din ochi! Dar ce ai de văzut? (*Se apropie de el, îi ia capul în mâini şi-l obligă s-o privească.*) Priveşte-mă. Da.

Aşa. Şi acum, îndrăzneşte să mai spui că totul merge foarte bine.

FRANTZ (*o priveşte şi se degajează*): Văd, da, văd! Regreţi

Hamburgul. Viaţa uşoară. Admiraţia bărbaţilor şi dorinţele lor. (*Ridicând din umeri.*) Asta te priveşte.

JOHANNA (*tristă şi dură*): Samson nu era decât un biet om.

FRANTZ: Da. Da. Da. Un biet om.

Începe să umble într-o parte.

JOHANNA: Ce faci?

FRANTZ (*cu o voce răguşită şi profundă*): Fac pe crabul. (*Mirat de ceea ce a spus.*) Cum? Ce? (*Revenind spre Johanna, cu voce naturală.*) De ce sunt oare un biet om?

JOHANNA: Pentru că nu-nţelegi nimic. (*Pauză.*) o să suferim toate chinurile iadului.

FRANTZ: Cine?

JOHANNA: Werner, dumneata şi cu mine. (*O scurtă tăcere.*) Rămâne aici din gelozie.

FRANTZ (*uluit*): Ce?

JOHANNA: Din gelozie. E clar? (*Pauză*. *Ridică din umeri*.) Nici nu ştii măcar ce înseamnă asta. (*Frantz râde*.) o să mă trimită la dumneata în fiecare zi, chiar şi duminica. O să se martirizeze la şantiere, în marele lui birou de ministru. Şi seara, voi plăti.

FRANTZ (*sincer surprins*): îţi cer iertare, dragă prietenă. Dar pe cine e gelos? (*Frantz ridică din umeri*. *El scoate fotografia şi o priveşte*.) Pe mine? (*Pauză*.) I-ai spus… ce-am ajuns?

JOHANNA: I-am spus.

FRANTZ: Ei bine, şi-atunci?

JOHANNA: Ei bine, e gelos.

FRANTZ: Asta-i perversitate! Sunt un om bolnav, nebun poate: mă ascund. Războiul m-a nimicit, doamnă.

JOHANNA: Da, dar n-a nimicit orgoliul dumitale.

FRANTZ: Şi asta ajunge pentru a-l face gelos?

JOHANNA: Da.

FRANTZ: Spune-i că orgoliul meu e ţăndări. Spune-i că fac pe grozavul pentru a mă apăra. Iată: o să mă înjosesc până la ultima limită: spune-i lui Werner că sunt gelos.

JOHANNA: Pe el?

FRANTZ: Pe libertatea, pe muşchii lui, pe surâsul, pe nevasta lui, pe conştiinţa lui liniştită. (*Pauză*.) Ce zici? Ce balsam pentru amorul lui propriu!

JOHANNA: N-are să mă creadă.

FRANTZ: Cu atât mai rău pentru el. (*Pauză*.) Şi dumneata?

JOHANNA: Eu?

FRANTZ: Dumneata mă crezi?

JOHANNA (*nesigură şi agasată*): Nu.

FRANTZ: Doamnă, s-au comis unele indiscreţii; sunt la curent, minut cu minut, cu viaţa dumitale particulară.

JOHANNA (*ridicând din umeri*): Leni te minte.

FRANTZ: Leni nu vorbeşte niciodată de dumneata. (*Arătând ceasul*.) Flecarul ăsta: el povesteşte tot. De cum mă părăseşti; opt şi jumătate, dineu în familie, zece, fiecare se retrage, rămâi singură cu bărbatul dumitale. Unsprezece, toaletă de noapte, Werner se culcă, faci baie. Mijlocul nopţii, intri în patul lui.

JOHANNA (*tis insolent*): în patul lui. (*Pauză*.) Nu.

FRANTZ: Paturi alăturate.

JOHANNA: Da.

FRANTZ: În care faceţi dragoste?

JOHANNA (*exasperată*, *cu insolenţă*): Când într-unul, când în celălalt.

FRANTZ (*mormăind*): Hm! (*Priveşte fotografia*.) Optzeci de kilograme! Cred că te striveşte, atletul! îţi place?

JOHANNA: Dacă l-am ales, asta înseamnă că prefer atleţii slăbănogilor.

FRANTZ (*priveşte fotografia*, *mormăind*, *pe urmă o pune în buzunar*): N-am închis ochii de şaizeci de ore.

JOHANNA: De ce?

FRANTZ: N-ai să te culci cu el cât dorm eu!

JOHANNA (*râs sec*): Ei bine, în cazul ăsta, poţi să nu mai dormi deloc.

FRANTZ: Asta-i şi intenţia mea. În noaptea asta, când te va lua în braţe, să ştii că eu veghez.

JOHANNA (*violent*): Regret, dar o să te scutesc de aceste murdare plăceri de sihastru. La noapte, poţi să dormi: Werner n-o să se atingă de mine.

FRANTZ (*dezamăgit*): Cum aşa?

JOHANNA: Pari dezamăgit?

FRANTZ: Nu.

JOHANNA: N-o să mă atingă atâta timp cât vom sta aici din vina lui. (*Pauză*.) Ştii ce-şi închipuie? Că m-ai sedus! (*Insultătoare*.) Dumneata! (*Pauză*.) Ce bine semănaţi amândoi.

FRANTZ (*arătând poza*): Nu.

JOHANNA: Ba da. Doi Gerlachi, doi abstracţi, doi fraţi vizionari. Ce sunt eu? Nimic: un instrument de supliciu. Fiecare dintre ei caută pe trupul meu mângâierile celuilalt. (*Se apropie de Frantz*.) Priveşte trupul ăsta. (*îi ia mâna şi-l obligă s-o pună pe umărul ei*.) Altă dată, când trăiam printre bărbaţi, n-aveam nevoie de descântece pentru a-l dori. (*Se îndepărtează şi-l respinge*. *Pauză*. *Brusc*.) Tata vrea să-ţi vorbească.

FRANTZ (*neutru*): Ah!

JOHANNA: Dacă-l primeşti, îl va dezlega pe Werner de jurământul dat.

FRANTZ (*calm şi neutru*): Şi pe urmă? Ai să pleci?

JOHANNA: Asta nu mai depinde decât de Werner.

FRANTZ (*acelaşi joc*): Doreşti această întâlnire?

JOHANNA: Da.

FRANTZ (*acelaşi joc*): Trebuie să renunţ să te mai văd?

JOHANNA: Bineînţeles.

FRANTZ (*acelaşi joc*): Ce-am să mă fac?

JOHANNA: O să te întorci la Eternitatea dumitale.

FRANTZ: Bine. (*Pauză.*) Du-te şi spune-i tatii…

JOHANNA (*brusc*): Nu!

FRANTZ: Cum?

JOHANNA (*cu o căldură violentă*): Nu! N-o să-i spun nimic.

FRANTZ (*nepăsător, simţind că a câştigat*): Trebuie să-i dau răspunsul meu.

JOHANNA (*acelaşi joc*): Inutil: n-o să-l transmit.

FRANTZ: Pentru ce mi-ai transmis rugămintea lui?

JOHANNA: Fără voia mea.

FRANTZ: Fără voia dumitale?

JOHANNA (*râde scurt, privire încărcată încă de ură*):
Închipuieşte-ţi că-mi venea să te omor.

FRANTZ (*foarte amabil*): Oh! De mult timp?

JOHANNA: De cinci minute.

FRANTZ: Şi ţi-a trecut?

JOHANNA (*surâzând şi calmă*): Nu mai doresc decât să-ţi zgârii obrajii. (*îi zgârie obrajii cu ambele mâini. El o lasă.*) Aşa.

Ea lasă. să-i cadă mâinile şi se îndepărtează.

FRANTZ (*tot amabil*): Cinci minute! Ce noroc pe dumneata: la mine, dorinţa de-a te omorî ţine toată noaptea.

Tăcere. Ea se aşază pe pat şi priveşte în gol.

JOHANNA (*ei însăşi*): N-o să mai plec.

FRANTZ (*care o pândeşte*): Niciodată?

JOHANNA (*fără să-l privească*): Niciodată.

Are un râs rătăcit, deschide amândouă mâinile, ca şi cum ar lăsa să-i scape un obiect şi-şi priveşte picioarele. Frantz o observă şi-şi schimbă atitudinea; redevine maniac şi grav ca în actul II.

FRANTZ: Rămâi cu mine atunci. Definitiv.

JOHANNA: În camera asta?

FRANTZ: Da.

JOHANNA: Fără să mai ies niciodată de aici? (*Frantz aprobă.*)
Sechestrare?

FRANTZ: Întocmai. (*Vorbeşte mergând. Johanna îl urmăreşte cu*

privirea. *Pe măsură ce vorbeşte*, *ea îşi revine şi se înăspreşte*; *înţelege că Frantz nu caută decât să-şi protejeze delirul*.) Am trăit doisprezece ani pe un acoperiş de gheaţă deasupra vârfurilor celor mai înalte; am azvârlit în noapte furnicarul de sticloanţe.

JOHANNA (*deja neîncrezătoare*): Care sticloanţe?

FRANTZ: Lumea, scumpă doamnă. Lumea în care trăieşti. (*Pauză*.) Toată marfa asta proastă de nedreptăţi reînvie. Prin dumneata: când mă părăseşti, mă-nconjoară, pentru că dumneata eşti înăuntru. Mă striveşti la picioarele Elveţiei saxone şi aiurez într-un pavilion de vânătoare la cinci metri deasupra mării. Apa renaşte în baie în jurul cărnii dumitale. În prezent, Elba curge şi iarba creşte. Femeia e o trădătoare, doamnă.

JOHANNA (*sobră şi însprită*): Dacă trădez pe cineva, să ştii că nu dumneata eşti acela.

FRANTZ: Pe mine! *Şi* pe mine, agent dublu ce eşti! Douăzeci de ore din douăzeci şi patru, vezi, simţi, gândeşti jos, sub tălpile mele, cu toţi ceilalţi; mă supui legilor vulgarului. (*Pauză*.) Dacă te ţin sub cheie, e linişte absolută; lumea se va reîntoarce în abisuri, nu vei fi decât ceea ce eşti: (*arătând-o*) Asta! Crabii îmi vor reda încrederea lor şi eu voi sta de vorbă cu ei.

JOHANNA (*ironică*): O să stai de vorbă şi cu mine câteodată?

FRANTZ (*arătând plafonul*): O să le vorbim împreună. (*Johanna izbucneşte în râs*. *O priveşte dezorientat*.) Refuzi?

JOHANNA: Ce să refuz? îmi povesteşti un coşmar: ascult. Asta-i totul.

FRANTZ: N-o să-l părăseşti pe Werner?

JOHANNA: Ţi-am spus că nu.

FRANTZ: Atunci părăseşte-mă pe mine. Iată fotografia bărbatului dumitale. (T-o *dă*, *ea o ia*.) Cât despre ceas, va intra în Eternitate la patru fix. (*Desface brăţara şi priveşte cadranul*.) Hop! (*îl aruncă jos*.) De aici înainte va fi patru şi jumătate la orice oră. În amintirea dumitale, doamnă. Adio! (*Se duce la uşă*, *trage zăvorul*, *ridică bara*. *Lungă tăcere*. *Se înclină şi-i arată uşa*. *Ea se îndreaptă către ieşire*, *fără grabă*, *trage zăvorul*, *lasă bara*. *Pe urmă revine spre el*, *calmă şi fără su cu o reală autoritate*.) Bine! (*Pauză*.) Ce-o să faci?

JOHANNA: Ceea ce fac de luni: naveta. (*Gest*.)

FRANTZ: Şi dacă n-am să-ţi deschid?

JOHANNA (*liniştită*): *O* să deschizi.

Frantz se apleacă, ia ceasul şi-l duce la ureche. Figura şi vo i se schimbă: vorbeşte cu un fel de căldură. Începând de la această replică, o adevărată complicitate se stabileşte între ei pentru moment.

FRANTZ: Avem noroc! Merge. (*Priveşte cadranul.*) Patru şi treizeci şi unu. Eternitatea plus un minut. Învârtiţi-vă, învârtiţi-vă, acelor: trebuie să trăim. (*Johannei.*) Cum?

JOHANNA: Nu ştiu.

FRANTZ: O să fim trei nebuni furioşi.

JOHANNA: Patru.

FRANTZ: Patru?

JOHANNA: Dacă refuzi să-l primeşti, tata îi spune lui Leni tot.

FRANTZ: E în stare.

JOHANNA: Ce-o să se-ntâmple?

FRANTZ: Lui Leni nu-i plac complicaţiile.

JOHANNA: Şi-atunci?

FRANTZ: Va simplifica.

JOHANNA (*luând în mână revolverul care se găseşte pe masa lui Frantz*): Cu ăsta?

FRANTZ: Cu ăsta sau altfel.

JOHANNA: În astfel de cazuri, femeile trag în femei.

FRANTZ: Leni nu-i decât pe jumătate femeie.

JOHANNA: Ţi-ar părea rău să mori?

FRANTZ: Sincer, da. (*Gest spre plafon.*) N-am găsit cuvintele pe care să le poată ei înţelege. Dar dumitale?

JOHANNA: N-aş vrea ca Werner să rămână singur.

FRANTZ (*râde, ca un fel de concluzie*): Nu putem nici să murim, nici să trăim.

JOHANNA (*acelaşi joc*): Nici să ne vedem, nici să ne părăsim.

FRANTZ: Suntem al dracului de încolţiţi. (*Se aşază.*)

JOHANNA: Da, al dracului…

Ea se aşază pe pat. Tăcere. Frantz se întoarce cu spatele la Johanna şi freacă două scoici una de alta.

FRANTZ (*cu spatele la Johanna*): Trebuie să fie o ieşire.

JOHANNA: Nu e niciuna.

FRANTZ (*cu forţă*): Trebuie să fie una! (*Freacă scoicile cu violenţă maniacă şi disperată*) Ei, ce?

JOHANNA: Lasă odată scoicile. Mă scot din sărite.

FRANTZ: Taci! (*Aruncă scoicile în portretul lui Hitler.*) Uite ce

efort fac. (*Se întoarce pe jumătate spre ea şi-i arată mâinile, tremurătoare.*) Ştii ce mă-nspăimântă?

JOHANNA: Ieşirea? (*Semn afirmativ din partea lui Frantz, crispat.*) Ce este?

FRANTZ: Încet. (*Se ridică şi umblă agitat.*) Nu mă grăbi. Toate căile sunt barate, chiar şi aceea a celui mai mic rău. Rămâne o cale mereu liberă, pentru că este impracticabilă: al celui mai mare rău. O s-o luăm pe asta.

JOHANNA (*într-un ţipăt*): Nu!

FRANTZ: Iată, asta înseamnă că ştii care-i ieşirea.

JOHANNA (cu pasiune): Am fost fericiţi.

FRANTZ: Fericiţi în Infern?

JOHANNA (*repede, cu pasiune*): Fericiţi în Mern, da. Fără voia ta, fără voia mea. Te rog, te implor, să rămânem ceea ce suntem. Să aşteptăm fără un cuvânt, fără un gest. (*îl ia de braţ.*) Să nu schimbăm nimic.

FRANTZ: Ceilalţi se schimbă, Johanna, ceilalţi or să ne schimbe. (*Pauză.*) Crezi că Leni o să ne lase să trăim?

JOHANNA (*cu violenţă*): De Leni mă ocup eu. Dacă trebuie tras, voi trage prima.

FRANTZ: S-o dăm pe Leni la o parte. Iată-ne singuri şi faţi-n faţă. Ce-o să se-ntâmple?

JOHANNA (*cu aceeaşi pasiune*): Nimic n-o să se-ntâmple.

Nimic n-o să se schimbe. O să fim…

FRANTZ: Ba o să se-ntâmple, o să mă distrugi.

JOHANNA (*acelaşi joc*): Niciodată!

FRANTZ: O să mă distrugi încet, precis, prin simpla dumitale prezenţă. Nebunia mea începe să se şi clatine; înţelegi, Johanna, era refugiul meu; ce-o să devină când o să văd lumina zilei?

JOHANNA (*acelaşi joc*): O să te însănătoşeşti.

FRANTZ (*izbucnire scurtă*): Ha! (*Pauză. Râs aspru.*) o să fiu un om lipsit de vlagă.

JOHANNA: N-o să-ţi fac niciodată rău; nici nu mă gândesc să te vindec; nebunia ta e colivia mea. Mă-nvârt în ea, de colo-colo.

FRANTZ (*cu o tandreţe amară şi tristă*): Te-nvârţi, veveriţă mică? Veveriţele au dinţi buni; ai să rozi zăbrelele.

JOHANNA: Nu-i adevărat! Nici nu mă gândesc la asta. Mă plec în faţa tuturor capriciilor dumitale.

FRANTZ: Asta da. Dar se vede prea tare. Minciunile dumitale sunt mărturisiri.

JOHANNA (*crispată*): Nu te mint niciodată!

FRANTZ: Nu faci decât asta. Generos. Plină de convingere. Ca un mic şi brav soldat. Numai că minţi foarte prost. Pentru a minţi foarte bine, vezi dumneata, trebuie să fii tu însuţi o minciună; e cazul meu. Dumneata, dumneata eşti adevărată. Când te privesc ştiu că adevărul există şi că nu-i din lumea mea. (*Râzând*.) Dacă există orfani la Düsseldorf, pariez că sunt graşi ca nişte prepeliţe.

JOHANNA (*cu o voce mecanică şi îmbufnată*): Au murit, Germania e moartă!

FRANTZ (*brutal*): Taci! (*Pauză*.) Ei bine! Cunoşti acum drumul spre culmile răului? îmi deschizi ochii pentru că încerci să mi-i închizi. Şi eu, care de fiecare dată îţi dau pe faţă minciunile, devin complicele dumitale pentru că… pentru că ţin la dumneata.

JOHANNA (*care şi-a revenit puţin*): Deci fiecare face contrariul a ceea ce vrea?

FRANTZ: Exact.

JOHANNA (*cu voce răguşită*): Ei bine? Care-i ieşirea?

FRANTZ: Ca fiecare să vrea ceea ce e constrâns să facă.

JOHANNA: Trebuie să vreau să te distrug?

FRANTZ: Trebuie să ne ajutăm să vrem Adevărul.

JOHANNA (*acelaşi joc*): Niciodată n-o să vrei aşa ceva. Eşti fals până-n măduva oaselor.

FRANTZ (*sec şi distant*): Ei, draga mea, trebuia să mă apăr într-un fel. (*Pauză*. *Mai cu căldură*.) Voi renunţa pe dată la nălucirile mele, când… (*Ezită*.)

JOHANNA: Când?

FRANTZ: Când o să te iubesc mai mult decât îmi iubesc minciunile. Când o să mă iubeşti chiar ştiind adevărul despre mine.

JOHANNA (*ironică*): Ai un adevăr? Care? Acela pe care-l spui crabilor?

FRANTZ (*repezindu-se la ea*): Care crabi? Eşti nebună? Care crabi? (*Pauză*. *Se întoarce*.) Ah! da. Ei bine, da… (*Deodată*, *brusc*.) Crabii sunt oameni. (*Pauză*.) Cum, nu crezi? (*Se aşază*.) De unde oi mai fi născocit-o şi pe asta? (*Pauză*.) o ştiam… altă dată… Da, da, da. Dar am atâtea griji. (*Pauză*, *cu un ton decis*.) Oameni adevăraţi, buni şi zdraveni, la toate balcoanele secolelor. Eu, mă târam prin curte;

credeam că-i aud: „Frate, ce-o fi ăsta?” Ăsta, eram eu… (*Se ridică*. *Salută milităreşte*, *ia poziţia de drepţi*. *Cu o voce tare*.) Eu, Crabul. (*Se întoarce spre Johanna şi-i vorbeşte familiar*.) Ei bine, am spus nu: nişte oameni n-au să-mi judece ei timpul. Cine-or fi ei la urma urmei? Copiii copiilor noştri. Cine îngăduie unor mucoşi să-şi condamne bunicii? Am întors pe dos situaţia; am strigat: „Iată omul; după mine, potopul; după potop, crabii, voi!” Demascaţi, toţi! Balcoanele mişunau de artropode. (*Solemn*.) Doar ştii şi dumneata că speţa umană a pornit-o cu stângul; şi-am pus vârf ghinionului ei nemaipomenit predându-i stârvul Tribunalului Crustaceelor. (*Pauză*. *Merge într-o parte*, *încet*.) Bine. Atunci, vor fi oameni. (*Râde încet*, *cu un aer rătăcit şi merge de-a-ndărate-lea spre portretul lui Hitler*.) Oameni, ia te uită! (*Brusc*, *zbârlit*.) Johanna, nu-i mai socotesc demni pe ăştia să judece, nu le mai dau pe mână afacerea asta şi ţi-o încredinţez dumitale. Judecă-mă!

JOHANNA (*cu mai multă resemnare decât uimire*): Să te judec pe dumneata?

FRANTZ (*strigând*): Eşti surdă? (*Violenţa face loc mirării neliniştite*.) Cum asta? (*îşi revine*. *Râde sec*, *aproape îngâmfat*, *dar sinistru*.) o să mă judeci, zău aşa, o să mă judeci.

JOHANNA: Şi nu mai departe decât ieri erai martor. Martorul Omului.

FRANTZ: Ieri, a fost ieri. (*îşi trece mâna peste frunte*.) Martorul Omului… (*Râzând*.) Şi cine vrei să fie? Dar bine, Doamnă, ăsta e Omul, şi-un copil ar ghici-o. Acuzatul depune mărturie pentru el însuşi. Recunosc că e un cerc vicios. (*Cu mândrie întunecată*.) Sunt Omul, Johanna; sunt orice Om şi Omul dintotdeauna, sunt Secolul (*bruscă umilinţă bufă*) ca oricine.

JOHANNA: În acest caz, o să instruiesc procesul altuia.

FRANTZ: Al cui?

JOHANNA: Al oricui.

FRANTZ: Acuzatul promite să fie exemplar; trebuia să fiu martorul apărării, dar dacă vrei, am să mă acuz. (*Pauză*.) Bineînţeles, eşti liberă. Dar dacă o să m-abandonezi fără să mă asculţi şi din frica de a mă cunoaşte, vei fi pronunţat totuşi sentinţa, cu voia sau fără voia dumitale. Decide! (*Pauză*. *Arată plafonul*.) Le spun orice-mi trece prin cap; niciodată nu-mi răspund. Le spun şi glume, aşa, ca să facă haz; şi mă-ntreb întruna dacă fac din ele capete de acuzare împotriva mea. O piramidă de tăcere deasupra capului meu, un mileniu care tace; asta

mă omoară. Şi dacă nici nu le pasă de mine? Dacă m-au uitat? Ce-o să mă fac eu, fără tribunal? Ce dispreţ! „Poţi să faci ce vrei, puţin ne pasă!" Atunci? Ce sunt eu – o nimica toată? O viaţă care e pedepsită, o-nghite pământul. Aşa era în Vechiul Testament. Iată-l pe cel Nou. Vei fi viitorul şi prezentul, lumea şi eu însumi; în afară de dumneata, nimic; o să mă faci să uit secolele, o să trăiesc. O

să m-asculţi, o să-ţi surprind privirile, o să te-aud răspunzându-mi. Într-o zi, poate, după ani şi ani, îmi vei recunoaşte nevinovăţia şi atunci am s-o ştiu şi eu. Ce sărbătoare grandioasă: vei fi totul pentru mine şi totul o să m-achite. (*Pauză*.) Johanna! E posibil?

Pauză.

JOHANNA: Da.

FRANTZ: Mai pot fi iubit?

JOHANNA (*surâs trist, dar cu profundă sinceritate*): Din păcate.

Frantz se ridică. Are aerul eliberat, aproape fericit. Se duce spre Johanna şi o ia în braţe.

FRANTZ: N-o să mai fiu niciodată singur… (*Vrea s-o îmbrăţişeze, pe urmă o îndepărtează brusc şi-şi reia aerul maniac şi dur. Johanna îl priveşte, înţelege că a reintrat în singurătatea lui şi se înăspreşte la rândul ei. Cu o ironie răutăcioasă, dar care nu se referă decât la el.*) îţi cer iertare, Johanna; e puţin prea devreme pentru a corupe judecătorul pe care mi l-am ales.

JOHANNA: Nu sunt judecătorul dumitale. Pe cei pe care-i iubeşti nu-i judeci.

FRANTZ: Şi dacă nu m-ai mai iubi? N-ar fi tot judecată? Judecata din urmă?

JOHANNA: Cum aş putea?

FRANTZ: Ştiind cine sunt.

JOHANNA: Dar o ştiu.

FRANTZ (*frecându-şi mâinile, cu un aer încântat*): Oh! Nu. Deloc! Deloc! (*Pauză. Are aerul complet nebun.*) Va veni o zi, la fel ca toate celelalte, voi vorbi de mine, dumneata o să m-asculţi şi, deodată, dragostea se va nărui! O să mă priveşti cu groază şi o să simt cum redevin… (*Se aşază în patru labe şi merge într-o parte*) …crab!

JOHANNA (*privindu-l cu oroare*): Opreşte-te.

FRANTZ (*în patru labe*): O să mă priveşti cu ochii ăştia. Exact ăştia! (*Se ridică repede.*) Condamnat, nu? Condamnat fără drept de apel! (*Cu voce schimbată, ceremonioasă şi optimistă.*) Bineînţeles, se

prea poate să fiu şi achitat.

JOHANNA (*dispreţuitoare şi încordată*): Nu sunt sigură că ai dori acest lucru.

FRANTZ: Doamnă, doresc să termin: într-un fel sau altul.

Pauză.

JOHANNA: Ai câştigat, bravo! Dacă plec, te condamn; dacă rămân, aşterni neîncrederea între noi; a şi-nceput să strălucească în ochii dumitale. Ei bine, să urmăm programul: să ne îngrijim de decăderea noastră comună, să ne-njosim cu mare grijă unul prin celălalt; o să facem din dragostea noastră un instrument de tortură; şi-o să bem, nu-i aşa? O să-ncepi din nou cu şampania; eu preferam whisky; şi-o s-aduc. Fiecare cu sticla lui, faţă-n faţă şi singuri. (*Cu un surâs răutăcios.*) Ştii ce-o să fim, martor al Omului? O pereche ca toate perechile. (*îşi toarnă şampanie în cupă*. *Se ridică.*) Beau pentru noi. (*Bea dintr-o înghiţitură şi azvârle cupa în portretul lui Hitler*. *Cupa se sparge lovind portretul*. *Johanna se duce să ia un fotoliu din grămada de mobile stricate*, *îl îndreaptă şi se aşază*.) Ei?

FRANTZ (*dezorientat*): Johanna… Oare…

JOHANNA: Eu te întreb acum. Ei? Ce ai de spus?

FRANTZ: Nu m-ai înţeles. Dacă n-am fi decât noi doi, îţi jur…

JOHANNA: Mai e cineva în afară de noi?

FRANTZ (*penibil*): Leni, sora mea. Dacă mă hotărăsc să vorbesc, o fac ca să scăpăm de ea. O să spun… ceea ce este de spus, fără să mă cruţ, dar în felul meu, puţin câte puţin; asta va dura luni, ani. N-are importanţă! Nu-ţi cer decât încrederea dumitale şi dumneata o să ai încrederea mea, dacă-mi promiţi că n-o să mă crezi decât pe mine.

JOHANNA (*îl priveşte lung*; *apoi mai încet*): Bine. N-o să te cred decât pe dumneata.

FRANTZ (*cu o oarecare solemnitate*, *dar sincer*): Cât timp vei respecta această promisiune, Leni va fi fără putere asupra noastră. (*Se duce să se aşeze.*) Mi-a fost frică. Erai în braţele mele, te doream, eram gata să trăiesc… şi, deodată, am văzut-o pe sora mea şi mi-am spus: ne va zdrobi. (*Scoate o batistă din buzunar şi-şi tamponează fruntea.*) Uf!(*Cu o voce blinda.*) E vară, nu-i aşa? Trebuie să fie cald. (*Pauză*. *Privire în gol.*) Ştii c-a făcut din mine o maşină destul de formidabilă?

JOHANNA: Tata?

FRANTZ (*acelaşi joc*): Da. O maşină de comandat. (*Râde*, *încet*. *Pauză.*) încă o vară! Şi maşina încă merge. În gol, ca-ntotdeauna. (*Se*

ridică.) o să-ţi povestesc viaţa mea; dar nu te aştepta la cine ştie ce nelegiuiri. Oh! nu: nici măcar atât. Ştii ce-mi reproşez: faptul că n-am făcut nimic. (*Se întunecă încet*.) Nimic! Nimic! Niciodată!

Scena III

FRANTZ.

JOHANNA, O FEMEIE

O VOCE DE FEMEIE (*încet*): Soldat!

JOHANNA (*fără a auzi femeia*): Ai fost în război.

FRANTZ: Nici vorbă!

Începe să se facă întuneric.

VOCEA DE FEMEIE (*mai tare*): Soldat!

FRANTZ (*în picioare, în faţa scenei, în mod vizibil singur. Johanna, stândân fotoliu, a intrat în umbră*): Războiul nu-l faci tu; el te face pe tine. Cât timp ne băteam, mă distram de minune: eram un civil în uniformă. Într-o noapte, am devenit soldat pentru totdeauna. (*Ia din spatele lui, de pe masă, o şapcă de ofiţer şi şi-o pune pe cap cu un gest brusc*.) Un biet nenorocit de învins, un incapabil. Mă-ntorceam din Rusia, străbăteam Germania ascunzându-mă, am intrat într-un sat în ruine.

FEMEIA (*totinvizibil, mai tare*): Soldat!

FRANTZ: Ce-i? (*Se întoarce brusc. În mâna stângă ţine o lanternă; cu mâna dreaptă scoate revolverul din toc, gata să tragă; lanterna* nu-i *aprinsă*.) Cine mă strigă?

FEMEIA: Caută!

FRANTZ: Câţi sunteţi?

FEMEIA: În dreptul tău, nimeni. Dar jos, sunt eu. (*Frantz aprinde lanterna brusc, îndreptând-o spre pământ. O femeie neagră stă lipită de perete, pe jumătate culcată pe parchet*.) Stinge-o, mă orbeşte. (*Frantz stinge. Rămâne o lumină difuză care-i învăluie şi care-i face vizibili*.) Ha! Ha! Trage odată! Sfârşeşte-ţi războiul omorând o nemţoaică!

Frantz îşi dă seama că, fără să observe, a îndreptat revolverul asupra femeii. Pune revolverul cu groază la loc în buzunar.

FRANTZ: Ce faci acolo?

FEMEIA: Precum vezi: sunt la zid. (*Cu mândrie*.) E zidul meu. Cel mai solid din sat. Singurul care a rămas în picioare.

FRANTZ: Vino cu mine.

FEMEIA: Aprinde-ţi lanterna. (*El aprinde, fascicolul luminează pământul. Face să iasă din umbră o cuvertură care înfăşoară femeia din*

cap până-n picioare.) Priveşte! (*Ridică puţin cuvertura*. *Frantz îndreaptă lanterna spre ceea ce îi arată ea*; *publicul nu vede nimic*. *Pe urmă*, *cu un mormăit brusc*, *el stinge lanterna*.) Ei da: erau picioarele mele.

FRANTZ: Ce pot să fac pentru tine?

FEMEIA: Să te aşezi o clipă. (*Se aşază lângă ea*.) Am pus la zid un soldat de-ai noştri! (*Pauză*.) Nu mai doream nimic altceva. (*Pauză*.) Speram să fie fratele meu. O să te folosesc pe tine. I-aş fi spus: „Priveşte! (*Arătând ruinele oraşului*.) E opera ta!"

FRANTZ: Opera lui?

FEMEIA (*direct lui Frantz*): Şi a ta, băiatule!

FRANTZ: Pentru ce?

FEMEIA (*ca o evidenţă*): Fiindcă te-ai lăsat bătut.

FRANTZ: Nu spune prostii. (*Se ridică brusc*, *cu faţa spre femeie*. *Privirea i se opreşte pe un afiş*, *până atunci invizibil*, *şi pe care un proiector îl luminează brusc*. *E lipit pe perete la un metru şaptezeci şi cinci de la pământ*, *în dreapta femeii*: „*Vinovaţii sunteţi voi*!") Iar, îl pun deci peste tot!

Se duce să-l rupă.

FEMEIA (*cu capul răsturnat pe spate*, *privindu-l*): Lasă-l! îţi spun să-l laşi, e zidul *meu*\ (*Frantz se îndepărtează*.) Vinovaţii sunteţi voi! (*Citeşte şi-l arată pe el*.) Tu, fratele meu, voi toţi!

FRANTZ: Eşti de acord cu ei?

FEMEIA: Ca noaptea cu ziua. Ei povestesc Bunului Dumnezeu că noi suntem canibali şi Bunul Dumnezeu îi ascultă pentru că au câştigat. Dar n-o să-mi scoată din cap ideea că adevăratul canibal e învingătorul. Mărturiseşte-o, soldatule, tu nu voiai să mănânci oameni.

FRANTZ (*cu oboseală*): O! Câţi am distrus! Distrus! Sate şi oraşe! Capitale!

FEMEIA: Dacă v-au bătut, asta înseamnă că ei au distrus mai multe decât voi. (*Frantz ridică din umeri*.) Tu ai mâncat carne de om?

FRANTZ: Dar fratele tău? A mâncat?

FEMEIA: Sigur că nu; era binecrescut. Ca şi tine.

FRANTZ (*după o tăcere*): Ai auzit de lagăre?

FEMEIA: De care?

FRANTZ: Ştii bine de care: lagărele de exterminare.

FEMEIA: Da, am auzit.

FRANTZ: Dacă ţi s-ar spune că fratele tău, când a murit, era

paznic într-unul din lagărele astea, ai fi mândră?

FEMEIA (*sălbatică*): Da. Ascultă-mă bine, băiatule, dacă fratele meu ar avea mii de morţi pe conştiinţă, dacă printre aceşti morţi ar fi fost femei la fel ca mine, copii la fel cu cei care putrezesc sub pietrele astea, aş fi mândră de el; aş şti că e în Paradis şi că are dreptul să-şi spună: „Am făcut şi eu ce-am putut!" Dar îl cunosc, ţinea mai puţin la noi decât la onoarea lui, mai puţin decât la virtutea lui! Şi iată la ce-am ajuns! (*Gest circular*. *Cu violenţă*.) Trebuia Teroarea – ca să devastaţi tot!

FRANTZ: Am făcut-o şi pe asta.

FEMEIA: N-are să fie niciodată de ajuns! Nu-s destule lagăre! Nu-s destui călăi! Ne-ai trădat dând ceea ce nu-ţi aparţinea; de fiecare dată, când cruţai viaţa unui duşman, chiar de era copil în leagăn, luai viaţa unuia dintr-ai noştri; ai vrut să lupţi fără ură şi m-ai infectat cu ura care-mi roade sufletul. Unde-i virtutea ta, soldat prost? Soldat al înfrângerii, unde e onoarea ta? Vinovatul eşti tu! Dumnezeu n-o să te judece după faptele tale, ci după cele pe care n-ai îndrăznit să le faci: după crimeje pe care trebuia să le comiţi şi pe care nu le-ai comis! (*Se face întuneric cu încetul*. *Doar afişul a rămas vizibil*. *Vocea repetă îndepărtându-se*.) Vinovatul eşti tu! Eşti tu!

Afişul se stinge.

Scena IV

FRANTZ.

JOHANNA

VOCEA LUI

FRANTZ (*în noapte*): Johanna!

Lumină. *Frantz e în picioare*, *cu capul descoperit*, *Ungă masă*. *Johanna stă în fotoliu*. *Femeia a dispărut*.

JOHANNA (*tresărind*): Ei bine?

Frantz o priveşte mult timp, *ducându-se spre ea*.

FRANTZ: Johanna!

O priveşte, *încercând să-şi alunge amintirile*.

JOHANNA (*dând înapoi cu oarecare rigiditate*): Ce s-a-ntâmplat cu ea?

FRANTZ: Cu femeia? Depinde.

JOHANNA (*surprinsă*): De ce?

FRANTZ: De visurile mele.

JOHANNA: Nu era o amintire?

FRANTZ: Este şi un vis. Câteodată o iau cu mine, câteodată o părăsesc şi câteodată… Până la urmă însă crapă, e un coşmar.

(*Cu privirea fixă, pentru el însuşi.*) Mă-ntreb dacă n-am omorât-o cumva.

JOHANNA (*fără surpriză, dar cu teamă şi dezgust*): Ha!

El începe să râdă.

FRANTZ (*face un gest ca pentru a apăsa pe un trăgaci imaginar*): Uite-aşa! (*Surâde provocator.*) Ai fi lăsat-o să sufere? Pe toate drumurile sunt crime. Crime prefabricate care nu-şi aşteaptă decât făptaşul. Adevăratul soldat trece pe acolo şi le ia asupră-şi. (*Brusc.*) Nu-ţi place povestea asta! Se vede după privirea dumitale! Ah! Dă-i sfârşitul care-ţi place. (*Se îndepărtează de ea cu paşi mari. Aproape de masă se întoarce.*) „Vinovatul eşti tu!" Ce părere ai? Avea dreptate?

JOHANNA (*n ducând din umeri*): Era nebună.

FRANTZ: Da. Ei, şi ce dovedeşte asta?

JOHANNA (*cu forţă şi claritate*): Noi am pierdut pentru că ne lipseau oameni şi avioane!

FRANTZ (*întrerupând-o*): Ştiu! Ştiu! Asta-l priveşte pe Hitler. (*Pauză.*) Vorbesc de mine. Războiul era partea mea: până la ce punct trebuia să-l iubesc? (*Ea vrea să vorbească.*) Gândeşte-te, gândeşte-te bine; răspunsul dumitale va fi hotărâtor.

JOHANNA (*întunecată, sâcâită şi aspră*): M-am gândit de mult.

FRANTZ (*pauză*): Dacă aş fi comis într-adevăr toate nelegiuirile pe care le-au judecat la Nürnberg…

JOHANNA: Care?

FRANTZ: Parcă eu ştiu? Genocid şi toate porcăriile celelalte!

JOHANNA (*ridicând din umeri*): De ce să le fi comis?

FRANTZ: Pentru că războiul era partea mea: când taţii noştri le-au lăsat însărcinate pe mamele noastre, au zămislit nişte soldaţi. Nu ştiu pentru ce.

JOHANNA: Un soldat este un bărbat.

FRANTZ: E mai întâi soldat. Şi-atunci? M-ai iubi totuşi? (*Ea vrea să vorbească.*) Dar nu te pripi, pentru numele lui Dumnezeu. (*Ea îl priveşte în tăcere.*) Ei bine?

JOHANNA: Nu.

FRANTZ: Nu m-ai mai iubi! (*Semn al Johannei.*) Ţi-ar fi silă de mine?

JOHANNA: Da.

FRANTZ (*izbucnind în tis*): Bine, bine, bine! Fii liniştită, Johanna, ai de-a face cu o fecioară. Inocenţă garantată. (*Ea rămâne provocatoare şi dură.*) Poţi să-mi surâzi: am omorât Germania din prea mare sensibilitate.

Uşa de la baie se deschide. Klages intră, închide uşa şi se duce să se aşeze cu paşi înceţi pe scaunul lui Frantz. Nici Frantz, nici Johanna nu-l bagă în seamă.

Scena V

FRANTZ.

JOHANNA, KLAGES

FRANTZ: Eram cinci sute lângă Smolensk. Cramponaţi de un sat. Comandantul omorât, căpitanii omorâţi: rămăseserăm noi doi, cei doi locotenenţi şi un feldwebel. Ridicol triumvirat: locotenentul Klages era fiul unui pastor; un idealist, cu capul în nori… Heinrich, feldwebelul, trăia cu picioarele pe pământ, dar era sută la sută nazist. Partizanii ne tăiau retragerea spre ai noştri: ţineau drumul sub focul lor. Mai aveam alimente pentru trei zile. Am găsit doi ţărani ruşi, i-am pus într-un şopron şi i-am botezat prizonieri.

KLAGES (*copleşit*): Ce brută!

FRANTZ (*fără să se-ntoarcă*): Cum?

KLAGES: Heinrich! Am spus: Ce brută!

FRANTZ (*vag, acelaşi joc*): Ah, da…

KLAGES (*jalnic şi sinistru*): Frantz, am intrat într-o cloacă.

(*Frantz se întoarce brusc spre el.*) Şi-a pus în cap să-i facă să vorbească pe cei doi ţărani.

FRANTZ: Aha! Aha! (*Pauză.*) Şi tu nu vrei să-i maltrateze? KLAGES: N-am dreptate?

FRANTZ: Nu despre asta-i vorba. KLAGES: Dar despre ce?

FRANTZ: I-ai interzis să intre în şopron? (*Semn al lui Klages.*)

Deci, el nu trebuie să intre. KLAGES: Ştii bine că n-o să m-asculte.

FRANTZ (*prefăcându-se indignat şi mirat*): De ce? KLAGES: Nu găsesc cuvintele.

FRANTZ: Cum?

KLAGES: Cuvintele cu care să-l conving.

FRANTZ (*stupefiat*): Şi pe dasupra mai vrei să fie şi convins!

(*Brutal.*) Tratează-l ca pe-un câine, fă-l să se târască! KLAGES: Nu pot. Dacă dispreţuiesc un om, un singur om, chiar un călău, n-o să

mai respect pe niciunul.

FRANTZ: Dacă un subaltern, unul singur, refuza să te-asculte, n-o să mai fi ascultat de niciunul. De respectul omului, puţin îmi pasă, dar dacă faci să sară disciplina în aer, asta înseamnă deruta, masacrul, sau amândouă la un loc. KLAGES (*se ridică*, *se duce la uşă*, *o întredeschide şi aruncă o privire afară*): E în faţa şopronului: pândeşte. (*închide uşa şi se întoarce spre Frantz*.) Să-i salvăm!

FRANTZ: O să-i salvezi dacă-ţi salvezi autoritatea. KLAGES: Mă gândeam…

FRANTZ: Ce?

KLAGES: Heinrich te ascultă ca pe Dumnezeu din cer.

FRANTZ: Pentru că-l tratez ca pe-o otreapă: e logic. KLAGES (*jenat*): Dacă ordinul ar veni de la tine… (*Implorându-l*.)

Frantz!

FRANTZ: Nu, prizonierii sunt de resortul tău. Dacă dau un ordin în locul tău, te desconsideră. Şi dacă voi fi omorât peste o oră, după ce te-am desfiinţat, Heinrich va comanda singur. Va fi catastrofal pentru soldaţii mei, pentru că-i prost, iar pentru prizonierii tăi, pentru că-i rău. (*Traversează sala şi se apropie delohanna*.) Şi mai ales pentru Klages: cât era el de locotenent, Heinrich l-ar fi băgat în temniţă.

JOHANNA: Pentru ce?

FRANTZ: Klages dorea înfrângerea noastră.

KLAGES: N-o doresc, o vreau!

FRANTZ: Tu n-ai dreptul!

KLAGES: Va fi prăbuşirea lui Hitler.

FRANTZ: Şi aceea a Germaniei. (*Râzând*.) Kaputt! Kaputt!(*Revenind la Johanna*.) Era campionul restricţiei mintale: îi condamna pe nazişti în sufletul lui pentru a uita că-i servea cu trupul lui.

JOHANNA: Nu-i servea.

FRANTZ (*Johannei*): Las-o încurcată! Şi tu eşti la fel cu ei. Mâinile lui îi serveau, vocea lui îi servea. Lui Dumnezeu îi servea: „Nu vreau să fac ceea ce fac!" Dar o făcea totuşi. (*Revenind la Klages*.) Războiul trece prin tine. Refuzându-l, te condamni la neputinţă: ţi-ai vândut sufletul pentru nimic, moralistule. Pe-al meu o să mi-l vând scump. (*Pauză*.) Mai întâi să câştigăm! Pe urmă, o să ne ocupăm de Hitler.

KLAGES: N-o să mai fie timp.

FRANTZ: O să vedem! (*Revenind la Johanna, ameninţător.*) Am fost înşelat, doamnă, şi am hotărât că nu voi mai fi.

JOHANNA: Cine te înşelase?

FRANTZ: Mai şi întrebi? Luther. (*Râzând.*) Văzut! înţeles! L-am dat pe Luther dracului şi am plecat. Războiul era destinul meu şi l-am vrut din tot sufletul. Acţionam, în sfârşit! Născoceam alte ordine; eram de acord cu mine.

JOHANNA: A acţiona înseamnă a omorî?

FRANTZ (*Johannei*): înseamnă a acţiona. Să-ţi scrii numele.

KLAGES: Pe ce?

FRANTZ (*lui Klages*): Pe ceea ce se găseşte acolo. îl scriu pe-al meu pe câmpia asta. Voi da socoteală de război ca şi cum l-aş fi făcut de unul singur – şi când am să câştig, am s-o iau de la capăt.

JOHANNA (*foarte sec*): Şi prizonierii, Frantz?

FRANTZ (*întorcând capul spre ea*): Ce-i cu ei?

JOHANNA: Dumneata care dai socoteală de tot, ai dat şi de ei?

FRANTZ (*pauză*): I-am scos din încurcătură. (*Lui Klages.*) Cum să-i dau acest ordin, fără să-ţi compromit autoritatea? Aşteaptă puţin. (*Pe gânduri.*) Bine! (*Se duce la uşă şi o deschide. Strigă.*) Heinrich!

Se întoarce spre masă şi Heinrich intră în fugă.

Scena VI

FRANTZ.

JOHANNA, KLAGES, HEINRICH

HEINRICH (*salută milităreşte, poziţie de drepţi*): Să trăiţi, domnule locotenent.

Un surâs vag de încredere fericită, aproape tandră, îi luminează faţa când se adresează lui Frantz.

FRANTZ (*avansează spre feldwebel fără grabă şi-l inspectează din cap până-n picioare*): Feldwebel, ai ţinuta neîngrijită. (*Arătind nasturele care atârnă dintr-o cheutoare.*)

HEINRICH: E… e… un nasture, domnule locotenent.

FRANTZ (*blând*): Era să-l pierzi, prietene. (*I-l smulge dintr-odată şi-l ţine în mâna stângă.*) o să-l coşi la loc.

HEINRICH (*dezolat*): Domnule locotenent, nimeni nu mai are aţă.

FRANTZ: Îndrăzneşti să răspunzi, împuţiciune? (*îl plesneşte cu mâna dreaptă, cât poate, de două ori.*) Ridică-l! (*Dă drumul nasturelui. Feldwebelul se apleacă pentru a-l lua.*) Drepţi! (*Feldwebelui ridică*

nasturele. *Ia poziţie de drepţi*.) începând de astăzi, locotenentul Klages şi cu mine am hotărât să ne schimbăm funcţiile în fiecare săptămână. O să-l conduci imediat la avanposturi; eu, până luni, deţin funcţiile sale. Repaus! (*Heinrich*, *salută wilităreşte*.) Stai! (*Lui Klages*.) Mi se pare că avem nişte prizonieri, nu?

KLAGES: Doi.

FRANTZ: Foarte bine; îi iau în grija mea.

HEINRICH (*ochii-i strălucesc*, *crede că Frantz va accepta sugestiile sale*): Domnule locotenent!

FRANTZ (*brutal*, *cu aer mirat*): Ce este?

HEINRICH: Sunt partizani.

FRANTZ: Se poate. Ei, şi?

HEINRICH: Dacă permiteţi…

KLAGES: I-am interzis să se ocupe de ei.

FRANTZ: Ai auzit, Heinrich? Iată un lucru hotărât. Afară!

KLAGES: Aşteaptă. Ştii ce m-a întrebat?

HEINRICH (*lui Frantz*): Eu… am glumit, domnule locotenent.

FRANTZ (*încruntând din sprâncene*): Cu un superior? (*Lui Klages*.) Ce te-a întrebat?

KLAGES: „Ce-o să faceţi dacă n-o să v-ascult?”

FRANTZ (*cu o voce neutră*): Ah! (*Se întoarce spre Heinrich*.) Astăzi, Feldwebel, e rândul meu să-ţi răspund. Dacă nu asculţi…(*Loveşte tocul revolverului*.) …te curăţ.

Pauză. KLAGES (*lui Heinrich*): Condu-mă la avanposturi.

Schimbă o privire cu Frantz şi iese în urma lui Heinrich.

Scena VII

FRANTZ.

JOHANNA

FRANTZ: Era bine că-mi omoram soldaţii?

JOHANNA: Nu i-ai omorât.

FRANTZ: N-am făcut *totul* ca să-i împiedic să moară.

JOHANNA: Prizonierii n-ar fi vorbit.

FRANTZ: Ce ştii dumneata?

JOHANNA: Nişte ţărani? Nu aveau nimic de spus.

FRANTZ: Cine ţi-a spus că nu erau partizani?

JOHANNA: În general partizanii nu vorbesc.

FRANTZ: În general, da! (*Insistând*, *cu o înfăţişare de nebun*.) Germania merită o crimă, nu-i aşa? (*Monden*, *dar cu o degajare parcă*

rătăcită, *aproape bufă*.) Nu ştiu dacă mă poţi înţelege. Eşti dintr-o altă generaţie. (*Pauză*. *Violent*, *dur*, *sincer*, *fără s-o privească*. *Cu privirea fixă*, *aproape în poziţie de drepţi*.) o viaţă scurtă, cu o moarte înălţătoare! Să mergi întruna, să ajungi până la capătul groazei, dincolo de Iad! O pulberărie: dacă i-aş fi dat foc în puterea nopţii, totul ar fi sărit în aer, afară de ţara mea; o clipă, aş fi fost mănunchiul ameţitor al unui foc de artificii memorabil, şi pe urmă nimic; noaptea şi numele meu, singur, pe bronz. (*Pauză*.) Să mărturisim că am dat înapoi. Principiile, draga mea, veşnic principiile. Îţi închipui, cred, că-i preferam acestor doi prizonieri necunoscuţi pe oamenii mei. A trebuit totuşi să zic nu. Şi pentru asta sunt un canibal? Pardon: cel mult un vegetarian. (*Pauză*. *Pompos*, *legislator*.) Acela care nu face totul nu face nimic: eu n-am făcut nimic. Cel care n-a făcut nimic înseamnă că nu e nimeni. Nimeni? (*Arătându-se ca la apel*.) Prezent! (*Pauză*. *Johannei*.) Iată primul cap de acuzare.

JOHANNA: Te achit.

FRANTZ: Îţi spun că trebuie să te gândeşti bine.

JOHANNA: Te iubesc.

FRANTZ: Johanna! (*Bate cineva la uşa de intrare de cinci ori*, *de patru ori*, *de două ori câte trei lovituri*. *Se privesc*.) Ei bine, era puţin cam târziu.

JOHANNA: Frantz…

FRANTZ: Puţin cam târziu ca să mă achiţi. (*Pauză*.) Tata a vorbit. (*Pauză*.) Johanna, o să vezi o execuţie capitală.

JOHANNA (*îl priveşte*): A dumitale? (*Bătăile reîncep*.) Şi o să te laşi omorât? (*Pauză*.) Va să zică nu mă iubeşti?

FRANTZ (*râzând liniştit*): Despre dragostea noastră o să-ţi vorbesc îndată… (*Arătând uşa*.) …când va fi ea de faţă. N-o să fie frumos. Şi aminteşte-ţi de asta: o să-ţi cer ajutorul şi n-o să mi-l dai. (*Pauză*.) Dacă rămâne o şansă… Intră acolo.

O duce spre baie. *Ea intră*. *El închide uşa şi se duce să-i deschidă lui Leni*.

Scena VIII

FRANTZ.

LENI

FRANTZ (*îşi scoate repede ceasul de la nună şi-l pune în buzunar*. *Leni intră aducând pe o farfurie o prăjitură de Savoia cu zahăr pudră. În prăjitură patru luminări*. *Are un ziar sub braţul stâng*): Pentru ce mă

deranjezi la ora asta?

LENI: Ştii cât e ora?

FRANTZ: Ştiu că de-abia ai plecat.

LENI: Timpul ţi s-a părut scurt?

FRANTZ: Da. (*Arătând prăjitura*.) Ce-i asta?

LENI: O mică prăjitură: ţi-aş fi dat-o mâine ca desert.

FRANTZ: Şi pe urmă?

LENI: După cum vezi: ţi-am adus-o astă-seară cu luminări.

FRANTZ: Luminări, pentru ce?

LENI: Numără-le.

FRANTZ: Una, două, trei, patru. Ei şi?

LENI: Ai treizeci şi patru de ani.

FRANTZ: Da! De la 15 februarie.

LENI: 15 februarie era o aniversare.

FRANTZ: Şi astăzi?

LENI: O dată.

FRANTZ: Bine. (*Ia platoul şi-l pune pe masă*.) „Franţe"! Tu mi-ai scris numele?

LENI: Cine altcineva?

FRANTZ: Gloria! (*îşi contemplă numele*.) „Frantz" scris cu zahăr roz. Mai drăguţ, dar nu atât de măgulitor ca bronzul.

(*Aprinde luminările*.) Ardeţi încet, lumânărilor; voi arde şi eu odată cu voi. (*Cu indiferenţă*.) L-ai văzut pe tata.

LENI: Mi-a făcut o vizită.

FRANTZ: În camera ta?

LENI: Da.

FRANTZ: A stat mult?

LENI: Destul.

FRANTZ: În camera ta: e o favoare excepţională.

LENI: O s-o plătesc scump!

FRANTZ: Şi eu.

LENI: Şi tu.

FRANTZ (*taie două bucăţi din prăjitură*): Acesta este trupul meu. (*Toarnă şampanie în două cupe*.) Acesta este sângele meu. (*întinde prăjitura lui Leni*.) Ia! (*Leni dă din cap, surâzând*.) E otrăvită?

LENI: De ce să fie otrăvită?

FRANTZ: Ai dreptate: de ce? (*întinde o cupă*.) o să ciocneşti totuşi în sănătatea mea? (*Leni o ia şi o priveşte cu neîncredere*.) Un

crab?

LENI: Roşu de buze. (*El îi smulge cupa şi o sparge de masă*.)

FRANTZ: E al tău. Nu ştii să speli vasele. (*îi dă cealaltă cupă plină*. *Ea o ia*, *el toarnă şampanie într-a treia cupă*, *pe care şi-o ia*.) Bea în sănătatea mea!

LENI (*ridică cupa*): Pentru tine.

FRANTZ: Pentru mine! (*Ciocneşte cupa cu a ei*.) Ce-mi doreşti?

LENI: Să nu fie nimic.

FRANTZ: Nimic? Oh! Şi mie ce? Excelentă idee! (*Ridicându-şi cupa*.) Beau pentru nimic! (*Bea*, *pune cupa la loc*. *Leni se clatină*, *el o prinde în braţe şi o duce către fotoliu*.) Aşază-te, surioară.

LENI (*aşezându-se*): Iartă-mă, sunt obosită. (*Pauză*.) Şi de-abia de-aici înainte vine greul.

FRANTZ: Foarte just.

Îşi şterge fruntea.

LENI (*ca pentru ea*): Mă iau toate frigurile aici. Încă o vară tâmpită.

FRANTZ (*uluit*): Eu mă-năbuş.

LENI (*de bună-credinţă*): Aşa? poate. (*îl priveşte*.)

FRANTZ: De ce te uiţi aşa la mine?

LENI: Aşa. (*Pauză*.) Eşti schimbat. Ar trebui să se vadă.

FRANTZ: Şi nu se vede?

LENI: Nu. Te văd pe tine. E decepţionam. (*Pauză*.) Nu-i nimeni de vină, dragul meu: ar fi trebuit să mă iubeşti. Dar cred că nu erai în stare de aşa ceva.

FRANTZ: Îmi erai tare dragă.

LENI (*ţipă cu violenţă şi furie*): Taci. (*Se stăpâneşte*, *dar vocea sa păstrează până la sfârşit o mare asprime*): Tata mi-a spus că o cunoşti pe cumnata noastră.

FRANTZ: Vine să mă vadă din când în când. O fată tare cumsecade. Sunt mulţumit pentru Werner. Ce poveşti mi-ai îndrugat despre ea? Nu-i deloc cocoşată.

LENI: Ba da.

FRANTZ: Ba nu. (*Gest vertical al mlinii*.) Este…

LENI: Da… are spatele drept. Dar să ştii că tot e cocoşată.

(*Pauză*.) o găseşti frumoasă?

FRANTZ: Dar tu?

LENI: Frumoasă ca moartea.

FRANTZ: E foarte subtil felul în care o caracterizezi: şi eu i-am spus acelaşi lucru.

LENI: Beau în cinstea ei. (*Goleşte cupa şi o aruncă*.)

FRANTZ (*cu un ton obiectiv*): Eşti geloasă?

LENI: Nu sunt nimic.

FRANTZ: Da. E prea devreme.

LENI: Mult prea devreme.

Pauză.

FRANTZ (*ia o felie de prăjitură şi o mănâncă. Arătând prăjitura şi râzând*): Un veritabil căluş. (*Ţine bucata de prăjitură în mâna stângă. Cu dreapta deschide sertarul, ia revolverul şi, mâncând, i-l întinde lui Leni*.)

LENI: Ce vrei să fac cu el?

FRANTZ (*arătându-şi pieptul*): Trage şi lăs-o în pace.

LENI (*râzând*): Pune-l la loc în sertar. Nici nu ştiu măcar să-l mânuiesc.

FRANTZ (*rămâne cu braţul întins. Revolverul stă culcat în palma lui*): Sper că n-ai de gând să-i faci vreun rău?

LENI: Pe ea am îngrijit-o treisprezece ani, ei i-am cerşit mângâierile? Ei i-am înghiţit scuipatul? Pe ea am hrănit-o, spălat-o, îmbrăcat-o, apărat-o contra tuturor? Ea nu-mi datorează nimic şi nici n-o să mă ating de ea. Aş vrea să sufere niţel, dar numai din dragoste pentru tine.

FRANTZ (*mai degrabă ca afirmaţie*): Eu, îţi datorez ţie totul?

LENI (*sălbatică*): Totul!

FRANTZ (*arătând revolverul*): Ia-l atunci.

LENI: Arzi de nerăbdare. Ce amintire ar păstra despre tine! Şi cât de bine i-ar sta văduvia! E făcută pentru asta. (*Pauză*.) Nu mă gândesc să te omor, dragostea mea, şi nu mă tem de nimic pe lume mai mult ca de moartea ta. Numai că sunt obligată să te fac să suferi mult. Am de gând să-i spun totul Johannei.

FRANTZ: Tot?

LENI: Tot. O să te fac ţăndări în inima ei. (*Mâna lui Frantz se crispează pe revolver*.) Trage odată în biata ta surioară: am scris o scrisoare; în caz de nenorocire, Johanna o va primi. Astă-seară. (*Pauză*.) Crezi că mă răzbun?

FRANTZ: Nu te răzbuni?

LENI: Fac ceea ce e drept. Mort sau viu e firesc să-mi aparţii

numai mie, pentru că sunt singura care te iubeşte aşa cum eşti.

FRANTZ: Singura? (*Pauză*.) Ieri aş fi făcut un masacru. Astăzi întrevăd o şansă. O şansă dintr-o sută ca că să m-accepte. (*Pu*nând *revolverul în sertar*.) Dacă mai trăieşti încă, Leni, asta se datorează numai faptului că m-am hotărât să-mi încerc această şansă până la capăt.

LENI: Foarte bine. Să ştie şi ea ce ştiu eu şi cea mai bună dintre noi două să câştige.

Leni se ridică, se duce spre baie, trecând în spatele lui; *aruncă jurnalul pe masă*. *Frantz tresare*.

FRANTZ: Ce-i asta?

LENI: *Frankfurter Zeitung*: vorbeşte de noi.

FRANTZ: De tine şi de mine?

LENI: De familie. Au iniţiat o serie de articole: „Giganţii care au reconstruit Germania". Cinstea cuvenită celor puternici:

Încep cu Gerlachii.

Frantz nu se decide să ia jurnalul.

FRANTZ: Ţara e un gigant?

LENI (*arătând articolul*): Aşa spun ei. N-ai decât să citeşti: ei spun că-i cel mai mare dintre toţi. (*Frantz ia ziarul cu un fel de mârâit*: *îl deschide*. *E cu faţa la public*, *cu spatele la baie*, *cu capul ascuns de foile ziarului*. *Leni bate la uşa de la baie*.) Deschide, ştiu că eşti acolo.

Scena IX

FRANTZ.

LENI.

JOHANNA

JOHANNA (*deschide uşa*): Cu atât mai bine. Nu-mi place să mă ascund. (*Amabilă*.) Bună ziua!

LENI (*amabilă*): Bună ziua!

JOHANNA (*neliniştită*. *O dă la o parte pe Leni şi se duce direct la Frantz*. *îl priveşte citind*): Ziarele? (*Frantz nici măcar nu se întoarce. Întorcându-se spre Leni*.) o iei cam repede.

LENI: Sunt grăbită.

JOHANNA: Grăbită să-l omori?

LENI (*ridicând din umeri*): Nu.

JOHANNA: Trebuie să alergi! Ţi-am luat-o înainte. De astăzi sunt convinsă că va suporta adevărul.

LENI: Ce caraghios: el e tot aşa de convins că şi dumneata o să

suporţi adevărul.

JOHANNA (*surâzând*): O să suport totul. (*Pauză*.) Tata ţi-a dat raportul?

LENI: Da.

JOHANNA: M-a ameninţat şi pe mine. Datorită lui am ajuns aici.

LENI: Ce spui!

JOHANNA: Nu ţi-a spus-o?

LENI: Nu.

JOHANNA: Ne manevrează pe toţi.

LENI: E limpede ca lumina zilei.

JOHANNA: Şi te-mpaci cu asta?

LENI: Da.

JOHANNA: Ce ceri?

LENI (*arătându-l pe Frantz*): Să dispari din viaţa lui.

JOHANNA: N-o să mai dispar.

LENI: O să te dau eu afară.

JOHANNA: Încearcă!

Pauză.

FRANTZ (*pune ziarul pe masă*, *se ridică*, *se duce la Johanna*; *foarte de-aproape*): Mi-ai făgăduit că n-ai să mă crezi decât pe mine, Johanna. În clipa asta e bine să-ţi aminteşti promisiunea: astăzi dragostea noastră depinde numai de asta.

JOHANNA: N-o să te cred decât pe *dumneata*. (*Se privesc*. *Ea îi surâde cu o încredere tandră*. *Dar Figura lui Frantz este pământie şi chinuită de ticuri*. *Se sileşte să-i surâdă*. *Se întoarce*, *se duce la loc şi ia din nou ziarul*.) Ei bine, Leni?

LENI: Suntem două: una dintre noi e de prisos. Aceea să se desemneze singură.

JOHANNA: Cum să procedăm?

LENI: E nevoie de o încercare serioasă: dacă câştigi, o să mă înlocuieşti.

JOHANNA: O să trişezi.

LENI: Nu e nevoie.

JOHANNA: Pentru ce?

LENI: Pentru că tu trebuie să pierzi.

JOHANNA: Să vedem încercarea.

LENI: Bine. (*Pauză*.) Ţi-a vorbit de Feldwebelul Heinrich şi de prizonierii ruşi? S-a acuzat că şi-a condamnat la moarte camarazii,

salvând viaţa a doi partizani?

JOHANNA: Da.

LENI: Şi dumneata i-ai spus că avea dreptate?

JOHANNA (*ironică*): Nu ţi se poate ascunde nimic.

LENI: Să nu te mire: şi mie mi-a jucat teatrul ăsta.

JOHANNA: Cum? vrei să spui c-a minţit?

LENI: Totu-i adevărat din cele ce ţi-a spus.

JOHANNA: Dar…

LENI: Dar povestea nu s-a sfârşit. Johanna, iată încercarea.

FRANTZ: Formidabil! (*Aruncă ziarul*, *se ridică*, *palid*, *cu o privire de nebun*.) o sută douăzeci de şantiere! Ai putea merge de la pământ la lună, punând cap la cap parcursul anual al vapoarelor noastre. Germania e în picioare. Trăiască

Germania! (*Se duce spre Leni cu paşi mari*, *mecanici*.)

Mulţumesc, surioară! Acum, lasă-ne!

LENI: Nu.

FRANTZ (*poruncitor*, *ţipând*): Am spus: lasă-ne! (*Vrea s-oia cu forţa*.)

JOHANNA: Frantz!

FRANTZ: Ce-i?

JOHANNA: Vreau să ştiu sfârşitul poveştii!

FRANTZ: Povestea asta nu are sfârşit: toată lumea a murit, în afară de mine.

LENT: Priveşte-l! într-o zi, în 49, mi-a mărturisit totul.

JOHANNA: Mărturisit? Ce?

FRANTZ: Tâmpenii! Poţi să vorbeşti lucruri serioase cu ea?(*Pauză*.) Mă distram! Johanna, mi-ai promis să nu mă crezi decât pe mine.

JOHANNA: Da.

FRANTZ: Crede-mă, pentru numele lui Dumnezeu! Crede-mă odată!

JOHANNA: Eu… Dar nu mai eşti acelaşi om când e ea de faţă. (*Leniiâde*.) Fă-mă să te cred! Spune-mi că minte, vorbeşte! N-ai făcut nimic, nu-i aşa?

FRANTZ (*aproape mârâind*): Nimic.

JOHANNA (*cu violenţa*): Dar spune-o odată mai tare, să te-aud şi eu! Spune: n-am făcut nimic.

FRANTZ (*cu o voce rătăcită*): N-am făcut nimic.

JOHANNA (*îl priveşte cu un fel de groază şi începe să ţipe*): Ah!(*îşi înăbuşă ţipătul*.) Nu te mai recunosc.

FRANTZ (*cu încăpăfinare*): N-am făcut nimic.

LENI: Dar i-ai lăsat pe alţii să facă.

JOHANNA: Pe cine?

LENI: Pe Heinrich.

JOHANNA: Cei doi prizonieri?…

LENI: Cu ăştia a început.

JOHANNA: Au mai fost şi alţii?

LENI: Numai începutul e greu.

FRANTZ: O să mă explic. Când vă văd pe amândouă îmi pierd capul. Mă omorâţi… Johanna, când o să fim singuri… Totul s-a petrecut aşa de repede… Dar o să-mi găsesc iar argumentele, o să spun tot adevărul. Johanna, te iubesc mai mult decât pe viaţa mea… (*O ia de braţ, ea se dă la o parte, urlând*.)

JOHANNA: Dă-mi drumul! (*Trece alături de Leni. Frantz rămâne uluit în faţa ei*.)

LENI (*Johannei*): Am pornit-o prost cu încercarea noastră.

JOHANNA: E pierdută. Păstrează-l!

FRANTZ (*rătăcit*): Ascultaţi-mă amândouă…

JOHANNA (*cu un fel de ură*): Dumneata ai torturat oamenii. Dumneata.

FRANTZ: Johanna. (*Ea îl priveşte*.) Nu cu ochii ăştia. Nu. Nu cu ochii ăştia. (*Pauză*.) o ştiam! (*Izbucneşte în râs şi se aşază în patru labe*.) De-a-ndărătelea! De-a-ndâratelea! (*Leni \apă, el se ridică*.) Nu m-ai văzut niciodată în chip de crab, surioară? (*Pauză*.) Plecaţi amândouă! (*Leni se duce spre masă şi vrea să deschidă sertarul*.) Cinci şi zece! Spuneţi-i tatii că-i dau întâlnire la şase, în sala de consiliu. Ieşiţi! (*O lungă tăcere, lumina scade. Johanna iese prima, fără să se întoarcă. Leni ezită puţin, apoi o urmează. Frantz se aşază şi ia din nou ziarul*.) o sută douăzeci de şantiere. Un imperiu!

Actul al cincilea

Acelaşi decor ca în actul I. E ora şapte. Se înserează. Nu se vede la început nimic, deoarece jaluzelele de la uşile cu geamuri sunt trase şi camera este cufundată în penumbră. Orologiul bate ora şapte. La cea de a treia bătaie se deschid jaluzelele de la uşa din stânga şi se face lumină. Tatăl împinge uşa cu fereastră şi intră. În acelaşi moment, la primul etaj, uşa lui Frantz se deschide; Frantz apare pe palier. Cei doi oameni se

privesc un moment. Frantz are în mână o valiză mică, neagră şi pătrată:

magnetofonul său.

Scena I

TATĂL.

FRANTZ

FRANTZ (*fără să se mişte*): Bună ziua, tată.

TATĂL (*cu voce naturală şi familiar*): Bună ziua, băiatule. (*Se clatină, se sprijină de spătarul unui scaun.*) Aşteaptă: o să fac lumină.

Deschide şi cealaltă uşă cu geamuri şi împinge cealaltă jaluzea. Lumina verde din primul act – spre srirşit-intră în cameră.

FRANTZ (*coboară o treaptă*): Te-ascult.

TATĂL: Nu am nimic să-ţi spun.

FRANTZ: Cum? O sâcâi pe Leni cu rugăminţi…

TATĂL: Copilul meu, sunt în acest pavilion pentru că m-ai chemat tu.

FRANTZ (*îl priveşte cu uimire, pe urmă izbucneşte în râs*): Aşa e. (*Coboară o treaptă şi se opreşte.*) Frumoasă partidă. Ai jucat-o pe Johanna contra lui Leni şi pe urmă pe Leni contra Johannei. Mat din trei mişcări.

TATĂL: Cine-i mat?

FRANTZ: Eu, regele negrelor. Nu te-ai săturat să tot câştigi?

TATĂL: Sunt sătul de toate, fiule, numai de asta nu; nu se câştigă niciodată; încerc să salvez miza.

FRANTZ (*ridicând din umeri*): Până la urmă, faci tot ce vrei dumneata.

TATĂL: E cel mai sigur mijloc de-a pierde.

FRANTZ (*aspru*): Asta aşa e! (*Brusc.*) în fond, ce vrei?

TATĂL: În acest moment? Să te văd.

FRANTZ: Iată-mă! Satură-te de-a mă vedea cât timp mai poţi! Am pentru dumneata informaţii deosebite. (*Tatăl tuşeşte.*) Nu tuşi.

TATĂL (*cu un fel de umilinţă*): O să încerc. (*Tuşeşte iar.*) Nu e prea uşor. (*Stăpânindu-se.*) Iată, s-a făcut.

FRANTZ (*privindu-şi tatăl; încet*): Ce mizerie. (*După un timp.*) Dar zâmbeşte odată! E sărbătoare doar. Tatăl şi fiul se regăsesc, se taie viţelul cel gras. (*Brusc.*) Nu vei fi judecătorul meu.

TATĂL: Cine vorbeşte de asta?

FRANTZ: Privirea dumitale. (*Pauză.*) Doi criminali: unul îl condamnă pe celălalt în numele unor principii pe care le-au încălcat

amândoi. Cum numeşti dumneata farsa asta?

TATĂL (*liniştit şi neutru*): Justiţia. (*Scurtă tăcere.*) Tu eşti un criminal?

FRANTZ: Da. Dumneata la fel. (*Pauză.*) Nu te accept ca judecător.

TATĂL: Atunci, pentru ce ai vrut să-mi vorbeşti?

FRANTZ: Pentru a te informa: am pierdut totul. Şi dumneata ai să pierzi totul. (*Pauză.*) Jură pe Biblie că n-o să mă judeci. Jură, ori mă-ntorc în clipa asta în camera mea.

TATĂL (*se duce până la Biblie, o deschide, întinde mâna*): Jur!

FRANTZ: Minunat! (*Coboară, merge până la masă şi pune magnetofonul pe ea. Se întoarce. Tatăl şi Sul sunt faţă-n faţă, unul* lângă *altul.*) Unde sunt anii? Eşti acelaşi.

TATĂL: Nu.

FRANTZ (*se apropie ca fascinat. Cu o insolenţă vizibilă, dar defensivă*): Te revăd, fără nicio emoţie. (*Pauză, ridică mâna şi, cu un gest involuntar, o pune pe braţul tatălui său.*) Bătrânul Hindenburg. Ce? (*Se dă înapoi. Sec şi rău.*) Am torturat. (*Pauză. Cu violenţă.*) Mă auzi?

TATĂL (*fără să se schimbe la faţă*): Da, continuă.

FRANTZ: Asta-i tot. Partizanii ne hărţuiau: erau complici cu cei din sat: am încercat să-i fac pe ţărani să vorbească. (*Pauză, sec şi nervos.*) Mereu aceeaşi poveste.

TATĂL (*greoi şi încet, dar inexpresiv*): Mereu.

Pauză. Frantz îl priveşte de sus.

FRANTZ: Mă judeci, aşa e?

TATĂL: Nu.

FRANTZ: Cu atât mai bine. Dragul meu tată, e mai bine s-o ştii din capul locului: eu sunt călău pentru că dumneata eşti denunţător.

TATĂL: Nu am denunţat pe nimeni.

FRANTZ: Nici pe rabinul polonez?

TATĂL: Nici măcar pe el. Mi-am asumat nişte riscuri…

neplăcute.

FRANTZ: Nu spun nimic altceva. (*Revede trecutul.*) Riscuri neplăcute? Şi eu am luat asupra mea unele. (*Râzând.*) Oh!

Foarte neplăcute! (*Râde. Tatăl profită ca să tuşească.*) Ce este?

TATĂL: Râd cu tine.

FRANTZ: Tuşeşti! Opreşte-te, pentru numele lui Dumnezeu, îmi sfâşii pieptul.

TATĂL: Scuză-mă.

FRANTZ: O să mori? TATĂ L: Ştii doar.

FRANTZ (*vrea să se apropie*; *se dă deodată înapoi*): Drum bun! (*Mâinile-i tremură*.) Cred că suferi ca un câine.

TATĂL: De ce?

FRANTZ: Din cauza afurisitei ăsteia de tuse.

TATĂL (*agasat*): Da' de unde!

Tuşea reîncepe, pe urmă se calmează.

FRANTZ: Sufăr şi eu alături de dumneata. (*îl priveşte fix*.) Mi-a lipsit imaginaţia.

TATĂL: Când?

FRANTZ: Acolo. (*O lungă tăcere. Întoarce spatele Tatălui şi priveşte spre uşa din fund. Când vorbeşte îşi revede trecutul, la prezent, în afară de clipele când se adresează direct Tatălui*.) Superiorii: făcuţi zob; Feldwebelul şi Klages: în mâna mea; soldaţii: la picioarele mele. Singurul consemn: să rezist. Şi rezist. Aleg viii de morţi: tu, du-te să mori! Tu, rămâi aici! (*Pauză. În faţa scenei, nobil şi sinistru*.) Am puterea supremă. (*Pauză*.) Ei, ce? (*Pare să asculte un interlocutor invizibil, apoi se întoarce spre tatăl său*.) Mă întrebau: La ce-o vei folosi?

TATĂL: Cine întreba?

FRANTZ: Era în aerul nopţii. În fiecare noapte. (*Imitând murmurul interlocutorului invizibil*.) La ce-o vei folosi? La ce-6 vei folosi? (*Ţipând*.) Imbecililor! Am să merg până la capăt. Până la capătul puterii! (*Tatălui, brusc*.) Ştii pentru ce?

TATĂL: Da.

FRANTZ (*puţin dezorientat*): Aşa?

TATĂL: O dată în viaţa ta ai cunoscut ce-nseamnă neputinţa.

FRANTZ (*ţipând şi râzând*): Bătrânul Hindenburg are mintea limpede; trăiască! Da, am cunoscut-o. (*înecând să râdă*.) Aici, din cauza dumitale! Dumneata l-ai predat pe rabin, patru m-au ţinut şi ceilalţi l-au ucis. Ce puteam să fac? (*Ridicând degetul mic de la mâna stângă şi privindu-l*.) Nici măcar să ridic degetul cel mic. (*Pauză*.) Experienţă curioasă, dar nu-i sfătuiesc pe viitorii şefi să facă una ca asta: nu se mai ridică nimeni din aşa ceva. M-ai făcut Prinţ, tata. Şi ştii dumneata cine m-a făcut Rege?

TATĂL: Hitler.

FRANTZ: Da. Prin ruşine. După acel… incident, puterea a devenit vocaţia mea. Şi mai ştii c-am ajuns să-l şi admir?

TATĂL: Pe Hitler?

FRANTZ: N-o ştiai? Oh! l-am urât. Înainte şi după. Dar în ziua aceea m-a posedat. Doi şefi – trebuie să se omoare unul pe altul sau unul să devină femeia celuilalt. Am fost femeia lui Hitler. Rabinul sângera şi am descoperit, în fundul neputinţei mele, nu ştiu ce aprobare. (*Retrăieşte trecutul.*) Am puterea supremă, Hitler m-a făcut un Altul, nemilos şi sfânt: el însuşi. Sunt Hitler, şi o să mă depăşesc. (*Pauză*. *Tatălui.*) Nu mai aveam de mâncare; soldaţii mei dădeau târcoale hambarului. (*Retrăind trecutul.*) Patru nemţi cumsecade mă vor ţintui la pământ iar oamenii mei vor stoarce din prizonieri şi ultima picătură de sânge. Nu! N-o să recad niciodată în neputinţa abjectă. O jur. Se întunecă. Groaza e încă încătuşată. O să le-o iau înainte: dacă o s-o descătuşeze cineva eu voi fi acela. O să iau asupra mea tot răul, o să-mi manifest puterea prin ciudăţenia unui act de neuitat: să schimb omul în viermi fiind *încă în viaţă*; o să mă ocup singur de prizonieri, o să-i scufund în cea mai josnică degradare; o să vorbească. Puterea este o prăpastie căreia îi văd fundul; nu ajunge să-i alegi pe cei ce vor muri curând; cu un briceag şi o brichetă, voi decide soarta stăpânirii umane. (*Uluit.*) Fascinant! Suveranii merg în Iad, e gloria lor: o să mă duc şi eu.

Rămâne halucinat în faţa scenei.

TATĂL (*liniştit*): Au vorbit?

FRANTZ (*smuls din amintiri*): Ce, cum? (*Pauză*.) Nu. (*Pauză*.) Au murit înainte de-a vorbi.

TATĂL: Cine pierde câştigă.

FRANTZ: Eh! totul se învaţă: nu eram încă format. Încă nu.

TATĂL (*surâzând trist*): N-are a face: soarta stăpânirii umane, ei au decis-o.

FRANTZ (*urlând*): Aş fi făcut ca ei! Aş fi murit sub lovituri fără să spun un cuvânt. (*Se linişteşte.*) Şi în definitiv puţin îmi pasă! Mi-am păstrat autoritatea.

TATĂL: Mult timp?

FRANTZ: Zece zile. După aceste zece zile, carele inamice au atacat, au murit cu toţii – chiar şi prizonierii. (*Râzând.*) Pardon! Afară de mine! Eu n-am murit! N-am murit deloc! (*Pauză*.) Nimic nu e sigur din ceea ce am spus – decât că am torturat.

TATĂL: Şi-apoi? (*Frantz ridică din umeri.*) Ai umblat pe drumuri? Te-ai ascuns? Şi pe urmă te-ai întors la noi?

FRANTZ: Da. (*Pauză*.) Ruinele îmi dădeau dreptate; îmi erau dragi casele noastre pustiite şi copiii noştri mutilaţi. Am pretins că mă-nchid în casă pentru a nu asista la agonia Germaniei; e fals. Doream moartea ţării mele şi m-am sechestrat pentru a nu fi martorul reînvierii sale. (*Pauză*.) Judecă-mă!

TATĂL: M-ai făcut să jur pe Biblie…

FRANTZ: Mi-am schimbat părerea: să terminăm odată.

TATĂL: Nu.

FRANTZ: Îţi spun că te dezleg de jurământ.

TATĂL: Călăul va accepta verdictul denunţătorului?

FRANTZ: Nu există Dumnezeu, nu-i aşa?

TATĂL: Tare mi-e teamă că nu, deşi uneori ar prinde bine!

FRANTZ: Atunci, denunţător sau nu, eşti judecătorul meu firesc. (*Pauză*. *Tatăl neagă din cap*.) N-o să mă judeci? Deloc? Atunci, ai altceva în cap! O să fie şi mai rău! (*Brusc*.) Aştepţi. Ce?

TATĂL: Nimic: eşti aici.

FRANTZ: Aştepţi! Cunosc lungile, lungile dumitale aşteptări. Am văzut în faţa dumitale oameni aspri, oameni răi. Te insultau. Dumneata nu spuneai nimic, aşteptai: la sfârşit toţi proştii ăştia se topeau. (*Pauză*.) Vorbeşte! Vorbeşte! Spune orice. E insuportabil.

Pauză.

TATĂL: Ce-o să faci?

FRANTZ: O să mă-ntorc acolo sus.

TATĂL: Când b să mai cobori?

FRANTZ: Niciodată.

TATĂL: N-o să primeşti pe nimeni?

FRANTZ: O s-o primesc pe Leni: pentru serviciu.

TATĂL: Şi pe Johanna?

FRANTZ (*sec*): S-a terminat! (*Pauză*.) Fata asta n-a avut destulă îndrăzneală…

TATĂL: O iubeai?

FRANTZ: Singurătatea mă apăsa. (*Pauză*.) Dacă m-ar fi acceptat cum sunt…

TATĂL: Tu, te accepţi?

FRANTZ: Dar dumneata? Dumneata mă accepţi?

TATĂL: Nu.

FRANTZ (*profund atins*): Nici măcar un tată.

TATĂL: Nici măcar.

FRANTZ (*cu o voce alterată*): Atunci? Ce căutăm împreună?(*Tatăl nu răspunde. Cu o neliniște profundă.*) Ah, nu trebuia să te revăd! Bănuiam eu! Bănuiam eu!

TATĂL: Ce bănuiai?

FRANTZ: Ce-o să mi se întâmple.

TATĂL: Nu ţi se-ntâmplă nimic.

FRANTZ: Nu încă. Dar dumneata eşti acolo şi eu aici: ca în visurile mele. Şi, tot ca în visurile mele, dumneata aştepţi. (*Pauză.*) Foarte bine. Şi eu, de asemeni, pot s-aştept. (*Arătând uşa camerei sale.*) între dumneata şi mine voi pune această uşă. Şase luni de răbdare. (*Arătându-i capul.*) în şase luni acest craniu va fi gol, ochii ăştia nu vor mai vedea, viermii vor mânca aceste buze şi dispreţul care le umflă.

TATĂL: Nu te dispreţuiesc.

FRANTZ (*ironic*): într-adevăr! După cele ce ţi-am spus?

TATĂL: Nu mi-ai spus nimic nou.

FRANTZ (*stupefiat*): Cum?

TATĂL: Poveştile tale de la Smolensk le ştiu de trei ani.

FRANTZ (*violent*): Imposibil! Morţi! Niciun martor. Morţi şi înmormântaţi. Toţi.

TATĂL: Afară de doi, pe care ruşii i-au eliberat Au venit să mă vadă. Era în martie 56. Ferist şi Scheidemann: ţi-i aminteşti?

FRANTZ (*dezorientat*): Nu. (*Pauză.*) Ce voiau?

TATĂL: Bani ca să tacă.

FRANTZ: Şi-apoi?

TATĂL: Nu mă las şantajat.

FRANTZ: Ei sunt…

TATĂL: Muţi. îi uitaseşi: continuă.

FRANTZ (*cu privirea în gol*): Trei ani?

TATĂL: Trei ani. Am notificat aproape imediat decesul tău şi anul următor l-am chemat pe Werner: era mai prudent.

FRANTZ (*n-a ascultat*): Trei ani! Ţineam discursuri crabilor, îi minţeam! în timp ce, de trei ani, aici eram descoperit. (*Brusc.*) Din clipa aceea, cauţi să mă vezi, nu-i aşa?

TATĂL: Da.

FRANTZ: De ce?

TATĂL (*ridicând din umeri*): Uite aşa.

FRANTZ: Erau în biroul dumitale. îi ascultai pentru că mă cunoscuseră. Şi pe urmă – la un moment dat – unul dintre doi ţi-a spus:

„Frantz von Gerlach este un călău!” Lovitură de teatru! (*încercând să glumească*.) Vestea te-a surprins grozav, sper?

TATĂL: Nu. Nu prea mult.

FRANTZ (*strigând*): Eram curat, când te-am părăsit! Eram pur! Am vrut să-l salvez pe polonez… Nu eşti surprins? (*Pauză*.) Ce-ai gândit? Nu ştiai nimic încă şi dintr-odată ai ştiut tot! (*Strigând tare*.) Ce-ai gândit, pentru numele lui Dumnezeu?

TATĂL (*cu tandreţe profundă*, *sumbru*): Bietul meu copil!

FRANTZ: Ce?

TATăl: Mă-ntrebi ce-am gândit! Ţi-am spus. (*Pauză*. *Frantz se ridică*, *pe urmă cade hohotind pe umărul tatălui său*.) Băieţelul meu! (*îi mângâie stângaci ceafa*.) Băieţelul meu!

FRANTZ (*îndreptându-se brusc*): Halt! (*Pauză*.) Efect de surpriză. Şaisprezece ani de când n-am plâns: voi mai plânge o dată peste şaisprezece ani. Nu mă plânge, că-mi vine să muşc. (*Pauză*.) Nu mă iubesc prea mult.

TATĂL: Pentru ce te-ai iubi?

FRANTZ: Într-adevăr.

TATĂL: Asta mă priveşte numai pe mine.

FRANTZ: Dumneata mă iubeşti? îl iubeşti pe măcelarul din Smolensk?

TATĂL: Măcelarul din Smolensk eşti tu.

FRANTZ: Bine, bine, dă-i drumul. (*Râs voit vulgar*.) Există tot felul de gusturi. (*Brusc*.) Mă supui la cazne! Când îţi arăţi sentimentele, e pentru că pot servi proiectelor dumitale. Îţi spun că mă chinuieşti; lovituri tari mai întâi, pe urmă duioşie grozavă; când o să mă socoteşti numai bun… Hai! Ai avut prea mult timp pentru a rumega această afacere şi eşti prea trufaş ca să nu-ţi vină s-o aranjezi în felul dumitale.

TATĂL (*ironic şi sumbru*): Trufaş! Mie mi-a trecut de mult asta. (*Pauză*. *Râde pentru el singur*, *în veselit*, *dar sinistru*. *Pe urmă se întoarce spre Frantz*. *Cu o mare blândeţe*, *totuşi neînduplecat*.) Dar dacă e vorba de afacerea asta, am s-o aranjez.

FRANTZ (*sărind înapoi*): O să te-mpiedic: ce te priveşte?

TATĂL: Vreau să nu mai suferi.

FRANTZ (*dur*, *dar brutal*, *ca şi cum ar acuza o altă persoană*): Nu sufăr: am făcut pe alţii să sufere. Poate sesizezi nuanţa?

TATĂL: Da, o sesizez.

FRANTZ: Am uitat totul. Până şi ţipetele lor. Sunt gol.

TATĂL: Bănuiesc. E şi mai greu, nu?

FRANTZ: De ce vrei să fie aşa?

TATĂL: De paisprezece ani eşti prada unei suferinţe pe care ai iscat-o tu, dar pe care n-o mai simţi.

FRANTZ: Dar cine-ţi cere să vorbeşti de mine? Da. E mult mai greu: sunt calul ei, ea mă călăreşte. Nu-ţi doresc un călăreţ ca ăsta. (*Brusc*.) Şi-atunci? Care-i soluţia? (77 *priveşte pe tatăl său cu ochii mari, deschişi*.) Du-te dracului!

Întoarce spatele şi urcă treptele cu greu.

TATĂL (*n-a făcut niciun gest ca să-l reţină; dar când Frantz ajunge pe palierul primului etaj, vorbeşte cu o voce puternică*): Germania e în camera ta! (*Frantz se întoarce încet*.) Ea trăieşte, Frantz! N-ai s-o mai uiţi.

FRANTZ: Ştiu, cu toată înfrângerea, îşi duce zilele de azi pe mâine. Am să mă împac şi cu asta.

TATĂL: Din cauza înfrângerii ei, e cea mai mare putere din Europa. Ai să te poţi împăca cu asta? (*Pauză*.) Suntem mărul discordiei şi miza. Lumea ne răsfaţă; toate pieţele ne stat deschise, maşinile noastre merg din plin; Germania e o uzină. Providenţială înfrângere, Frantz; avem unt şi tunuri. Avem soldaţi, fiul meu! Mâine vom avea bomba! Atunci o să ne scuturăm coama şi-o să-i vezi pe tutorii noştri sărind ca nişte purici.

FRANTZ (*cu o ultimă apărare*): Dominăm Europa şi suntem bătuţi! Ce-am fi făcut dacă eram învingători?

TATĂL: Nu puteam învinge.

FRANTZ: Trebuia deci să pierdem acest război?

TATĂL: Trebuia jucat la „cine pierde câştigă”: ca întotdeauna.

FRANTZ: E ceea ce ai făcut dumneata?

TATĂL: Da: de la începutul ostilităţilor.

FRANTZ: Şi cei care-şi iubeau îndeajuns ţara pentru a-şi sacrifica onoarea lor militară victoriei…

TATĂL (*calm şi dur*): Riscau să prelungească masacrul şi să dăuneze reconstrucţiei. (*Pauză*.) Adevărul este că n-au făcut absolut nimic, la afară de nişte onoruri individuale.

FRANTZ: Straşnic subiect de meditaţie: iată cu ce-o să mă ocup la camera mea.

TATĂL: N-ai să mai stai acolo nicio clipă.

FRANTZ: Te-nşeli: o să reneg această ţară care mă reneagă.

TATĂL: Ai încercat s-o renegi treisprezece ani, fără prea mare succes. Acum când ştii adevărul, cum crezi c-ai să mai poţi începe iar comediile tale?

FRANTZ: Şi cum aş putea să mă dezobişnuiesc de ele? Trebuie ca Germania să crape, altfel aş fi un criminal de drept comun.

TATĂL: Exact.

FRANTZ: Şi-atunci? (*îşi priveşte tatăl*; *brusc*.) Nu vreau să mor.

TATĂL (*liniştit*): De ce nu?

FRANTZ: Tocmai dumneata întrebi? Dumneata care ai lăsat viitorului un nume?

TATĂL: Dacă ai şti cât de puţin îmi pasă.

FRANTZ: Minţi, tată: voiai să faci vapoare şi le-ai făcut.

TATĂL: Le făceam pentru tine.

FRANTZ: Ia te uită! Credeam că pe mine m-ai făcut pentru ele. În orice caz, ele există. Mort, vei fi o flotă. Eu, eu ce-o să las?

TATĂL: Nimic.

FRANTZ (*rătăcit*): Iată pentru ce voi trăi o sută de ani. Eu nu am decât viaţa mea. (*Cu rătăcire*.) N-o am decât pe ea! N-o să mi-o ia nimeni. Crede-mă, o detest, dar e mai bine decât nimic.

TATĂL: Viaţa ta, moartea ta, la orice caz nu înseamnă nimic. Tu nu eşti nimic, tu nu faci nimic, tu n-ai făcut nimic, tu nu poţi să faci nimic. (*Pauză lungă*. *Tatăl se apropie încet de scară*. *Se aşază în lumina lămpii*, *la picioarele lui Frantz*, *şi-i vorbeşte ridicând capul*.) Iartă-mă!

FRANTZ (*înţepenit de frică*): Dumneata îmi ceri iertare, mie? Ce s-ascunde dedesubt? (*Tatăl aşteaptă*. *Brusc*.) Iertare, pentru ce?

TATĂL: Pentru tine. (*Pauză*. *Cu un surâs*.) Părinţii stat nişte idioţi: ei opresc soarele la loc. Credeam că lumea n-o să se mai schimbe. S-a schimbat. Îţi aminteşti de acest viitor pe care ţi-l dăruisem?

FRANTZ: Da.

TATĂL: Îţi vorbeam mereu de el şi tu îl vedeai. (*Frantz face un semn de încuviinţare*.) Ei bine, nu era decât trecutul meu.

FRANTZ: Da.

TATĂL: O ştiai?

FRANTZ: Am ştiut-o întotdeauna. La început, asta-mi plăcea.

TATĂL: Bietul meu copil! Voiam să-mi urmezi la conducere, şi când colo, întreprinderea e cea care conduce. Ea – şi alege oamenii. Pe nune m-a eliminat: deţin, dar nu mai comand. Şi pe tine, prinţişorule,

te-a respins din prima clipă: ce să facă ea cu un prinţ? Ea îşi formează şi-şi recrutează singură administratorii. (*Frantz coboară încet treptele, în timp ce Tatăl vorbeşte.*) Ţi-am dat toate calităţile şi gustul meu aprig pentru putere. Nu ţi-au folosit la nimic. Ce păcat! Pentru a acţiona, luai cele mai mari riscuri şi, vezi tu, ea transforma ta gesturi toate actele tale. Până la urmă. chinul tău te-a împins la crimă şi până şi ta crimă te reduce la nimic: ea se îngraşă din înfrângerea ta. Nu-mi plac remuşcările, Frantz, nu ajută la nimic. Dacă aş fi putut crede că tu eşti util în altă parte şi altfel… Dar te-am făcut monarh; astăzi asta înseamnă: bun de nimic.

FRANTZ (*cu un sutâs*): Eram predestinat?

TATĂL: Da.

FRANTZ: La neputinţă?

TATĂL: Da.

FRANTZ: La crimă?

TATĂL: Da.

FRANTZ: De dumneata?

TATĂL: De pasiunile mele pe care le-am pus în tine. Spune tribunalului tău de crabi că singurul vinovat sunt eu – şi de toate.

FRANTZ (*acelaşi surâs*): Iată ceea ce voiam să te aud spunând. (*Coboară ultimele trepte şi se află pe acelaşi plan cu Tatăl.*) Atunci accept.

TATĂL: Ce?

FRANTZ: Ceea ce aştepţi de la mine. (*Pauză.*) Cu o singură condiţie: amândoi, imediat.

TATĂL (*brusc dezamăgit*): Imediat?

FRANTZ: Da.

TATĂL (*cu voce răguşită*): Vrei să spui azi?

FRANTZ: Vreau să spun: pe loc. (*Tăcere.*) Asta voiai?

TATĂL (*tuşeşte*): Nu… atât de repede.

FRANTZ: Pentru ce nu?

TATĂL: Abia te-am regăsit.

FRANTZ: N-ai regăsit pe *nimeni*. Nici măcar pe dumneata (*E calm şi simplu pentru prima dată, dar complet disperat.*) N-aş fi fost nimic altceva decât una dintre imaginile dumitale. Celelalte au rămas în capul dumitale. Nenorocirea a vrut ca aceasta să se fi încarnat. La Smolensk, într-o noapte, a avut… ce? Un minut de independenţă. Şi iată: eşti vinovat de tot, în afară de asta. (*Pauză.*) Am trăit treisprezece

ani cu un revolver încărcat în sertar. Ştii de ce nu m-am omorât? îmi spuneam: ceea ce e făcut rămâne bun făcut. (*Pauză*. *Profund sincer*.) Moartea nu aranjează nimic: şi nici pe mine nu mă aranjează. Aş fi vrut, o să râzi, aş fi vrut să nu mă fi născut niciodată. Nu minţeam întotdeauna, acolo sus. Seara, mă plimbam prin cameră şi mă gândeam la dumneata.

TATĂL: Eram aici, în fotoliul ăsta. Tu umblai: eu te ascultam.

FRANTZ (*indiferent şi neutru*): Ah! (*Continuându-şi ideea*.) Mă gândeam: dacă ar găsi mijlocul de-a pune mâna pe imaginea asta rebelă, s-o reia, s-o resoarbă, nu ar fi fost niciodată altceva decât el.

TATĂL: Frantz, am fost întotdeauna numai eu.

FRANTZ: Uşor de spus: dovedeşte. (*Pauză*.) Cât timp vom trăi, vom fi doi. (*Pauză*.) Mercedesul avea şase locuri, dar dumneata nu mă luai decât pe mine. Spuneai: „Frantz, trebuie să te oţeleşti, o să mărim viteza". Aveam opt ani; o luam pe dramul ăsta, pe malul Elbei… Teufelsbrücke mai există?

TATĂL: Da.

FRANTZ: Un loc periculos: în fiecare an se întâmplau accidente mortale.

TATĂL: Sunt în fiecare an tot mai multe.

FRANTZ: Spuneai: „Am ajuns", apăsând pe accelerator. Eram nebun de frică şi de bucurie.

TATĂL (*surâzând*): O dată era să capotăm.

FRANTZ: De două ori. Maşinile merg astăzi mai repede?

TATĂL: Porsche-ul surorii tale atinge 180.

FRANTZ: Să-l luăm.

TATĂL: Aşa de repede!…

FRANTZ: Ce mai speri?

TATĂL: Un răgaz.

FRANTZ: Îl ai. (*Pauză*.) Ştii bine că nu va dura. (*Pauză*.) Nu e ceas în care să nu te urăsc.

TATĂL: Şi în acest moment?

FRANTZ: În acest moment, nu. (*Pauză*.) Imaginea dumitale o să ne pulverizeze, ca toate acelea care n-au ieşit niciodată din capul dumitale. Ţi-a fost dat să fii cauza mea şi destinul meu până la capăt.

Pauză.

TATĂL: Bine. (*Pauză*.) Eu te-am făcut, eu o să te desfac. Moartea mea o s-o cuprindă pe a ta şi, în cele din urmă, voi fi singurul care

moare. (*Pauză*.) Aşteaptă. Nici pentru mine nu mi-am închipuit că totul va merge aşa de repede. (*Cu un surâs care nu-i poate ascunde spaima*.) E caraghios, o viaţă care se face ţăndări sub un cer gol… Asta… nu înseamnă nimic. (*Pauză*.) N-o să am judecător. (*Pauză*.) Ştii, nici eu nu mă iubeam.

FRANTZ (*punând mâna pe braţul Tatălui*): Asta mă privea pe mine.

TATĂL (*acelaşi joc*): în fine, iată. Sunt umbra unui nor: un răpăit de ploaie şi soarele va lumina locul unde am trăit. Puţin îmi pasă: cine câştigă pierde. Întreprinderea care ne striveşte eu am făcut-o. Nu e nimic de regretat. (*Pauză*.) Frantz, vrei să goneşti puţin? Asta te-ar însănătoşi.

FRANTZ: Luăm Porsche-ul?

TATĂL: Bineînţeles. Am să-l scot din garaj. Aşteaptă-mă.

FRANTZ: O să semnalizezi?

TATĂL: Cu farurile? Da. (*Pauză*.) Leni şi Johanna sunt pe terasă, Spune-le adio.

FRANTZ: Eu… Fie… Cheamă-le.

TATĂL: Pe curând, băiatule. (*Iese*.)

Scena II

FRANTZ, *singur*, *apoi*

LENI *şi*

JOHANNA

Se aude Tatăl, *strigându-n culise*: *Johanna*! *Leni*!

Frantz se apropie de sobă şi-şi priveşte fotografia. *Brusc*. *smulge doliul şi-l aruncă jos*.

LENI (*apare în prag*): Ce faci?

Johanna intră la rândul ei. *El vine în faţa scenei*.

FRANTZ (*râzând*): Trăiesc, nu?

LENI: Eşti în civil, domnule locotenent?

FRANTZ: Tata mă conduce la Hamburg şi mă voi îmbarca mâine. N-o să mă mai vedeţi. Ai câştigat, Johanna: Werner e liber. Liber ca pasărea cerului. Noroc! (*E în capul mesei*.

Arătând magnetofonul cu indexul.) îţi fac cadou magnetofonul. Cu cea mai bună înregistrare a mea: 17 decembrie 1953. Eram inspirat. O s-o asculţi mai târziu: într-o zi când ai să vrei să cunoşti argumentul Apărării, sau, pur şi simplu, să-ţi aminteşti vocea mea. Primeşti?

JOHANNA: Primesc.

FRANTZ: Adio!

JOHANNA: Adio!

FRANTZ: Adio, Leni! (*îi mângâie părul, ca Tatăl.*) Părul tău e moale.

LENI: Ce maşină luaţi?

FRANTZ: Pe a ta.

LENI: Şi pe unde-o să treceţi?

FRANTZ: Pe şoseaua Elbei.

Două faruri de maşină se aprind afară; lumina lor luminează camera prin uşile cu geam.

LENI: Înţeleg. Tata îţi face semn. Adio!

Frantz iese. Zgomot de maşină. Zgomotul creşte şi descreşte. Luminile au măturat cealaltă uşă cu fereastră şi au dispărut. Maşina a plecat.

Scena III

JOHANNA.

LENI

LENI: Câte ceasul?

JOHANNA (*mai aproape de orologiu*): Şase şi treizeci şi două.

LENI: La şase şi treizeci şi nouă Porsche-ul meu va fi în apă.

Adio!

JOHANNA (*surprinsă*): Pentru ce?

LENI: Pentru că Teufelsbrücke e la şapte minute de-aici.

JOHANNA: O să…

LENI: Da.

JOHANNA (*dură şi crispată*): Tu l-ai omorât!

LENI (*la fel de dură*): Şi tu? (*Pauză.*) Ce importanţă are asta: nu voia să mai trăiască.

JOHANNA (*care se mai ţine încă, gata să izbucnească*): Şapte minute.

LENI (*se apropie de orologiu*): Şase, acum. Nu. Cinci şi jumătate.

JOHANNA: Oare nu s-ar putea…

LENI (*tot dură*): Să-i ajungem din urmă? încearcă. (*Pauză.*) Ce-o să faci acum?

JOHANNA (*încercând să fie aspră*): Werner o să decidă. Şi tu?

LENI (*arătând camera lui Frantz*): E nevoie de un sechestrat acolo sus. Voi fi eu. N-o să te mai revăd, Johanna. (*Pauză.*) Fii bună şi

spune-i Hildei să bată la uşa asta, mâine dimineaţă, o să-i dau dispoziţii. (*Pauză*.) Au mai rămas două minute. (*Pauză*.) Nu te detestam. (*Se apropie de magnetofon*.) Argumentul Apărării. (77 *deschide*.)

JOHANNA: Nu vreau…

LENI: Şapte minute! Lasă-l, sunt morţi.

Apasă pe butonul magnetofonului imediat după ultimele cuvinte. *Vocea lui Frantz se aude imediat*. *Leni traversează încăperea în timp ce Frantz vorbeşte*. *Urcă treptele şi intră în cameră*.

VOCEA LUI

FRANTZ (*la magnetofon*): Secole, iată secolul meu, solitar şi diform, acuzatul. Clientul meu îşi deschide pântecele cu propriile sale mâini; ceea ce luaţi drept o limfă albă, este sânge: nu sunt globule roşii, acuzatul moare de foame. Dar să vă spun secretul acestei perforaţii multiple: secolul ar fi fost bun dacă omul n-ar fi fost spionat de crudul său duşman străvechi, de speţa carnasieră care a jurat pierderea sa, de bestia fără păr şi făcătoare de rău, de om. Unu şi cu unu fac unu, iată misterul nostru. Bestia se ascundea, noi surprindeam privirea, deodată, în ochii intimi ai aproapelui nostru: atunci izbeam; legitimă apărare preventivă. Am surprins bestia, am izbit, un om a căzut, în ochii săi muribunzi am văzut bestia, încă vie pesemne. Unu şi cu unu fac unu: ce neînţelegere! De la cine, de unde vine acest gust rânced şi fad în gâtul meu? De la om? De la bestie? De la mine însumi! E gustul secolului. Secole fericite, nu cunoaşteţi ura noastră, cum aţi putea înţelege voi puterea atroce a iubirilor noastre muritoare? Dragostea, ura, unu şi cu unu… Achitaţi-ne! Clientul meu a fost primul care a cunoscut ruşinea: el ştie că e gol. Copii frumoşi, voi ieşiţi din noi, durerile noastre v-au făcut. Acest secol este o femeie, naşte, veţi condamna-o voi pe mama voastră? Hei? Cum? Răspundeţi odată!(*Pauză*.) Al treizecilea nu mai răspunde. Poate n-o să mai fie secole după al nostru. Poate că o bombă va stinge luminile. Totul va fi mort! Ochii, judecătorii, timpul. Noapte. O! tribunal al nopţii, tu care ai fost, care vei fi, care eşti, am fost! Am fost! Eu, Frantz, von Gerlach, aici, în camera asta am luat secolul pe umerii mei şi am spus: voi răspunde de el. În această zi şi pentru totdeauna. Ei! Ce?

Leni a intrat în camera lui Frantz. *Werner apare în uşa pavilionului*, *Johanna îl vede şi se îndreaptă spre el*.

Figuri inexpresive. *Ies fără să-şi vorbească*. *Începând de la*

Răspundeţi odată" scena e goală.
Cortina